

त्रिवेणी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
तोली, बाजुरा
सुदूरपश्चिम प्रदेश नेपाल

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)
Water, Sanitation and Hygiene (WASH) Plan of Triveni Municipal (2024-2028)

प्रकासक
त्रिवेणी नगरपालिका, बाजुरा

विषय सुची

अध्याय १ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको परिचय

१.१. पृष्ठभूमि.....	१-२
१.२. योजना निर्माणका कानुनी आधारहरू	२
१.३. औचित्य.....	३
१.४. खासस्व योजना तर्जुमा को उद्देश्य	३-४
१.५. तयारी विधि र प्रक्रिया.....	४
१.५.१ खासस्व योजनाको ढाँचा.....	४
१.५.२ नगरपालिकास्तरीय अभिमुखीकरण गोष्ठी तथा सहमति निर्माण.....	४
१.५.३ गणकहरूको छनोट एवं अभिमुखीकरण.....	४-५
१.५.४ तथ्याङ्क संकलन तथा लेखाजोखा.....	५
१.५.५ तथ्याङ्क प्रशोधन, विश्लेषण र मस्यौदा तयारी.....	५-६
१.५.६ वडातहमा प्रमाणीकरण.....	६
१.५.७ नगर तहमा खासस्व योजना प्रमाणीकरण गोष्ठी.....	६
१.५.८ खासस्व पारीत तथा सार्वजनिकीकरण.....	६
१.६ अध्ययनका सीमा.....	६

अध्याय २ त्रिवेणी नगरपालिकाको परिचय र वस्तुगत विवरण

२.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय.....	७
२.२ भौगोलिक अवस्थिति.....	७
२.३ स्थापना.....	७-८
२.४ भू-बनावट.....	८
२.५ मुख्य नदी तथा ताल तलैयाहरू.....	८-९
२.६ नगरपालिकाको भू-उपयोगको विवरण.....	९
२.७ हावापानी	९
२.८ त्रिवेणी नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण.....	९-१०
२.९ जात जाति अनुसार जनसंख्या विवरण.....	१०-११
२.१० आर्थिक गतिविधि र पेशा.....	११
२.११ जनसंख्याको गतिशिलता, पंजिकरण र बसाइँ सराई.....	११-१२
२.१२ भौतिक पूर्वाधार.....	१२
२.१३ बालबालिका.....	१२-१३
२.१४ नगरपालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरू र खासस्व योजनाको सम्बन्ध.....	१३-१४
२.१५ खासस्व क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साभेदारहरू.....	१४

अध्याय ३ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति

३.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानीको अवस्था.....	१५
३.१.१ नगरपालिकामा खानेपानीका प्राथमिक श्रोतहरू, सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी र जनसंख्या.....	१५
३.१.२ खानेपानीको पर्याप्तता.....	१६

३.१.३ नगरपालिकामा सुरक्षित खानेपानीको स्तर.....	१६-१७
३.१.४ खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण.....	१७-१८
३.१.५ वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरी.....	१९-२०
३.१.६ योजनाको आयुको आधारमा खानेपानी आयोजनाको संख्या.....	२०
३.१.७ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन	२१
३.१.८ खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्था.....	२२
३.१.९ खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था.....	२२-२३
३.१.१० खानेपानी प्रणालीहरूको दिगोपना (Sustainability status)	२३-२४
३.१.११ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरू	२४
३.१.१२ खानेपानी गुणस्तर अवस्था	२५
३.१.१३ खानेपानीको गुणस्तर.....	२५
३.१.१४ हाल सम्म खानेपानी पहुँच नपुगेका बस्तीहरूको विवरण.....	२५-२६
३.२ शैक्षिक संस्थाहरूको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था.....	२६
३.२.१ विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारी	२६-२७
३.२.२ विद्यालयहरूको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति (तारा पद्धती).....	२८
३.२.३ विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था.....	२९
३.२.४ विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था.....	३०-३१
३.२.५ महिनावारी स्वच्छता	३२
३.२.६ विद्यालयमा समुहगत हातधुने व्यवस्था.....	३३
३.२.७ वातावरणिय सरसफाइ.....	३३-३५
३.२.८ व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था	३५-३६
३.२.९ बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको अवस्था	३६
३.३ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था	
३.३.१ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्था.....	३७-३९
३.३.२ स्वास्थ्य संस्थाको शौचालय र यसको सरसफाइको अवस्था.....	४०-४२
३.३.३ स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर व्यवस्थापन	४३-४५
३.३.४ प्रसूती केन्द्रहरूमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्था.....	४६
३.४ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था	
३.४.१ घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था.....	४६-४७
३.४.२ सरसफाइ सेवाको स्तर	४७-४८
३.४.३ : महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग	४८
३.४.४ घरायसी शौचालय सरसफाइको अवस्था.....	४९
३.४.५ घरायसी दिसाजन्य पदार्थ सरसफाइको अवस्था.....	४९-५०
३.४.६ घरायसी ठोस पदार्थको व्यवस्थापन.....	५०
३.४.७ हातधुने स्थानको अवस्था.....	५०
३.४.८ सार्वजनिक र सामुदायिक शौचालय.....	५१
३.५ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर	५१
३.५.१ विपदको ऐतिहासिक समयरेखा.....	५१-५३
३.५.२ प्रकोप पात्रो.....	५३
३.६ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता	५३
३.७ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु, देखिएका समस्या/चुनौती, सम्भावना तथा अवसरहरु	५३
३.७.१ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु.....	५३-५४
३.७.२ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा देखिएका समस्या, चुनौती, सम्भावनाहरु.....	५४-५६
अध्याय ४ : राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानून, नीति, योजना तथा लक्ष्यहरूसंगको तादम्यता	
४.१ कानून, नीति, योजना तथा लक्ष्यहरूसंगको तादम्यता	५७-६१

अध्याय ५ : खासस्व योजनाको सोच, परिलक्ष्य, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरू

५.१ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सोच, परिलक्ष्य	६२
५.२ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको लक्ष्य.....	६२
५.३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको उद्देश्य.....	६२-६३
५.४ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको रणनीतिहरू.....	६३-६५
५.५. नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका निर्देशक सिद्धान्तहरू.....	६५-६६

अध्याय ६ : संभाग अनुसार कार्यनिति, अपेक्षित उपलब्धि, नतिजा तालिका र क्रियाकलापहरू

६.१ विषय क्षेत्र: सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरूको दिगोपना तथा सुरक्षा.....	६७	६.१.१
उद्देश्य.....	६७	
६.१.२ कार्यनितिहरू.....	६७-६८	
६.१.३ सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरूको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको नतिजा तथा लक्ष्य तालिका.....	६९-७१	
६.१.४ कार्ययोजना,प्रमुख क्रियाकलाप तथा वित्तीय श्रोत विश्लेषण.....	७१-७३	
६.१.५. नयाँ निर्माण हुने योजनाहरूको प्रथामिकताक्रम.....	७४	
६.१.६. सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरूको प्राथमिकताक्रम	७५-७६	
६.१.७. ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको प्रथामिकताक्रम.....	७६-७७	
६.१.८. पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूका प्रथामिकताक्रमे.....	७७-७९	

संभाग ६.२: सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र

६.२.१ उद्देश्य	८०
६.२.२. कार्यनितिहरू.....	८०
६.२.३ नतिजा तथा लक्ष्य तालिका	८१-८२
६.२.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कार्ययोजना,क्रियाकलाप तथा वित्तीय श्रोत विश्लेषण.....	८३-८५
६.३ : संस्थागत (विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन.....	८६
६.३.१ उद्देश्य.....	८६
६.३.२ कार्यनितिहरू	८६
६.३.३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाका नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका.....	८७-८९
६.३.४ : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण	९०-९३
६.४: संस्थागत तथा क्षमता विकास.....	९४
६.४.१ उद्देश्य	९४
६.४.२ कार्यनितिहरू	९४
६.४.३ संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासको नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका	९५-९६
६.४.५ संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण.....	९६-९७
६.५ जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा.....	९८
६.५.१. उद्देश्य	९८
६.५.२ कार्यनितिहरू.....	९८
६.५.३ जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखीम न्यूनीकरणका नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका.....	९९
६.५.४ जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको कार्ययोजना तथा क्रियाकलाप.....	१००-१०२
६.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण मुलप्रवाहिकरण	१०३
६.६.१ उद्देश्य.....	१०३
६.६.२ कार्यनितिहरू.....	१०३
६.६.३ लैससासको नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका.....	१०४
६.६.४ लैससासका लागि कार्ययोजना,क्रियाकलापहरू र वित्तीय श्रोत विश्लेषण.....	१०५

अध्याय ७ लागत अनुमान तथा श्रोत व्यवस्थापन :

७.१ लागत अनुमान	१०६-१०८
७.२ श्रोतपरिचालन रणनीति.....	१०८-१०९

७.३ आर्थिक स्रोत साधनको व्यवस्थापन	१०९
७.४ विगत तिन वर्षमा पाटन नगरपालिकाद्वारा खासस्व क्षेत्रमा विनियोजन गरेको बजेट विश्लेषण.....	१०९-११०
अध्याय ८ : खासस्व योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन	
८.१ खासस्व योजनाको कार्यान्वयन	१११
८.१.१ योजना कार्यान्वयन अवधारणा.....	१११
८.१.२ योजना परिमार्जन.....	१११
८.२ अनुगमन योजना (Monitoring Plan)	१११
८.२.१ अनुगमन ढाँचा तथा पद्धति	१११
८.२.२ सूचक	१११
८.२.३ अनुगमनको तह	११२
८.२.४ अनुगमन विधि	११२
८.३ निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा	११२-११३
८.३.१ सिकाईहरू	११३
८.३.२ खासस्व योजना स्वीकृति र अवधि	११३
८.४ नगरपालिकाको खासस्व संरचना	११३
८.५ नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष	११३
८.६ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता	११३
८.६.१ संस्थागत संरचना	११३-११४
८.६.२ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि	११४
अध्याय ९ : संस्थागत संरचना,सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी	
९.१ सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी.....	११५-११७

अनुसूचीहरू

अनुसूचि : १ वडागत रुपमा खानेपानीको सेवाको स्तर विवरण.....	११८
अनुसूचि : २ खानेपानी आयोजनाहरूको मुख्य भौतिक संरचनाको अवस्था.....	११९-१२७
अनुसूचि : ३ मौजुदा खानेपानी आयोजनाको विवरण र श्रोतको प्रकार.....	१२८-१३२
अनुसूचि : ४ विद्यालय, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि सूचकगत विवरण..	१३३-१३४
अनुसूचि ५ : विद्यालय, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको विवरण.....	१३५-१३७
अनुसूचि : ६ नगरपालिकाको योजना तर्जुमा गोष्ठीको माइन्युट.....	१३८-१४०

तालिका सुची

तालिका नं १: नगरपालिकाको गठन तथा वडागत क्षेत्रफल
तालिका नं २ : नगरपालिकाको भू – उपयोगको अवस्था
तालिका नं ३ : वडाअनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी तथा लैंगिक अनुपात विवरण
तालिका नं ४ : जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण
तालिका नं. ५ : नगरपालिकामा अपाङ्गताको विवरण
तालिका नं ६ : वसाइसराइ र पंजिकरण सम्बन्धी विवरण
तालिका नं ७ : बालकलव को विवरण
तालिका नं ८ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साभेदारहरु
तालिका नं ९ : वडागत रुपमा खानेपानी सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण
तालिका नं १० : खानेपानीको स्तर (दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा)
तालिका नं ११ : खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण
तालिका नं १२ : वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण
तालिका नं १३ : योजनाको आयुको आधारमा वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण
तालिका नं १४ : वडागत खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन
तालिका नं १५ : खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्थाको विवरण
तालिका नं १६ : खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था
तालिका नं १७ : वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपनाको अवस्था
तालिका नं १८ : निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरूको विवरण
तालिका नं १९ : खानेपानीको पहुँच नपुगेका बस्ती र घरधुरीको विवरण
तालिका नं : २० विद्यालयको विवरण
तालिका नं २१ : विद्यालयहरूको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति (तारा पद्धती) को विवरण
तालिका नं २२ : वडागत विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था
तालिका नं २३ : वडागत विद्यालयहरूमा शौचालयको अवस्था विवरण
तालिका नं २४ : महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण
तालिका नं २५ : विद्यालयमा समुहगत हातधुने व्यवस्था सम्बन्धि विवरण
तालिका नं २६ : विद्यालयमा वातावरणिय सरसफाइ सम्बन्धि विवरण
तालिका नं २७ : विद्यालयहरूको व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था सम्बन्धि विवरण

तालिका नं २८ : बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता विवरण
तालिका नं २९ : स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्थाको विवरण
तालिका नं ३० : स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय र यसको सरसफाइको विवरण
तालिका नं ३१ : स्वास्थ्य संस्थामा फोहोर व्यवस्थापनको विवरण
तालिका नं ३२ : प्रसूती केन्द्रहरूमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधाको अवस्थाको विवरण
तालिका नं ३३ : सरसफाइ सेवाको स्तर
तालिका नं ३४ : महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग
तालिका नं ३५ : नगरपालिका क्षेत्रका प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरूको सरसफाइको अवस्था
तालिका नं ३६ : विभिन्न समयमा विपद्बाट भएको क्षति
तालिका नं ३७ : प्रकोप पात्रो
तालिका नं ३८ : खासस्व क्षेत्रमा देखिएका समस्या/चुनौती, सम्भावना तथा अवसरहरु,
तालिका नं ३९ : नयाँ निर्माण हुने योजनाहरूको विवरण
तालिका नं ४० : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरूका
तालिका नं ४१ : ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण
तालिका नं ४२ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण
तालिका नं ४३ : लागत अनुमान विवरण

शब्दावली

खासस्व : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता

सरसफाइ : मानव मलमूत्रको सुरक्षित विर्सजनका लागि सेवा र सुविधाहरूको व्यवस्थालाई सरसफाइ भनिन्छ । सरसफाइले फोहोरमैला संकलन र फोहोर पानीको विर्सजन मार्फत स्वच्छता कार्य गर्नुलाई बुझाउँछ । जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि गरिएका विभिन्न स्वस्थकर क्रियाकलापहरूको समग्र कार्य सफाइ हो ।

स्वच्छता : स्वच्छता भन्नाले आफू र वरिपरिको वातावरण सफा गरी रोगको विस्तार रोक्नु र बिरामी हुनबाट बच्न अपनाइने सम्पूर्ण व्यवहारहरु हुन् । स्वच्छताले व्यक्ति र समुदायको आनीबानीलाई जनाउँछ।

सफा र स्वच्छ अवस्था : सफा र स्वच्छ चरणका सूचकहरु पूरा गरेपछि सम्बन्धित समन्वय समितिबाट अनुमोदन एवं प्रमाणीकरण भएको अवस्था ।

पूर्ण सरसफाइ उन्मुख अवस्था : यस मार्गदर्शनमा उल्लिखित **सफा र स्वच्छ :** पूर्ण सरसफाइ उन्मुख दुवै चरणका सूचकहरु पूरा गरेपछि सम्बन्धित समन्वय समितिबाट अनुमोदन एवं प्रमाणीकरण भएको अवस्था ।

सार्वजनिक शौचालय : सार्वजनिक स्थानमा हिंडुल गर्ने जो कोही व्यक्तिले प्रयोग गर्न सक्ने प्रयोगकर्ता-मैत्री शौचालय हो ।

संस्थागत शौचालय : विद्यालय, कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था जस्ता निकायहरूमा निमार्ण गरिएको प्रयोगकर्ता-मैत्री शौचालय हो ।

सामाजिक समावेशीकरण : समुदायका सबै लिंग, जात, जाति, वर्ग, धर्म, व्यवसाय र क्षेत्रका व्यक्तिको योजना तर्जुमा, निर्णय प्रक्रिया र सेवा सुविधामा पहुँच रहेको अवस्था बुझाउँछ ।

विपद् व्यवस्थापन : बाढी-पहिरो, आगलागी, भूकम्प, भूक्षय र रोगव्याधिजन्य महामारी जस्ता प्राकृतिक एवं मानव सृजित विपद् सम्बन्धी पूर्व तैयारी, उद्धार, पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनःनिर्माण व्यवस्थापनको समष्टिगत व्यवस्था हो ।

प्रयोगकर्ता-मैत्री खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (वास)का सुविधाहरु : शारीरिक रुपले असक्षम र अपाङ्गता भएका तथा बालबालिका, वातावरण, लैङ्गिक, जेष्ठ नागरीक आदि सबैलाई प्रयोग गर्न सजिलो हुने प्रयोगकर्ता-मैत्री (भन्नाले वातावरण, बाल, लैङ्गिक, अपाङ्गता र वृद्ध-प्रयोगकर्ता(मैत्री)वास सुविधाहरु ।

बानी व्यवहार विकास : शौचालयको प्रयोग, साबुन पानीले हात धुने, महिलाको महिनावारी (मासिक धर्म) व्यवस्थापन लगायत र अन्य सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी आनीबानीको निरन्तर प्रक्रिया हो ।

दिगो सरसफाइ : स्वचालित र नियमित रूपमा सञ्चालित सरसफाइ हो ।

सुरक्षित पानी : मानव स्वास्थ्यलाई हानी गर्ने भौतिक, जैविक र रासायनिक पदार्थहरू नरहेको पानी बुझिन्छ ।

सरोकारवाला : सरकारी, गैर सरकारी कार्यालय तथा निकाय, राजनीतिक दल, विद्यालय, सहकारी, निजी क्षेत्र, नागरीक समाज, आम संचार, उपभोक्ता समितिहरू लगायतका सरोकारवालाहरूलाई बुझाउने छ ।

सरसफाइ सुरक्षा योजना : भान्सा कोठा र बाथ रुमबाट निस्केको फोहोरपानी (Gray Water), चर्पी/शौचालयबाट निस्केको फोहोरपानी (Black Water) र वर्षाको फोहोरपानी (Storm Water) नुफो मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई प्रशोधन गरी पुनःप्रयोग गर्ने व्यवस्थित पद्धति ।

VCA : (Vulnerability Capacity Assessment)

अध्याय -१ (एक)

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको परिचय

१.१. पृष्ठभूमि :

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता विषय क्षेत्र मानव जीवनको अभिन्न अंगका रूपमा रहेको छ । जसले मानव स्वास्थ्य, शिक्षा, जनजीविका, प्रतिष्ठा, विकास निर्माण, सामाजिक सशक्तिकरण र समृद्धिमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । खानेपानी तथा सरसफाइलाई जनताको मौलिक अधिकारको रूपमा स्थापित गर्ने विश्वका सिमित देशहरू मध्ये नेपाल पनि एक हो । नेपालमा सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्यक्रम संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् १९८० को दशकलाई खानेपानी तथा सरसफाइ दशकको रूपमा कार्य गर्न आव्हान गरे पश्चात् औपचारिक रूपमा सुरुवात भएको हो । यसका लागि यस क्षेत्रमा संलग्न संघ, संस्थाहरूले आ-आफ्नोसीमित स्रोतसाधन र कार्य प्रक्रियामा आधारित भई सरसफाइका टुक्रे (Fragmented) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएका थिए । तर सरसफाइ गुरु योजना २०६८ को कार्यान्वयन र पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन २०७३ जारी पश्चात हालका दिनसम्म आईपुग्दा स्थानीय तहहरूको नेतृत्वमा संचालित सामाजिक अभियानले पुर्णसरसफाइ प्रवर्द्धन कार्यक्रम सरोकारवालाहरू संगको समन्वय, सहकार्य र आवद्धतामा संचालन भई रहेको छ । सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्ने कार्य बहुआयामिक र बहुक्षेत्रगत सरोकारको विषयको रूपमा संस्थागत भई प्रतिफल स्वरूप नेपाल २०७६ असोज १३ गत देखि दक्षिण एसिया को पहिलो खुला दिसामुक्त देश भैसकेको छ । अबको अभियान सुरक्षित खानेपानी सेवा सहितको पूर्ण सरसफाइको हुनेछ ।

नेपालको संविधान ले उल्लेख गरेको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवामा सबै नागरिकको पहुँच पुऱ्याउने र संयुक्त राष्ट्र संघद्वारा निर्धारित दिगो विकास लक्ष्य नं ६ को १ र २ मा सन् २०३० सम्ममा विश्वका सम्पूर्ण जनतालाई स्वच्छ दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नस्थानीय सरकारहरूले दिगो र व्यवस्थित खानेपानी तथा सरसफाइको सुनिश्चितताका लागि योजनाबद्ध तवरले अगाडि बढनु अपरिहार्य देखिन्छ । यसका लागि स्थानीय सरकारको संरचनागत सुदृढिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ । त्यसैगरी नेपालले क्षेत्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा गरेको प्रतिबद्धता र हस्ताक्षरकर्ताको रूपमा यसले खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा लक्ष्य प्राप्त गर्न र दिगो व्यवस्थापनका लागि अहिले सम्म गरिएका प्रयत्नहरूमा अझ तीव्रता दिनुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ ।

मुलुकका सबै नागरिकलाई जुनसुकै समयमा सुरक्षित, पर्याप्त, सुलभ, स्वीकार्य र खर्च बहन सामर्थ्ययोग्य खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सेवा प्रदान गरि जीवन स्तरमा सुधार गर्नु नेपाल सरकारको खासस्व क्षेत्रको प्रमुख लक्ष्य रहेको छ । सो लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपाल सरकारको खानेपानी मन्त्रालय अन्तरगत खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागले नेपाल खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (Sector Development Plan) २०७४(२०८७ तयार गरेर योजनाबद्ध रूपले खानेपानी र सरसफाइको पहुँच जनतासम्म पुऱ्याउने रणनीतिहरू तय गरेकोछ । त्यस्तै पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, २०७३ अनुसार पूर्ण सरसफाइका क्रियाकलाप सफा र स्वच्छ क्षेत्र र पूर्ण सरसफाइ उन्मुख क्षेत्र गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ र उक्त अवस्था हासिल गर्न तोकिएका ७ वटा मुख्य सूचक तथा उपसूचकहरूको अवस्था हासिल भएको हनुपर्दछ । जसको पहिलो खुडकिलाको रूपमा योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन रहेको छ जुन अति महत्वपूर्ण र अन्य सूचकहरूलाई प्रभावित पार्ने विषय हो भन्न सकिन्छ यसरी योजनाबद्ध रूपमा सम्पूर्ण जनतामा सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कृयाकलाप

संचालनका लागि बर्तमान खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था, सम्भावित श्रोतहरू, सार्वजनिक तथा संस्थागत खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था समुदायको स्वच्छता आनिबानि सम्बन्धमा सर्वेक्षण, अध्ययन छलफल गरी उपलब्ध तथ्यहरू र सूचनाहरूका आधारमा खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागको क्षेत्र विकास योजना २०७४(२०८७ संग तादात्म्यता मिलाएर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र बजेट समेत आंकलन गरी यो त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार गरिएको छ ।

१.२ योजना निर्माण का कानुनी आधारहरु :

नेपालको संविधानमा मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा अनुसूची ८ मा स्थानीय तहलाई २२ वटा एकल अधिकारको व्यवस्था छ । त्यसैगरी अनुसूची ९ मा स्थानीय तह, प्रदेश र संघको १५ वटा साभ्ता अधिकार सम्बन्धि व्यवस्था छ । जस अनुसार संघ को अधिकार क्षेत्रमा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप बाहेकका अधिकांश विषय क्षेत्रमा स्थानीय तहले ऐन, नियम तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्ने, स्थानीय विकासका लागि योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन तथा नियमन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ६ दफा २४ उपदफा १ मा गाउँ/नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासकालागि आवधिक, बार्षिक र विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने कुरालाई स्पष्ट पारेको छ । यो योजना तर्जुमा गर्दा निम्न वमोजिम कानूनी र नितिगत व्यवस्थालाई आधार बनाइएको छ ।

१. नेपालको संविधान :

- भाग-३: मौलिक हक र कर्तव्य :
- धारा ३५ को स्वास्थ्य सम्बन्धि हक
- धारा ३०. स्वच्छ वातावरणको हक :
- धारा ४४. उपभोक्ताको हक :
- अनुसूची-८ : स्थानीय तहको अधिकारको सूची

२.दिगो विकासको लक्ष्य :

३.स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४

४.पुर्ण सरसफाई मार्ग दर्शन, २०७३

५.पन्ध्रौ योजना

६.प्रादेशिक योजना

७.विषयगत ऐन तथा नीतिहरू

८.नेपाल पक्ष भएका सन्धी सम्झौताहरू

९.स्थानिय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ (राष्ट्रिय योजना आयोग)

१.३.औचित्य : नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय/खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागको प्रगति प्रतिवेदनमा आधारभूत स्तरको खानेपानीको पहुँच ८९ प्रतिशत र आधारभूत स्तरको सरसफाइको पहुँच १०० प्रतिशत घरधुरीमा पुगेको छ भनिएको छ । तर पनि अबै स्वच्छ खानेपानी र पूर्ण सरसपाइलाइ

को लक्ष्य प्राप्त गर्न सरकारी, नीजि तथा गैरसरकारी निकायहरूबाट हुने काममा थप प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक स्थानीय तहमा सहभागितात्मक प्रकृया अपनाई एकीकृत खासस्व योजनाको तर्जुमा हुन आवश्यक देखिन्छ ।

पाटन नगरपालिका घोषणा भए पश्चात समायोजन भएको स्थानहरूको खानेपानी र सरसफाइको अवस्था तथा वस्तुस्थिति समावेश भएको कुनै आधिकारिक दस्तावेज र योजना नभएको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वास्तविक अवस्था र भावी योजनाहरू तय गर्नका लागि यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको आवश्यकता महसुस गरिएको हो । नगरपालिका क्षेत्रका जनतालाई सर्वसुलभ, सुरक्षित र दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको पहुँचमा अभिवृद्धि गर्नु नगरपालिकाको कर्तव्य तथा जिम्मेवारी भित्र पर्दछ । यसै कुरालाई मध्यनजर गरी सेवाबाट बञ्चितमा परेका समुदायहरूलाई प्राथमिकतामा राखेर योजनाबद्ध रूपमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकास गर्न यो योजना निर्माण गरिएको हो ।

१.४ खासस्व योजना तर्जुमाको उद्देश्य : त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको विकासका खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चितताका लागि लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू निर्धारण गरी निश्चित अवधिभित्र (आगामी ५ वर्ष) सो हासिल गर्न उपयुक्त सिद्धान्त, नीति, रणनीति तथा प्राथमिकताहरू पहिचान एवम परिभाषित गरिएको मार्गचित्र नै खासस्व योजना हो । खासस्व योजनाले आगामी पाँच वर्षे अवधिका लागि नगरले खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता को क्षेत्रमा चाहेको लक्ष्यमा पुग्न र विषयगत तथा समावेशीमुलक विकासको गतिलाई अगाडि बढाई निश्चित गन्तव्यसम्म पुग्न सहयोग पुऱ्याउँछ । नगरपालिकामा सुलभ र सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चितताका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी, समुदायमा आधारित संस्था तथा नीजि क्षेत्र समेतको सहभागितामा नगरपालिकाको एकीकृत विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहिकरण गर्नु नै खासस्व योजना तर्जुमाको मुख्य उद्देश्य हो । योजना तर्जुमाका सहायक तथा निर्दिष्ट उद्देश्यहरू निम्न अनुसार छन् ।

- नगरमा सुलभ र सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चितताका लागि नतिजामुलक र योजनाबद्ध विकासकालागि साभेदार तथा सरोकारवालालाई एकथलोमा राखि यस क्षेत्रको विकासमा साभ्हा दायित्व सिर्जना गर्ने ।
- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना ले परिकल्पना गरेको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको स्तरमा पुग्नका लागि दीर्घकालिन सोच, निर्देशक सिद्धान्त, लक्ष्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण र क्रियाकलाप तय गर्ने ।
- प्राथमिकता पूर्ण आयोजना तथा कार्यक्रम का लागी आवश्यक अनुमानित बजेट र उपलब्ध श्रोत साधनहरूको लेखाजोखा सहित स्थानिय श्रोत तथा अन्य श्रोत परिचालनको विद्यमान स्थिति विश्लेषण गरी स्थानिय श्रोत साधनका अतिरिक्त प्रदेश, सङ्घीय सरकार र विकास साभेदार बाट सहयोग जुटाएर अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न योजनाबद्ध तरिकाले कार्य गर्ने
- नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइको समस्याको पहिचान गरि नगरपालिकाका सम्पूर्ण घरपरिवार लाई सर्वसुलभ र गुणस्तरयुक्त खानेपानीको उपलब्ध गराउनुका साथै र पुर्ण सरसफाई युक्त नगरपालिका घोषणाका लागि सवैखाले श्रोत परिचालन गर्ने

- खानेपानी तथा सरसफाइका को क्षेत्रमा संचालित योजना तथा कार्यक्रम हरूको उपलब्धि तथा नतिजाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

१.५ तयारी विधि र प्रक्रिया : त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयारीमा देहायका चरण र प्रक्रियाहरू अवलम्बन गरिएको थियो ।

१.५.१ खासस्व योजनाको ढाँचा, सर्वेक्षण औजार र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा प्रस्तावित ढाँचा अनुरूप नै यो खासस्व योजना तयारी गरिएको छ । सो ढाँचामा प्रस्तावित विषय वस्तु तयारीका लागि फिल्ड सर्वेक्षणका रुजु सूची र प्रश्नावलीहरूका अलावा नेपाल सरकार, खानेपानी मन्त्रालयबाट तयार गरिएको ल्ब्ज मोबाइल एप्स विधि अवलम्बन गरी सूचना संकलन गर्ने विधि तय गरिएको थियो । फिल्डमा सर्वेक्षणका लागि खटिने टोलीहरू नगरपालिकाको समन्वयमा तयार गरी उनिहरूका लागि NWASH मोबाइल एप्स बाट तथ्याङ्क संकलन गर्ने विधि सम्बन्धी ३ दिने तालिम संचालन गरिएको थियो ।

१.५.२ नगरपालिकास्तरीय अभिमुखिकरण गोष्ठी तथा सहमति निर्माण :

त्रिवेणी नगरपालिकामा खासस्व योजना अभिमुखिकरण गोष्ठी मिति २०७६/८/५मा नगर प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरू र सरोकारवालाहरूको सहभागितामा आयोजना गरियो । गोष्ठीमा खानेपानी, सरसफाइ स्वच्छता (खासस्व) योजनाको आवश्यकता र महत्वका विषयमा छलफल भई तयारी प्रक्रियामा सरोकारवालाहरूको भूमिकाका विषयमा छलफल भएको थियो । अन्तमा खासस्व योजना तयारीको प्रक्रियाको अनुगमन तथा समन्वयका लागि कार्य दल समेत गठन गरिएको थियो ।

१.५.३ गणकहरूको छनोट एवं अभिमुखीकरण : खानेपानी आयोजना, विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था, घरधुरी एवं समुदाय स्तरको वास सम्बन्धि विस्तृत सूचना संकलनका लागि नगरपालिकासंगको समन्वयमा प्राविधिक ज्ञान एवं खानेपानी, सरसफाइ

र स्वच्छता क्षेत्रमा अनुभव हासिल गरेका ५ जना (४ पुरुष र १ महिला) गणक छनोट गरी मोबाइल एप्सबाट NWASH तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धि २०७६ मंसिर १८ देखि २१ गत चार दिनको अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । उक्त चार दिनको अभिमुखीकरण पश्चात् गणकहरूलाई उपरोक्त क्षेत्रका सूचनाहरू संकलनका लागि परिचालन गरिएको थियो ।

१.५.४ तथ्याङ्क संकलन तथा लेखाजोखा

तथ्याङ्क संकलनका लागि तपसिलका कामहरू गरिएको थियो ।

- नगरपालिकामा उपलब्ध सन्दर्भ सामाग्री जस्तै नगरपालिकाको वस्तुगत विवरण २०७५, नगरपालिकाको पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजना २०७५, नगरपालिकाको website र युनिसेफ नेपालको सहयोगमा भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघले विगतमा संकलन गरेको सरसफाइ र स्वच्छता

सम्बन्धि तथ्याङ्क र कार्यालयका प्रतिवेदन अध्ययन गरि द्वितीय तथ्याङ्कको रूपमा संकलन गरिएको थियो ।

- NWASH मोबाइल एप्सको माध्यमबाट नगरपालिका क्षेत्रभरिका शत प्रतिशत खानेपानी र सरसफाइसंग सम्बन्धित विद्यमान भौतिक संरचनाहरूको प्राथमिक तथ्याङ्कको श्रोतबाट लेखाजोखा गरियो ।
- संचालित खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपना लेखाजोखा गरियो ।
- घरपरिवार तहको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको सूचनाहरू संकलन गर्ने १० प्रतिशतको अन्तरालमा ९० प्रतिशत Confidence level हुने गरी नमुना संकलन (Random Sampling Method) विधिबाट सूचनाहरू संकलन गरियो ।
- शत प्रतिशत विद्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा सार्वजनिक संस्थाहरूमा पुगि खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी अवस्था र भावी योजनाहरू सम्बन्धी प्राथमिक श्रोतबाट सूचना संकलन गरियो ।
- समुदायको ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन, मानव दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापन गरी श्रोतको पुनःप्रयोग सम्बन्धी समुदाय तहमा छलफल तथा अवलोकन गरी तथ्यहरू संकलन कार्य भयो ।
- खानेपानीका पहुँचबाट बञ्चित भएका समुदायको खानेपानीको सम्भावित श्रोतहरू तिनको वर्तमान अवस्था क्षमता, गुणस्तर) र भविष्यमा स्तरोन्नति गर्न सकिने अवस्थाको समेत आंकलन गरियो ।
- अन्य विकास साभेदारहरूको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरूको विवरणहरू संकलन गरियो

१.५.५ तथ्याङ्क प्रशोधन, विश्लेषण र मस्यौदा तयारी :

मोबाइल एप्स, समूहगत छलफल, रुजु सूचीको आधारमा संकलन गरिएका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूलाई विज्ञहरूको सहयोगमा प्रशोधन तथा विस्तृत विश्लेषण गरियो । तत्पश्चात निर्धारित लक्ष्य हाँसिल गर्न, हालको विद्यमान अवस्था र पुग्न पर्ने स्थान बिचको अन्तरको चर्चा गर्दै स्पष्ट नीति, कार्यक्रम, बजेट र साभेदारहरूका बीचको सहकार्यको योजना सहितको नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागबाट सिफारिस गरिएको ढाँचामा मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य गरियो ।

१.५.६ वडातहमा प्रमाणिकरण :

यसरी वडातहबाट आएका सुचना विवरण को आधारमा तयार गरिएको विश्लेषण र मस्यौदालाई २०७७ असोज महिना १ गते देखि ५ गते सम्म सबै वडाहरूमा सुचना पुष्ट्याइ का लागी गोष्ठी संचालन गरी प्रमाणिकरण गरियो ।

१.५.७ नगर तहमा खासस्व योजना प्रमाणिकरण गोष्ठी :

वडा तहमा प्रमाणिकरण पश्चात प्रस्तावित खानेपानी तथा सरसफाइ योजनाको दुरदृष्टि, परिलक्ष्य, लक्ष्य, रणनीति, कार्यक्रम, बजेट, अन्य विकासका साभेदारहरूको संलग्नता, जलवायु परिवर्तनका असर र अनुकुलन योजना, विपद् व्यवस्थापनका योजना, संस्थागत क्षमता समावेश गरिएको मस्यौदा उपर

छलफलका अलावा प्राप्त सूचना र तथ्याङ्कहरूको पुष्टिकरण र प्रमाणीकरण गर्न २०७७ असोजमहिना २१ गते नगरपालिका तहमा योजना तर्जुमा तथा प्रमाणीकरण गोष्ठी संचालन गरीयो । छलफल, गोष्ठीबाट प्राप्त सूचना, सुझाव तथा पृष्ठपोषणहरूलाई संलग्न गरेर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनालाई अन्तिम रूप प्रदान गरियो ।

१.५.८ खासस्व योजना पारीत तथा सार्वजनिकिकरण : यसरी विभिन्न क्षेत्रबाट प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी तयार गरिएको खासस्व योजना दस्तावेजलाई स्विकृतीका लागि २०७७/६/२१ गते नगर कार्यपालिकामा पेश गरिएको थियो र नगरकार्यपालिकाले अगामी नगर सभाबाट पास गरी कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता गरियो ।

१.६ अध्ययनका सीमा : यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तयार पार्ने क्रममा खानेपानी योजनाको विवरण बाहेकका नगरपालिका स्तरीय अन्य सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सूचनाहरू नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरू, कार्यरत कर्मचारीहरू, विद्यालय शिक्षक तथा स्वास्थ्य केन्द्रका कर्मचारीका अलावा महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरू संग छलफल गरी संकलन गरिएको हो । घरपरिवार तहको सरसफाइ र स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको सूचनाहरू संकलन गर्न सम्पूर्ण घरपरिवारमा नै गई सूचनाहरू संकलन गर्न नसकिएकोले १० प्रतिशतको अन्तरालमा नमुना संकलन (Random Sampling Method) विधिबाट सूचनाहरू संकलन तथा प्राप्त तथ्यहरूलाई सामान्यकरण गरिएको छ । तथ्याङ्कहरू संकलनका लागि स्थानीय प्राविधिक तथ्याङ्क संकलकको अभाव भएकोले कतिपय प्राविधिक सूचनाहरू समेत गैर प्राविधिक तथ्याङ्क संकलकहरूको माध्यमबाट संकलन गरिएको थियो । नगरपालिकामा खानेपानी तथा सरसफाइका भरपर्दो सूचना प्रणालीको स्थापना भई नसकेकोले नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी पर्याप्त जानकारीहरू उपलब्ध हुन नसक्दा खासस्व योजना निर्माण क्रममा मौजुदा तथ्यांकहरूको विश्लेषणमा केही कठिनाई उत्पन्न भएको थियो ।

अध्याय -२ (दुई)

त्रिवेणी नगरपालिकाको परिचय र वस्तुगत विवरण

२.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय : त्रिवेणी नगरपालिका नेपालको सुदूरपश्चिम प्रदेश को वाजुरा जिल्लामा पर्दछ । त्रिवेणी नगरपालिका वाजुरा जिल्लाको दक्षिणी भागमा नगर पालिकाको वेवसाइट अनुसार १७०.३२ बर्ग किलो मीटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस नगरपालिकाको पूर्वमा कालिकोट जिल्ला ,उत्तरमा बडिमालिका नगरपालिका, पश्चिममा बुढीगंगा नगरपालिका र दक्षिणमा अछाम जिल्ला रहेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकामा कूल ९ वडा रहेका छन् । त्रिवेणी नगरपालिकाको भु-आकृतिक स्वरूप करिब उच्च पहाडी भूभाग रहेको छ । यस नगरपालिकाको केन्द्र वडा नं ४ को तोली, विमेलीमा रहेको छ ।

वाजुरा जिल्लाको सदरमुकाम मार्तडी देखी दक्षिण भेगमा रहेको यो नगरपालिकाको नामाकरण यसै क्षेत्रको पर्यटकिय तथा धार्मिक स्थल त्रिवेणीको संगम स्थलको नाम बाट त्रिवेणी रहन गएको हो । राज्यपुर्नसंरचनाको क्रममा साविकका छतारा,तोली, र कैलाशमाण्डौ गाविस मिलेर त्रिवेणी नगरपालिका बनेको हो । जनसंख्या र क्षेत्रफलको हिसाबले यो नगरपालिका जिल्लाकै तेस्रो ठुलो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको श्री बडिमालिका मन्दिर ,पैमागाउँमा रहेको बडिमालिका मन्दिरको भण्डार गृह, नाटेश्वरी मन्दिर, मौरे क्षेत्र,छतारा माईकोमन्दिर, शैमाण्डौ, मष्टा देवताका मन्दिरहरु र कैलाश देवताका स्थानहरु यस क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक तथा ऐतिहासिक गन्तव्य स्थलहरु हुन ।यस नगरपालिकामा प्राकृतिक रुपमा सुन्दर रमणिय रहेका विभिन्न सम्पदाहरु पाइन्छन । मुख्य रुपमा सुन्दर किम्नीभरना , धवलपुरी दह, त्रिवेणी पाटन जस्ता रमणिय स्थानहरु पर्यटक स्थलका ?पमा आकर्षण बनेका छन ।

त्रिवेणी पाटन र बडिमालिका मन्दिर वरपरका ठाउमा विभिन्न जातका जडबुटी पाइन्छन । यो नगरपालिका वनजङ्गलले भरी पुर्ण नगरपालिका हो । चराचुङ्गीमा डांफे, कालिज, बदेल्, घोर ,फालर र रतुवा जस्ता दुर्लभ वन्यजन्तु यसै नगरपालिकामा पाइन्छन । मालागाड, मानागाढ, र कांसेगाड खोला यस नगरपालिकाका उर्जाका प्रचुर सम्भावना भएका खोला हुन ।

२.२ भौगोलिक अवस्थिति : त्रिवेणी नगरपालिका भौगोलिक क्षेत्रको हिसाबले उच्च पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । त्रिवेणी नगरपालिका नेपालको मानचित्रमा हेर्दा २९.३४३२५८३३३३३३° N, ८१.३३९४०६६६६६६७° E दक्षिण अक्षांश रहेको छ ।

२.३ स्थापना : त्रिवेणी नगरपालिका गठन हुदा साविकका छतारा, तोली र कैलासमाण्डौ गरी ३ वटा गा.वि.स मिलाई ९ वडामा विभाजन गरी २०७३ साल फागुन २७ गतको मन्त्रीपरिषदको निर्णय अन'सार नगरपालिका स्थापना गरिएको हो । नगरपालिका स्थापना हुँदा यस नगरपालिकाको नाम यसै क्षेत्रको पर्यटकिय तथा धार्मिक स्थल त्रिवेणीको संगम स्थलको नाम बाट त्रिवेणी वाट राखिएको थियो ॥ वडागत विवरण र क्षेत्रफल निम्न वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं १: नगरपालिकाको गठन तथा वडागत क्षेत्रफल

वडा नं.	समावेश साविक गा.वि.स.	साविक वडा	क्षेत्रफल (वर्ग किमी मा)	क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)
१	छतारा	१,२,३,४ र ६	६.४९	३.८१
२	छतारा	५,७,८ र ९	७.६७	४.५१
३	तोली	१,२ र ३	४.७७	२.८

४	तोली	४,५,६ र ७	८.०१	४.७१
५	तोली	८ र ९	६२.२१	३६.५५
६	कैलाशमाण्डौ	१ र २	५१.९८	३०.५४
७	कैलाशमाण्डौ	३ र ४	८.०१	४.७१
८	कैलाशमाण्डौ	५ र ६	४.३७	२.५७
९	कैलाशमाण्डौ	७,८ र ९	१६.८१	९.८
जम्मा			१७०.२२	१००

श्रोत : संधियामामला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.४ भु-बनावट : त्रिवेणी नगरपालिकाको भू – वनौट विविधता युक्त रहेको छ । यस नगरपालिकाको भु-भाग मध्य केही भु-भाग बेसी, केही उच्च पहाडी क्षेत्र रहेका छन । भु-आकृतिमा भएको विविधता अनुसार यस नगरपालिकालाई तीन क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

(क) **बेसी :** बुढी गडगा नदि र अन्य खोला किनारमा भएका फाँटहरु यस क्षेत्रमा पर्दछन् । पहाडको फेदमा रहेको खुल्ला समथर खेति योग्य जमिन यस क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ । भौगर्भिक इतिहासको पछिल्लो चरणमा निर्मित भुभाग भएको हुदा यो क्षेत्र कमजोर र भुस्खलनशील रहेको छ ।

(ख) **उच्च पहाडी भु-भाग :** अग्लो ठाउँमा रहेको यो भु-भाग पहाडी तथा चट्टानी धरातलीय स्वरुप भएका कारण पहाडी श्रृंखलाहरु, खेतियोग्य जमिन र जंगल तथा भाडी बुट्यान र पाटनले यस क्षेत्रलाई ढाकेको छ ।

२.५ मुख्य नदी तथा ताल तलैयाहरु : नगरपालिकाको पश्चिम दक्षिण सिमाना भएर बग्ने बुढीगडगा यस भेगको प्रमुख नदीको रुपमा रहेको छ । यस नगरपालिकामा बग्ने अन्य ठला साना खोलाहरु कैलापरी, रिदिसैन,दोगडी,

ठलाखोला,घट्टेखोला,मालगाडु, पाङ्ग्रे,छिडी,रुइना,तप्सी,चाउडे आदी नगरक्षेत्र भएर बग्ने खोलाहरु रहेका र ति खोलाहरुवाट खानेपानी तथा सिंचाईको लागि पानी प्रयोग भएको देखिन्छ । मानव वस्तीको क्रमिक विकास र जलवायु परिवर्तन तथा विश्व तापमान वृद्धी साथै पशुहरुको अत्यधिक चरीचराउ र उपयोगले प्राकृतिक तालतलैयाहरु भुक्षय भई पुरिने र सुक्ने क्रम जारी छ । यस नगरपालिकामा धवलपुरी ताल रहेको छ । यस तालको संरक्षण हुन जरुरी छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा किमिन भरना र निलाखाली भरना पनि रहेका छन । यस्ता प्राकृतिक तालतलैयाहरुको पुनरुद्धार गरी जल पर्यावरणीय प्रणालीको संरक्षण र सन्तुलन कायम राख्न सके यो क्षेत्रलाई विकसित बनाउन सकिन्छ ।

२.६ नगरपालिकाको भु-उपयोगको विवरण : त्रिवेणी नगरपालिकाको विद्यमान भु-उपयोग हेर्दा नगरपालिकाको ११.६५ प्रतिशत (२११७ हे.) जग्गा हाल खन-जोत हुने उपयुक्त जमिनको रुपमा रहेको छ भने ७.७९ प्रतिशत (१४१५.९२ हे.) वनले ओगटेको छ । खेतीयोग्य जमिनमध्ये अधिकांश जमिन मौसमी वर्षामा निर्भर रहेको छ । नगरपालिकामा बगिरहेका विभिन्न खोलानालाको किनारमा अवस्थित यस नगरपालिकाको खेतीयोग्य जमिनको उर्वराशक्ति उच्च रहेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकामा आवास क्षेत्रले करिव १.२७ प्रतिशत (२३१ हे.) त्यस्तै अन्य नदीनालाले क्षेत्रले करिव ०.००५८९ प्रतिशत (१.०७

हे.) जग्गा ओगटेको पाइन्छ । नगरपालिकामा तालतलैयाले ०.०००३ प्रतिशत (०.०६ हे.), सडकले ०.०९५ प्रतिशत (१७.४०६ हे.) सार्वजनिक जग्गा ०.४२५ प्रतिशत (७७.१९ हे.), पाटन क्षेत्रले ७८.७४ प्रतिशत (१४२९८.३४५ हे.) जमिन ओगटेको छ । माटोको बनावट, खेतीयोग्य जमिन, संरक्षित क्षेत्र, बस्तीयोग्य क्षेत्र आदिको विस्तृत अध्ययनको आधारमा नगरपालिकाबासीहरुको आर्थिक हैसियत वृद्धि गर्न र वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्न नदिन के-कस्ता उत्पादन प्रणाली तथा नीतिहरु अवलम्बन गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा विस्तृत अध्ययन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । भु-उपयोगको विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं २ : नगरपालिकाको भु – उपयोगको अवस्था

विवरण	क्षेत्रफल -हे.)	प्रतिशत
खेती योग्य जमिन	२११७	११.६५
वनजंगल	१४१५.९२	७.७९
आवास क्षेत्र	२३१	१.२७
नदीनालाले ओगटेको क्षेत्र	१.०७	०.००५८९
ताल तलैया	०.०६	०.०००३
सडकले ओगटेको क्षेत्र	१७.४०६	०.०९५
सार्वजनिक जग्गा	७७.१९	०.४२५
पाटन तथा राष्ट्रिय वन	१४२९८.३४५	७८.७४
कुल क्षेत्रफल	१८१५८	१००

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको पाश्वर्चित्र

२.७ हावापानी : त्रिवेणी नगरपालिका क्षेत्रको जलवायु तल्लो भेगमा समशितोष्ण किसिमको हावापानी पाइन्छ भने मध्य पहाडी क्षेत्रमा शितोष्ण र माथिल्लो भेगमा सितोष्ण प्रकारको हावापानी पाइन्छ । त्रिवेणीनगरपालिकामा औषत अधिकतम तापक्रम १८ डिग्री ६ सेल्सीएस, न्युनतम तापक्रम) डिग्री देखी ५ डिग्री ७ सेल्सीएस सम्म अनुमान गरीएको छ । यहा आषाढ, श्रावण र भाद्र महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुन्छ ।

२.८ त्रिवेणी नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण : त्रिवेणी नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण अनुसार यस नगरपालिकाको कुल घरपरिवार ३५८५ र जनसंख्या २३८३२ रहेको छ । यस नगरमामा पुरुषको जनसंख्या ११३६० र महिलाको जनसंख्या १२४७२ रहेको छ । यस त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटा वडाहरुका जनसंख्याको तुलनात्मक अध्ययन गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं ६ रहेको छ । जसमा जम्मा जनसंख्या ४९२८ (पुरुषको २३३५ जना र महिलाको २५९३ जना) रहेको छ । यस वडाको औसत परिवार आकार ८.०२ र घरधुरी संख्या ६१४ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं. ५ रहेको छ जसको जनसंख्या १२६८ (पुरुषको ६०९ जना र महिलाको ६५९ जना) रहेको छ भने घरधुरी संख्या २१७ र औसत परिवार संख्या ५.८४ रहेको छ । त्यसैगरी समग्र

नगरपालिकामा लैंगिक अनुपात १०९.७९ रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ३ : वडाअनुसार क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण :

वडा नं.	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत परिवार को आकार	जनघनत्व	लैंगिक अनुपात
		महिला	पुरुष	जम्मा			
१	३७६	१२९८	१२३१	२५२९	६.८९	३८९.६७	१०५.४४
२	३११	१०८०	८७४	१९५४	६.२८	२५४.७५	१२३.५६
३	३१९	१०१४	९६९	१९८३	६.२२	४१५.७२	१०४.६४
४	४३३	१४०५	१३५२	२७३०	६.३०	३४०.४२	१०३.९२
५	२१७	६५९	६०९	१२६८	५.८४	२०.३८	१०८.२१
६	६१४	२५९३	२३३५	४९२८	८.०२	९४.८०	१११.०५
७	३७४	१२७२	११६८	२४४०	६.५२	३०४.६१	१०८.९१
८	३६२	१२९४	११८८	२४८२	६.८६	५६७.९६	१०८.९२
९	५७९	१८५७	१६६१	३५१८	६.०७	२०९.२८	१११.८०
जम्मा	३५८५	१२४७२	११३६०	२३८३२	६.६५	२५९७.९९	१०९.७९

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.९ जात जाति अनुसार जनसंख्या विवरण

त्रिवेणी नगरपालिकामा सामाजिक संरचना मा जातिगत विविधता रहेको छ । त्रिवेणीमा नगरपालिकामा कुल ९ किसिमका जातजातिको बसोबास रहेको पाईन्छ । यसरी वाजुरा जिल्लामा अवस्थित त्रिवेणी नगरपालिका मा विभिन्न जातजाति, समुह अनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी क्षेत्री जाति १५५२८ जना (६५.१६%), दोस्रोमा ल्वार/विक २४०६ (१०.१०%) तेश्रोमा दमाई /नेपाली १४८५ (६.२३%) र त्यसपछि सार्की १०१२ (४.२४ %) रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ४ : जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१५५२८	६५.१५
२	ब्राम्हण	९४५	३.९६
३	दमाई / नेपाली	१४८५	६.२३
४	मीजार	८१३	३.४१
५	ल्वार / विक.	२४०६	१०.०९
६	सार्की	१०१२	४.२४

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

७	चँदारा	५३६	२.२४
८	सुनार	४५४	१.९०
९	गीरी, दशनामी, (सन्यासी)	६५५	२.७४
जम्मा		२३८३२	१००

श्रोत : त्रिवेणीनगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.१० आर्थिक गतिविधि र पेशा : त्रिवेणी नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधि मुख्यतया कृषि, वन, व्यापार, थोक, खुद्रा बजार, होटल, रेस्टुरेन्ट, पर्यटन तथा सेवा जस्ता क्षेत्रमा निर्भर भएको देखिन्छ । यस नगरपालिकाको कुल परिवार ३५८५ मध्य ३५३८ अर्थात ९८.६९ प्रतिशत परिवार कृषि, ४५ परिवार व्यापारव्यावसाय र ७२ जना वैदेशिक रोजगारमा सहित आर्थिक रुपमा सकृय छन् । उपयुक्त हावापानी र माटोको बोनोट भएको यस नगरपालिका कृषि, पशुपालन तथा जडीबुटी को लागि उपयुक्त उर्वर माटो भएको उच्च पहाडी क्षेत्र भएको हुदा नगरपालिकामा अधिकांश घरपरिवार प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा कृषि व्यवसायमा संलग्न रहेका छन् । नगरपालिकाले कृषि उत्पादन वढाउन धान,मकै,कोदो, तरकारी,आलु र पशुपालन तथा जडीबुटी उत्पादन का लागी व्यावसायिकरण तथा बजारीकरणका लागी ध्यान दिन जरुरी छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा रहेका तालहरू सहितको वनजंगल तथा जैविक विविधताले जिल्लाको विकासमा थप सम्भावना बोकेका छन् । त्रिवेणी नगरपालिका वाजुरा जिल्लाको एकदमै रमणीय, धार्मिक नगरपालिकाको रुपमा चिनिन्छ । तसर्थ यस नगरपालिकामा पर्यटकिय संभावना रहेको ले पर्यटनको विकास गरी रोजगार सिर्जना गर्न सकिन्छ । नगरमा १ वटा कृषि सेवा केन्द्र र १ वटा पशुसेवा केन्द्र गरी २ वटा सेवाकेन्द्र रहेका छन् ।

नगरपालिकामा कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक सिँचाई, सडक, विजुली, संचार, उद्योग र बजार व्यवसाय तथा उन्नत प्रविधिहरूमा पर्याप्त लगानी आर्कषण गरी पेशालाई प्रतिस्पर्धा, नाफामुलक, सम्मानजनक र व्यवसायिक रुपमा स्थापित गर्नु पनि चुनौतिको रुपमा रहे पनि आवश्यक पहल गर्न जरुरी छ । यसका अतिरिक्त यस नगरपालिकामा कखुरा पालन, केही साना तथा घरेलु उद्योग व्यवसायहरू रहेका छन् । यस नगरपालिकाका मानिसहरू साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकास तर्फ लागि रहेका देखिन्छन् । नगरपालिकाको आर्थिक क्रियाकलापको अर्को विकल्प वैदेशिक रोजगार पनि हो । यहाका २३२६ जना भारतमा, ७२ जना खाडी मुलुक र ११ जना अमेरिका र

क्यानडामा छन् । यस नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका वित्तिय संस्था तथा सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । नगरपालिकामा कैलासमाण्डौ डाडा,तोली देवल डाडा,घाँसेगडा, खिन्नैसत्य देवी, चाउडे गरी ५ वटा बजार क्षेत्र रहेका छन् । यी बजार हरुले स्थानिय उत्पादन विक्रि तथा स्थानीय आवश्यकता परिपुर्ति गरी आर्थिक गतिविधि आर्थिक गतिविधि सञ्चालमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन् ।

२.११ जनसंख्याको गतिशिलता,पंजिकरण र बसाइँसराई :

त्रिवेणी नगरपालिकामा छिमेकी गाउँपालिका एवं जिल्लावाट बसाई सराई गरी आउने क्रम एकदमै थोरै देखिन्छ । त्यसैगरी यहावाट अवसर र रोजगारीको खोजीमा देश भित्र वा देश बाहिर एक

स्थानबाट अर्को स्थानमा स्थायी वा अस्थायी रूपमा बसाई सरेर जाने प्रवृत्ति क्रमश बढ्दै गएको पाइन्छ । आर्थिक वृद्धि, द्वन्द्व, सामाजिक कारण, व्यापार र रोजगार बसाई सराई का कारणहरु हुन् । बेरोजगारीको समस्या नगरपालिकाको विकराल समस्याको रूपमा रहेको परिप्रेक्ष्यमा काम गर्ने उमेरका युवाहरु विदेशिने क्रम समेत नगरपालिकाबाट बढ्न थालेको छ । खुला सिमानाको उपयोग गर्दै निर्वाधरूपले भारत आवतजावत गर्न सकिने र निश्चित रूपमा गणना गर्न नसकिएका भारतमा जाने युवाहरुको संख्या निकै ठलो रहने गरेको छ । उपर्युक्त सन्दर्भलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाको लागि बसोबासको व्यवस्थित र दीर्घकालिन योजना बनाउनु आवश्यक देखिन्छ ।

२.१२ भौतिक पूर्वाधार :

त्रिवेणी नगरपालिका भौतिक पूर्वाधार को दृष्टिले नगरपालिका विकासोन्मुख रहेको छ । यस नगरपालिकामा जम्मा कच्ची सडक ४४ कि.मि रहेको छ । जसले गर्दा नगरपालिकाको केन्द्र देखी देशका विभिन्न स्थानमा लामो दुरीमा र नगरपालिका भित्र केहीमात्रामा छोटो दुरीमा यात्रा गर्न सहज भएको छ । यति हुदाहुँदै पनि नगरपालिका उच्च पहाडी भुभागमा सडक सञ्जाल विस्तार हुन सकेको छैन । हाल नगर क्षेत्रभरी ५ वटा सडक निर्माणको क्रममा रहेका छन् भने १७ वटा भोलुङ्गे पुल रहेका छन् । नगरपालिका वाट लामो दुरीका लागी बस र ट्रक र नगर क्षेत्र भित्र जिप, ट्रयाक्टर लगायतका साधनहरु सञ्चालन भइरहेका छन् । सञ्चारको क्षेत्रमा यस नगर पालिकामा विकास भइरहेको छ । त्यस्तै स्थानीय स्तरमा एफ.एम. सञ्चालनको पहल भइरहेको छ भने जिल्ला तथा काठमाडौँबाट प्रसारण हुने अन्य एफ.एम. रेडियोहरु पनि नगरका विभिन्न भागमा सुन्न सकिन्छ ।

त्यस्तै डिसहोम को माध्यमबाट राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रसारणका टेलिभिजन च्यानल हेर्न सकिन्छ । नगरपालिकामा नेपाल टेलिकम र एनसेल दुवैको Network उपलब्ध छ ।

नगरपालिकामा सामुदायिक आधारभुत विद्यालय ३९ वटा र निजी विद्यालय ३ वटा छन् । यस नगरपालिकामा ११ वटा स्वास्थ्य सस्था रहेका छन् तर आवश्यक भौतिक पूर्वाधार तथा दरबन्दी अनुसार स्वास्थ्यकर्मीहरु छैनन् । त्रिवेणीनगरपालिको सिंचाइका प्रमुख श्रोतहरु स्थानीय साना खोलाहरु मात्रै हुन् । यी श्रोतहरु बाहेक नगरमा खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई गर्न अन्य पानीको श्रोत छैन । यहाका साना खोलाहरु वाट यहा २९ वटा सिंचाइ आयोजना संचालित छन् । जसले यहाको खेतीयोग्य जमिन लाई सिंचित गर्दछन् । कृषिको लागि उर्वर माटो भएको र नगरमा ठलो संख्यामा जनता कृषिमा नै निर्भर रहेको हुदा प्राकृतिक स्रोतको उपयोग गरी सबै खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई सुविधा पुर्‍याउन सके रोजगारीका अवसर बढ्नुका साथै कृषि उत्पादनमा पनि प्रसस्त वृद्धि हुने देखिन्छ ।

२.१३ वालवालिका :

वालवालिका हाम्रा भविष्य हुन् । उनिहरुमा आज गरिएको लगानिले भविष्यमा राम्रो प्रतिफल दिन्छ । वालअधिकार को उपभोग गर्न पाउनु प्रत्येक वालवालिका को नैसर्गीक अधिकार हो । स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन ले वडाको काम कर्तव्य र अधिकार भित्र वडालाई वालमैत्री बनाउने उल्लेख गरेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकाले पनि वालमैत्री स्थानिय शासन को प्रवर्धन को प्रक्रियालाई बढाउनु पर्ने देखिन्छ । यद्यपि विगतमा तत्कालिन छतरा गा.वि.स. र हाल त्रिवेणी नगरपालिकाका १ र २ नं. वडा वालमैत्री घोषण भैसकेका छन् ।

बालबालिकाहरू संगठित भई आफुसँग सरोकार राख्ने विषयमा छलफल गर्न, प्रतिनिधित्व गर्न र क्षमता अनुसार विकास गर्न पाउने उनिहरूको अधिकार भित्र पर्दछ । यसमा वयस्क हरूले त्यो वातावरण तयार गरिदिनु पर्दछ । यस नगरमा बाल अधिकारको संरक्षण प्रवर्द्धन गर्न र विविध क्रियाकलाप गर्न बाल क्लब, बाल सञ्जाल मार्फत बालबालिकाहरू क्रियाशिल रहेका छन् । बालक्लब, बाल- सहभागिताको एक शसक्त माध्यम बनेको छ । नगरपालिकामा बालबालिकाको सहभागिता, सक्रियता र नेतृत्वमा गठन गरिएका बालक्लबहरूले बाल अधिकारसम्बन्धी चेतनामूलक कार्यहरू गरिरहेको छन् । यस नगरमा बालक्लबहरूले जन्मदर्ता प्रचारात्मक अभियान, विद्यालय भर्ना अभियान, बालश्रम न्युनीकरण कार्यक्रम, बालसहभागिता अभिवृद्धि कार्यक्रम, बालबालिकालाई प्रदान गरिने खोप प्रचार कार्यक्रम, निशुल्क शिक्षा प्रचारात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम, भयरहित वातावरणमा शिक्षा पाउने अधिकारबारे प्रचारप्रसार, वातावरणीय सुधार कार्यक्रम, अभिभावक चेतनाशिक्षा कार्यक्रम, सरसफाई कार्यक्रम र बालविवाह उन्मुलन सम्बन्धी प्रचारात्मक कार्यक्रम र बालकेन्द्रित विपद जोखिम न्युनीकरण आदि कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छन् ।

तालिका ७ : बालक्लब को विवरण

समुदायमा आधारीत बाल क्लब				विधालयमा आधारीत बाल क्लब			
बाल क्लबको कुल संख्या	बालिका	बालक	जम्मा	बाल क्लबको कुल संख्या	बालिका	बालक	जम्मा
				१५	१८९	१५०	३३९

वडागत बालक्लबको विवरण

वडा नं.	बालिका सदस्य संख्या				बालक सदस्य संख्या				कुल जम्मा
	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा	दलित	जनजाती	अन्य	जम्मा	
१	७	०	२	९	४	०	३	७	१६
२	३	०	४	७	२	०	११	१३	२०
३	२	०	२	४	४	०	३	७	११
४	३	०	५	८	५	०	५	१०	१८
५	१	०	५	६	१	०	७	८	१४
६	२	०	८	१०	१	०	७	८	१८
७	२	०	८	१०	३	०	६	९	१९
८	३	०	५	८	२	०	३	५	१३
९	२	०	७	९	२	०	६	८	१७

श्रोत : त्रिवेणीनगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.१४ नगरपालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरू र खासस्व योजनाको सम्बन्ध

त्रिवेणी नगरपालिकामा ५ वर्षका लागि पूर्ण सरसफाई प्रवर्द्धन रणनीतिक योजना २०७५-२०७९ तयार गरिएको छ र सो रणनीतिक योजनामा तयार गरिएको कार्ययोजना र कार्यक्रमहरूलाई पनि यो खासस्व योजनामा समावेश गरी खानेपानी तथा सरसफाईको अवस्थामा सुधार ल्याइने छ । यसका साथै यस योजनामा समावेश गरिएका कार्यक्रमहरूलाई नगरपालिकाका आवधिक योजनामा समेटी वार्षिक

योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिने छ । २.१५ खासस्व क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साभेदारहरू यस नगरपालिकामा रहेका सरकारी निकायहरू खानेपानी तथा सरसफाइ शाखा, नगरपालिका र वडाहरूबाट खानेपानी र सरसफाइको कार्य हुँदै आएको छ भने खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कार्यालयबाट खानेपानी तथा सरसफाइका कार्यक्रमहरू संचालनमा रहेको छन । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतनामूलक क्रियाकलाप लगायत संस्थागत स्तरमा भौतिक सुविधा निर्माण हुदै आएको छ । त्यसै गरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नगरपालिका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संघ र अन्य सरोकारवाला निकायहरू खानेपानी सरसफाइ र पानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयनको लागि क्रियाशील रहेका छन् । त्यसै गरी अन्य राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका गैरसरकारी निकायहरूमा यूनीसेफ नेपाल, लगायतका निकायहरूले आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउँदै आएका छन् ।

तालिका ८ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साभेदारहरू

सरकारी कार्यालयहरू	गैरसरकारी कार्यालयहरू
- नगरपालिका, वडा कार्यालयहरू - नगर शिक्षा शाखा र विद्यालयहरू - शिक्षा समन्वय इकाइ - नगर स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरू - जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय - खानेपानी, तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	- यूनीसेफ नेपाल - भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघ (BCDO) - RVWRMP - सहकारी संस्था, खानेपानी उपभोक्ता समुह, सामुदायिक वन समुह आदि - क्लवहरू, महिला तथा आमा समुहहरू

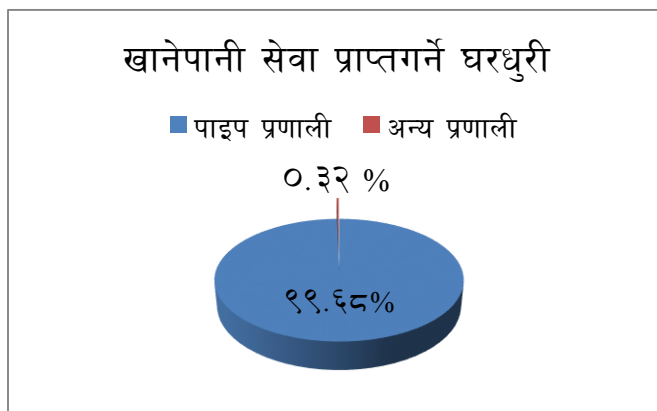
अध्याय-३ (तिन)

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति

३.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानीको अवस्था त्रिवेणी नगरपालिका मा रहेको खानेपानीको अवस्था घरधुरी सर्वेक्षणका आधारमा देहाय वमोजिम रहेको छ ।

३.१.१ नगरपालिकामा खानेपानीका प्राथमिक श्रोतहरू,सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी र जनसंख्या : त्रिवेणी नगरपालिकाको खाने पानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना निर्माणका लागि तथ्याङ्क

संकलनको क्रममा गरिएको नमुना घरधुरी सर्वेक्षणमा नगरपालिकाका ९ वटै वडाका कुल ३०८ घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्दा ९९.६८ प्रतिशत घरपरिवारहरूले पाइप प्रणालीबाट, ०.३२ प्रतिशत घरपरिवारहरूले अन्य खानेपानीको स्रोतबाट पानी प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ। यसैगरी वडागत रूपमा हेर्ने हो भने वडा नं. ३ बाहेकका सबै घरधुरीले पाइप प्रणालीबाट खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ भने वडा नं. ३ को १ घरधुरीले अन्य स्रोतबाट पनि खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ। यसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

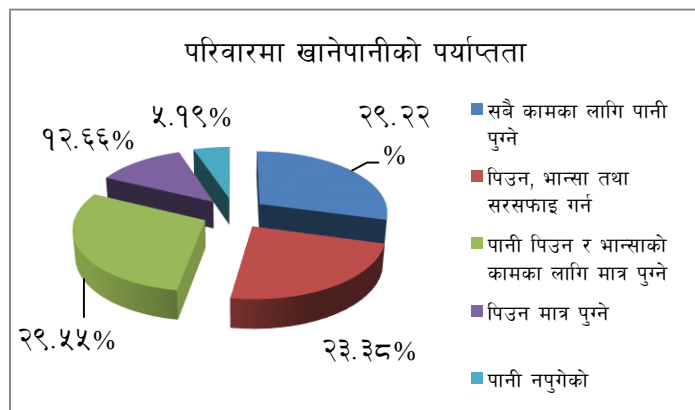
तालिका ९: वडागतरूपमा खानेपानी सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

वडा नं	जम्मा घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	पाइप प्रणाली - धारा)		सुरक्षित स्रोत ट्युबेल, मूल, आकासेपानी		असुरक्षित स्रोत ट्युबेल, मूल, आकासेपानी		सतह पानी, पोखरी, ताल, खोला, नदी	
			घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या
१	१८	१४७	१८	१४७	०	०	०	०	०	०
२	३५	२६१	३५	२६१	०	०	०	०	०	०
३	२६	१७४	२५	१६७	०	०	०	०	१	७
४	४०	३१९	४०	३१९	०	०	०	०	०	०
५	२३	१६७	२३	१६७	०	०	०	०	०	०
६	५४	३६६	५४	३६६	०	०	०	०	०	०
७	३२	२७१	३२	२७१	०	०	०	०	०	०
८	२६	१८७	२६	१८७	०	०	०	०	०	०
९	५४	३६७	५४	३६७	०	०	०	०	०	०
जम्मा	३०८	२२५९	३०७	२२५२	०	०	०	०	१	७
प्रतिशत										

स्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.२ खानेपानीको पर्याप्तता

त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडाको ३०८ घरपरिवारमा

गरिएको नमूना घरपरिवार सर्वेक्षणमा पानीको पर्याप्तताको सर्वेक्षण गर्दा सबै कामका लागि पानी पुग्छ भन्ने घरपरिवार २९.२२ प्रतिशत, पिउन, भान्सा तथा सरसफाइ गर्न पुग्छ भन्ने २३.३५ प्रतिशत घरपरिवार, पानी पिउन र भान्साको कामका लागि मात्र पुग्छ भन्ने परिवार २९.५५ प्रतिशत, पिउन मात्र पुग्छ भन्ने घरपरिवार १२.६६ प्रतिशत र ४.९९ प्रतिशत परिवारलाई पानी नपुगेको देखिन्छ। श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.३ नगरपालिकामा सुरक्षित खानेपानीको स्तर :

नेपाल खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (२०७४(२०८७) ले खानेपानी सेवाको स्तर वर्गिकरण गरेको छ। त्यसका आधारमा वर्गिकरण गर्दा त्रिवेणीनगरपालिकामा १३.२७ प्रतिशत घरपरिवारले सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थापन गरिएको खानेपानी प्राप्त गरेको, ६८.४१ प्रतिशत घरपरिवारले आधारभुत खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको र १० प्रतिशत घरपरिवारले सीमित खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ सेवा नभएको घरपरिवार ८.३२ प्रतिशत रहेको छ। विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं १० : खानेपानीको स्तर (दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा)

खानेपानीको स्तर	सुरक्षित व्यवस्थित सेवा	आधारभुत सेवा	सीमित सेवा	सेवा छैन
प्रतिशत	१३.२७	६८.४१	१०	८.३२
घरपरिवार	११७	३४५६		१२
जनसंख्या	७७९	२२९७७		७६

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

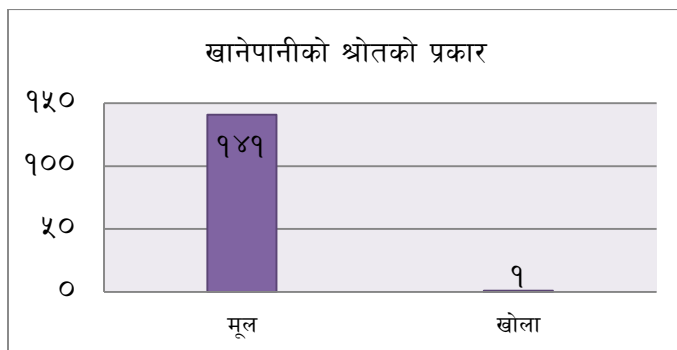
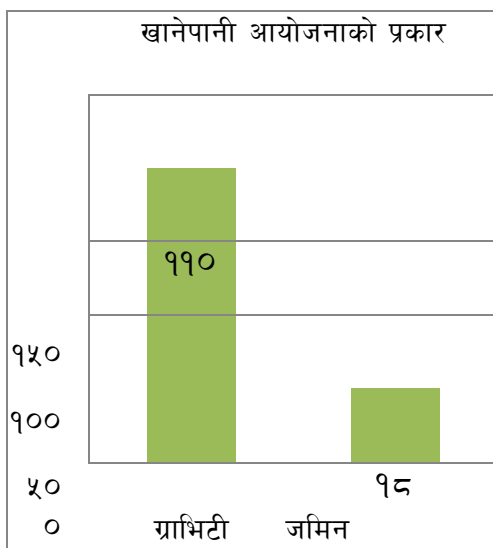
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रगत विकास योजना अनुरूप खानेपानी सेवाको स्तरलाई निम्न बमोजिम वर्गिकरण गरेको पाइन्छ। जसलाई तलको तालिकामा स्पष्टरूपमा उल्लेख गरिएको छ।

सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थापन गरिएको खानेपानी (Safely Managed): आधारभुत खानेपानी श्रोत जुन घर परिसर भित्र जतिवेला पनि उपलब्ध छ र दिसाजन्य तथा अन्य प्रमुख रासायनिक प्रदूषणबाट -जस्तै **Arsenic**) मुक्त छ।

आधारभुत खानेपानी सेवा (Basic Service): सुधारिएको खानेपानीको श्रोत, पानी संकलन समय ३० मिनेट भन्दा कम लाग्ने। **सीमित खानेपानी सेवा (Limited Service):** खानेपानीका असुरक्षित श्रोत र पानी संकलन समय ३० मिनेट भन्दा बढि लाग्ने।

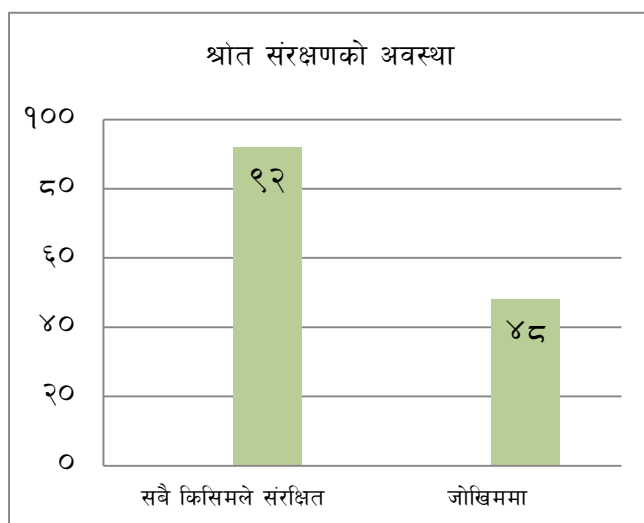
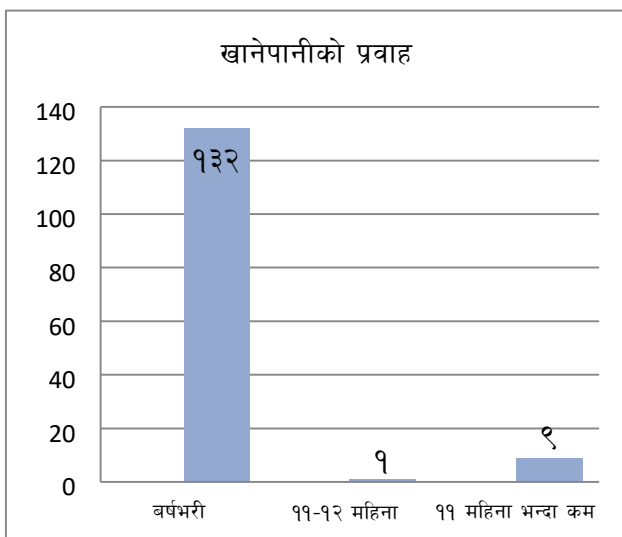
परिमितिहरू		सेवाको स्तर			
		निम्न	आधारभूत	मध्यम	उच्च
आवश्यकता	परिमाण -एल पि सि डी)	२५(४५	४५(६५	६५(१००	१००-१५०
	स्वच्छता	नभएको	सबै आधारभूत प्रक्रिगत र खाद्य वच्छता संभव, कपडा न नुहाउन अपुग	सबै आधारभूत व्यक्तिगत र खाद्य स्वच्छता सुनिश्चित, कपडा धुन र नुहाउन पनि सुनिश्चित	सबै स्वच्छताका आवश्यकताहरु पुरा हुन
गुणस्तर		पिउन योग्य	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक -ग्रामिण मापदण्ड) पुरा गर्छ	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक पुरा गर्छ	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक पुरा गर्छ
	शुलभ पहुच	२५% भन्दा कम उपभोक्ताले निजि धारा जडान	२५% भन्दा बढि उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेको	१००% उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेको	१००% उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेका
विश्वसनियता	वितरण अवधि घण्टा/दिन		८ घण्टा -अधिक माग समयमा)	१२ घण्टा दिनको समयमा	२४ घण्टा
	निरन्तरता		एक महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध	तिन महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध	बाह्र महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध
लचकता			अवरुद्ध सेवा २ दिन भित्र स'चारु ह'ने	अवरुद्ध सेवा १ दिन भित्र स'चारु	अवरुद्ध सेवा १ दिन भित्र स'चारु
अधिक माग धान्ने क्षमता				अचानक १०% अधिक माग धान्ने	अचानक १०% अधिक माग धान्ने
सेवा सन्तुष्टि स्तर		नगरेको	नगरेको	७५५	९०५

३.१.४.खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण : त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका १२८ खानेपानी आयोजना मध्ये ११० वटा खानेपानी आयोजनाहरु ग्राभिटी सिस्टम रहेका छन भने १८ वटा आयोजना जमिन सिस्टममा छन । उक्त

आयोजनाहरूको खानेपानी श्रोत ९८९ वटा मूल, ९ वटा खानेपानी आयोजनाको श्रोत खोला रहेको देखिन्छ। यस नगरपालिकाका खानेपानी आयोजनाहरूमा पानी वर्ष भरी प्रवाह भएका ९३२ वटा आयोजना रहेका छन्। त्यसैगरी ९९ देखि ९२ महिनासम्म पानी प्रयाप्त हुने ९ र ९९ महिना भन्दा कम पानी प्रवाहहुने आयोजना ९ रहेका छन्। नगरमा रहेका आयोजनाहरू मध्ये ९२ वटा श्रोतको संरक्षण गरेको र ४५ वटा श्रोत जोखिममा रहेको देखिन्छ। खानेपानी आयोजनाको प्रकार र नियमितताको अवस्थालाई विस्तृत रूपमा तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरीसर्वेक्षण २०५१

वडा नं	हाल संचालनमा	आयोजनाको प्रकार	श्रोतको प्रकार	पानीको बहावको नियमितता	श्रोत संरक्षणको अवस्था
--------	--------------	-----------------	----------------	------------------------	------------------------

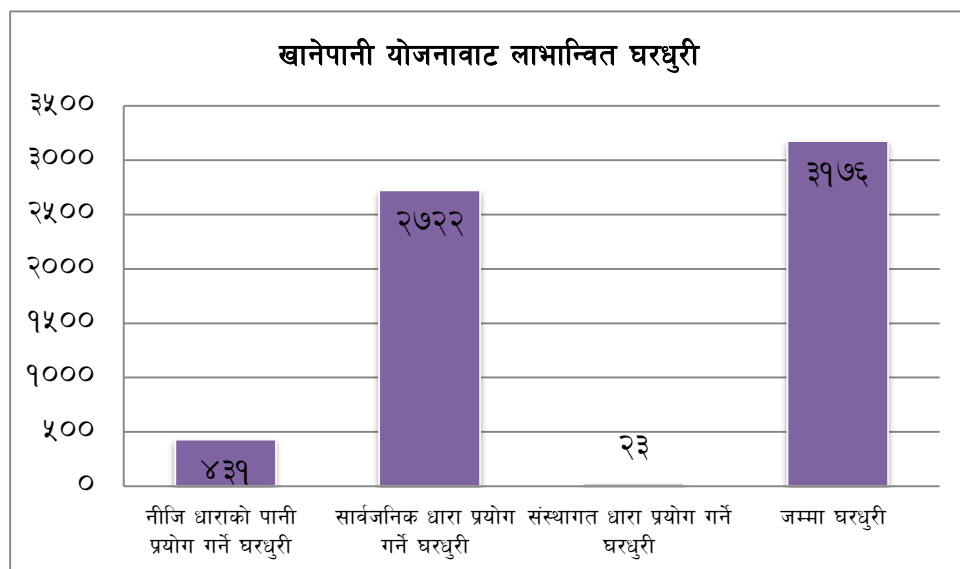
	रहेका खा. पा. योजना संख्या	ग्राभिटी	जमिन	बिद्युतिय लिफ्टिड	सौर्य लिफ्टिड	कूवा	मलू	खोला	मूल र खोला मिश्रीत	वर्षभरी	११-२ महिना	महिना	११ भन्दा कम	सबै किसिमले संरक्षित	जोखिममा
१	४	४	०	०	०	०	५	०	०	५	०	०	५	०	०
२	१९	१९	०	०	०	०	२३	०	०	२३	०	०	१९	४	४
३	२८	१४	१४	०	०	०	२८	०	०	२४	०	५	५	२२	२२
४	१३	१३	०	०	०	०	२०	०	०	१९	०	१	११	९	९
५	१२	१२	०	०	०	०	११	१	०	११	१	०	७	५	५
६	१४	१३	१	०	०	०	१४	०	०	१४	०	०	१४	०	०
७	४	४	०	०	०	०	५	०	०	५	०	०	५	०	०

तालिका नं ११ : खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण

८	१८	१५	३	०	०	०	१८	०	०	१७	०	०	११	६	६
९	१६	१६	०	०	०	०	१७	०	०	१४	०	३	१५	२	२
जम्मा	१२८	११०	१८	०	०	०	१४१	१	०	१३२	१	९	९२	४८	४८

श्रोत : NWASH, घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.५ वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरी: त्रिवेणी नगरपालिकामा हाल

रहेका तथा सञ्चालनमा भएका १२८ वटा खानेपानी आयोजनाहरू मध्ये सबैभन्दा बढी २८ वटा खानेपानी आयोजनाहरू वडा नं ३ मा र सबभन्दा कम अर्थात् ४,४ वटा आयोजना वडा नं १ र ७ मा रहेको पाइन्छ। त्यसै गरी नीज धाराको पानी प्रयोग गर्ने

घरधुरी ४३९ र सार्वजनिक धाराको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी २७२२ रहेका छन्। त्यसैगरी संस्थागत धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी २३ रहेका छन्। यस नगरपालिकामा ३ वटा खा.पा. आयोजनाहरू निर्माणाधिन अवस्थामा

रहेका र योजना सम्पन्न पश्चात् १०२ घरधुरी लाभान्वित हुने देखिन्छन् । वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १२ : वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण

वडा नं.	जम्मा घरधुरी	खानेपानी आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरीको संख्या				निर्माणाधिन खानेपानी आयोजनाको अवस्था		कुल
			नीज धाराको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी	सार्वजनिक धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी	संस्थागत धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी	जम्मा घरधुरी	खानेपानी आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरीको संख्या	
१	२६३	४	३७	२२६	०	२६३	०	०	०
२	५२८	१९	२५९	२६९	०	५२८	०	०	०
३	१२५	२८	३	१२२	०	१२५	३	१०२	
४	४९९	१३	७	३८८	१९	४९४	०	०	०
५	२५१	१२	६	२४४	१	२५१	०	०	०
६	६८१	१४	६४	६१६	१	६८१	०	०	०
७	३२७	४	२०	३०७	०	३२७	०	०	०
८	२०८	१८	६	२००	२	२०८	०	०	०
९	३७९	१६	२९	३५०	०	३७९	०	०	०
जम्मा	३१८१	१२८	४३१	२७२२	२३	३१७६	३	१०२	०

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.६ योजनाको आयुको आधारमा खानेपानी आयोजनाको संख्या :

नगर क्षेत्रमा निर्माण भएका १२८ वटा खानेपानी आयोजना मध्ये १२८ वटै खानेपानी आयोजना सञ्चालनमा आएका देखिन्छ । ५५ वटा आयोजना ० देखि ५ वर्ष सम्म, ३४ वटा आयोजनाहरू ६ देखि १० वर्ष सम्म, १८ वटा आयोजनाहरू ११ देखि १५ वर्ष सम्म, ६ वटा आयोजनाहरू १६ देखि २० वर्ष सम्म र १५ वटा आयोजनाहरू २० वर्ष भन्दा माथि दिगो रुपमा सञ्चालन हुदै आइरहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं १३ : योजनाको आयुको आधारमा वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण

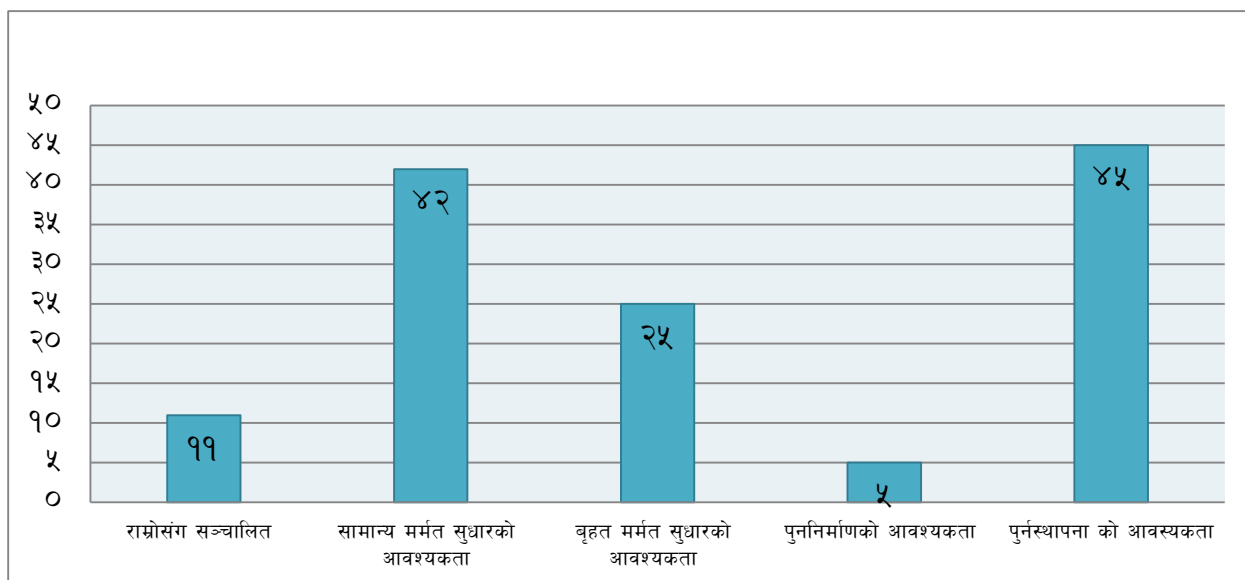
वडा नं.	०-५ वर्ष	६-१० वर्ष	११-१५ वर्ष	१६-२० वर्ष	२० वर्ष भन्दा माथि

	कुल पुनर्निर्माण संख्या	कुल लाभान्वित घरधुरी	जनको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	जनको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	जनको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	जनको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	जनको संख्या	लाभान्वित घरधुरी
१	४	२६३	१	२२	१	७८	२	१६३	०	०	०	०
२	१९	५२८	५	६३	५	८८	६	३४२	२	४	१	३१
३	२८	१२५	८	५९	५	१२	४	६	२	८	९	२३
४	१३	४१४	६	११८	५	२८१	१	९	१	११	०	०
५	१२	२५१	८	१४६	१	४	२	९७	०	०	१	४
६	१४	६८१	१०	४५९	३	१२२	०	०	०	०	१	१००
७	४	३२७	३	१५०	०	०	०	०	१	१७७	०	०
८	१८	२०८	७	७३	५	१११	३	२४	०	०	३	१२
९	१६	३७९	७	७३	९	३०६	०	०	०	०	०	०
जम्मा	१२८	३१७६	५५	११६३	३४	१००२	१८	६४१	६	२००	१५	१३५

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.७ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा संचारुपन (Functionality status)

त्रिवेणी नगरपालिका भरि संचालनमा रहेका १२८ वटा खानेपानी योजनाहरूको सुचारुपनाको अवस्थाको प्राप्त तथ्यांक विश्लेषणका आधारमा ११ वटा खानेपानी आयोजना राम्रोसंग सञ्चालित छन् भने ४२ वटा खानेपानी आयोजना सामान्य मर्मत गर्नुपर्ने ३५ वटा खानेपानी योजना बृहत् मर्मत गर्नुपर्ने देखिन्छन् । त्यसैगरी ५ वटा आयोजनाहरू पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने र ४५ वटा आयोजनाहरू पुनर्स्थापना को अवस्थामा रहेका छन् ।

खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता र सुचारुपना

तालिका १४ : वडागत खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन (Functionality status)

वडा नं.	संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधारको आवश्यकता	बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता	पुननिर्माणको आवश्यकता	पुर्नस्थापनाको आवश्यकता
१	४	२	१	१	०	०
२	१९	१	७	५	४	२
३	२८	०	५	५	०	१८
४	१३	०	८	१	०	४
५	१२	०	५	६	०	१
६	१४	३	४	१	०	६
७	४	२	०	०	०	२
८	१८	२	६	२	१	७
९	१६	१	६	४	०	५

जम्मा	१२८	११	४२	२५	५	४५
-------	-----	----	----	----	---	----

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.८ खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्था:

त्रिवेणी नगरपालिकामा कुल १२८ वटा खानेपानी आयोजना मध्ये १४३ ईन्टेक निर्माण भएको र उक्त निर्माण भएका ईन्टेक मध्ये ४० वटा राम्रो अवस्थामा रहेका, २० वटा ईन्टेक सामान्य मर्मत सुधार गर्नुपर्ने, ४८ वटा ईन्टेकको बृहत् मर्मत सुधार गर्नुपर्ने र बाँकी ३५ वटा ईन्टेकमा पुर्ननिर्माणको आवश्यकता छ। यसै गरी खानेपानी आयोजनामा १०१ आर.भी.टी.निर्माण भएकोमा ७९ आर.भी.टी.राम्रोसँग सञ्चालित रहेका, ५ वटा आर.भी.टी.सामान्य मर्मत सुधार गर्नुपर्ने, १७ वटा आर.भी.टी.बृहत् मर्मत सुधार गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ। यसै गरी १३९० कि.मी.पाइपलाइन रहेकोमा ९३४ कि.मी.पाइपलाइन राम्रो अवस्थाको र अन्यको मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ। नगरका १२८ वटा खानेपानी आयोजनामा कूल ७४३ वटा धारा निर्माण भइ हाल ३५९ वटा धारा राम्रोसँग सञ्चालनमा रहेका, ५८ वटा धारामा सामान्य मर्मत सुधार गर्नुपर्ने, २५९ वटा धारामा बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता छ भने ६७ वटा धाराको पुर्ननिर्माण गर्नुपर्ने आवश्यकता छ। यस सम्बन्धि वडा स्तरीय विस्तृत विवरण अनुसूचि २ मा राखिएको छ।

तालिका नं १५: खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्थाको विवरण

विवरण	ईकाई	संख्या	राम्रोसँग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधारको आवश्यकता	बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता	पुर्ननिर्माणको आवश्यकता
ईन्टेकको अवस्था	वटा	१४३	४०	२०	४८	३५
आर.भी.टी.को अवस्था	वटा	१०१	७९	५	१७	
पाइपलाइनको अवस्था	कि.मि	१३९०	९३४	१५	३२४	११७
धाराको अवस्था	वटा	७४३	३५९	५८	२५९	६७

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.९ खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था : यस नगरका कुल १२८ वटा खा.पा. आयोजना मध्ये ३९ वटा खा.पा. आयोजनामा सक्रिय उपभोक्ता समिति भएका, ३२ वटा आयोजना जलश्रोत समितिमा दर्ता भएका, १५ वटा आयोजनामा मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको व्यवस्था भएका, १३ वटा मात्र खा.पा.आयोजनामा पानी महशुलको व्यवस्था भएको, २७ वटा खा.पा.आयोजनामा मर्मत सम्भार औजारको व्यवस्था भएको र १४ वटा खा.पा. आयोजनामा संचालन तथा मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था छ।

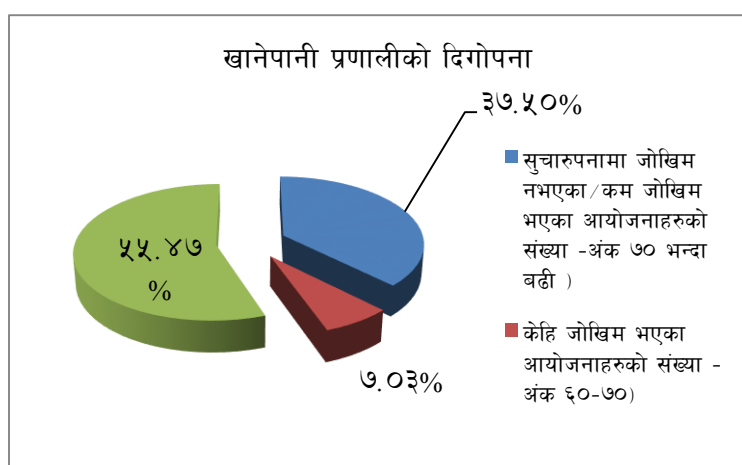
श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

तालिका १६ : खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था:

वडा न.	खानेपानी को संख्या	सक्रिय उपभोक्ता समिति	जलश्रोत समितिमा दर्ता भएका	मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको व्यवस्था भएका	खा.पा.आयोजनामा पानी महशुलको व्यवस्था	खा.पा.आयोजनामा मर्मत सम्भार औजारको व्यवस्था भएका	मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था
१	४	२	२	२	२	१	१
२	१९	५	०	०	०	८	५
३	२८	१	१	१	१	१	१
४	१३	२	२	२	०	२	०
५	१२	२	२	२	०	०	०
६	१४	३	०	३	३	३	०
७	४	७	७	३	७	७	७
८	१८	५	५	३	०	५	०
९	१६	१२	१३	०	०	०	०
जम्मा	१२८	३९	३२	१५	१३	२७	१४

श्रोत : NWASH द्वारा नम 'ना' घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.१० खानेपानी प्रणालीहरूको दिगोपना (Sustainability status)

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

नगरपालिका भित्र संचालनमा आएका १२८ वटा खानेपानी आयोजनाहरूको संस्थागत दिगोपना को अवस्था अध्ययन गरिएको थियो । जसमध्ये ४८ अर्थात ३९.५० प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरू कम जोखिम वा जोखिममा छैनन् , ९ वटा अर्थात ७.०३ प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरू केहि जोखिममा छन् भने ७१ अर्थात ५५.४७ प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरूमा बढी जोखिममा रहेका छन् ।

स्पष्टिकरण : प्राप्तकांका आधारमा योजनाहरूको दिगोपनाका वर्गीकरण वर्गिकरण

७० भन्दा बढि: कम जोखिम वा जोखिममा छैनन्

६० देखि ७०: केहि जोखिम

६० भन्दा कम: बढि जोखिम

तलिका नं १७ : वडागत रूपमा खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपनाको अवस्था :

वडा नं.	खा.पा.आ.ह रुको कुल संख्या	सुचारुपनामा जोखिम नभएका/कम जोखिम भएका आयोजनाहरूको संख्या -अंक (७० भन्दा बढी)	केहि जोखिम भएका आयोजनाहरूको संख्या -अंक ६०- ७०)	उच्चजोखिम भएका आयोजनाहरूको संख्या -अंक ६० भन्दा कम)	वर्गीकरण
१	४	१	०	३	
२	१९	०	०	१९	
३	२८	८	१	१९	
४	१३	१०	३	०	
५	१२	७	४	१	
६	१४	०	०	१४	
७	४	०	०	४	
८	१८	१०	०	८	
९	१६	१२	१	३	
जम्मा	१२८	४८	९	७१	
प्रतिशत		३७.५	७.०३	५५.४७	

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.११ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरू :

यस नगरपालिकामा निर्माण गरिन ३ वटा खानेपानी योजनाहरू निर्माणाधिन रहेका छन् । उक्त योजनाहरूको उपभोक्ता समित दर्ता, सिभिल कार्य सम्पन्न भएको र ईन्टेक र रिजर्भ्वार ट्याङ्क निर्माणाधिन रहेको योजनामा बाँकि अन्य संरचनाहरू क्रमागत रूपमा निर्माण हुने बताइन्छ ।

तालिका नं १८ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरूको विवरण

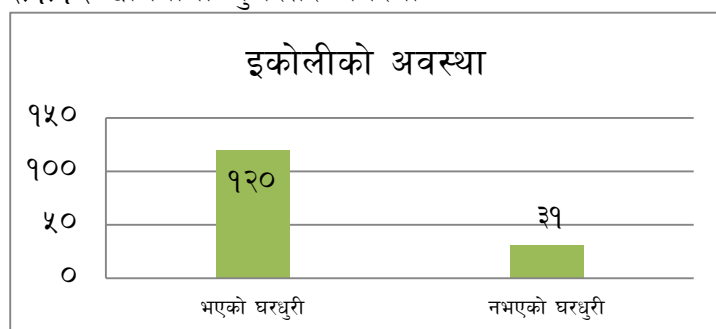
क्र.सं.	खानेपानी योजनाको नाम	लाभान्वित क्षेत्र , समुदाय, विद्यालय स्वास्थ्य संस्था आदी	प्रकार	वडा नं.	लाभान्वित			
					घर परिवार	पुरुष	महिला	कुल
१	खानीघरा खा.पा. योजना	विद्यालय	ग्राभिटी	३	६२	१५०	१६१	३११

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

२	मेलडाडा खा.पा. योजना	स्वस्थ, विद्यालय	ग्राभिटी	३	३०	८०	६८	१४८
३	घटटेखोला खा.पा योजना	समुदाय	ग्राभिटी	३	१०	२६	२५	५१
४								
५								
जम्मा								

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.१.१२ खानेपानी गुणस्तर अवस्था :

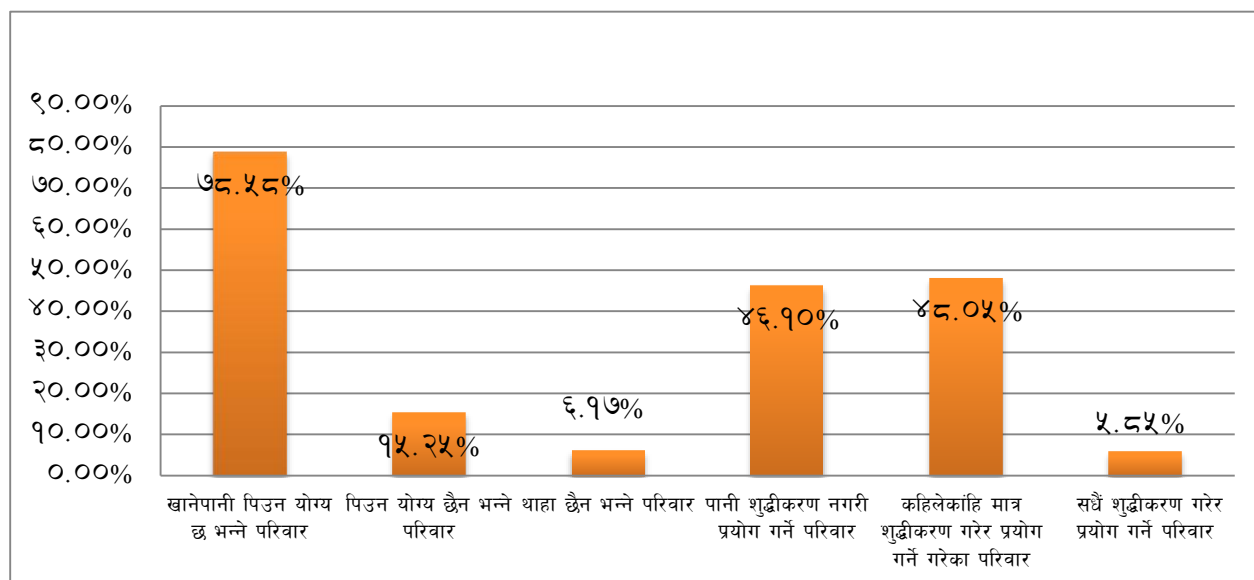

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

यस नगरपालिकामा क्षेत्रमा खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण कहिले काही गर्ने गरिएको छ । २०७६ असारमा यस नगरका ९ वटै वडाका १५१ घरधुरीको नमूना इकोली परीक्षण गर्दा १२० वटा घरधुरी मा इकोली (दिसामा हुने सुक्ष्म जीवाणु) भेटिएको पाईएको छ भने ३१

घरधुरीमा इकोली भेटिएको छैन ।

३.१.१३ खानेपानीको गुणस्तर : त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडामा नमूना सर्वेक्षणको क्रममा खानेपानी पिउन योग्य छ छैन भनी गरिएको सर्वेक्षणमा ७८.५८ प्रतिशत घरपरिवारले पिउन योग्य छ १५.२५ प्रतिशत परिवारले पिउन योग्य छैन र ६.१७ प्रतिशत परिवारले थाहा छैन भन्ने जवाफ दिएका थिए । तर खानेपानी पिउन भन्दा पहिले शुद्धीकरण गरिन्छ, कि गरिदैन भनि गरिएको सर्वेक्षणमा ४६.१० प्रतिशत घर परिवारले पानी शुद्धीकरण नगरी प्रयोग गर्ने गरेका, ४८.०५ प्रतिशत घरपरिवारले पानी कहिलेकाँहि मात्र शुद्धीकरण गरेर प्रयोग गर्ने गरेको, ५.८५ प्रतिशत परिवारले सधैं शुद्धीकरण गरेर प्रयोग गर्ने गरेको थिए ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१
खानेपानीको गुणस्तर

३.१.१४ हाल सम्म खानेपानी पहुच नपुगेका बस्तीहरुको विवरण

त्रिवेणी नगरपालिकाका सवै वडाहरुमा कुल ६२बस्ती रहेका छन । ति बस्तीहरु मध्ये सानातिना २५वटा बस्तीमा पाइप प्रणालीद्वारा खानेपानीको पहुच पुगेको देखिन्छ भने बाँकी २५ वटा बस्तीका ८४४ घरधुरीमा हालसम्म खानेपानीको पहुच पुग्न सकेको छैन । जसमा घरधुरी दलित ३०३ घरधुरी, १० घरधुरी जनजाति र ५३१ घरधुरी ब्राम्हण क्षेत्री जातिको रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं २० : खानेपानीको पहुच नपुगेका बस्ती र घरधुरीको विवरण

क्र.स.	बस्तीको नाम	वडा नं	जम्मा घरधुरीहरु	दलित घरधुरी	जनजाति घरधुरी	ब्राम्हण /क्षेत्री घरधुरी	कैफियत
१	चाकेवाटा	१	११	१	१०	०	
२	नयावस्ती	१	२०	२०	०	०	
३	चौसालाडाडा	२	१५	०	०	१५	
४	पिन्नेकोट डाडा	२	१०	०	०	१०	
५	बाजकिला	३	४१	०	०	४१	
६	त्रिमरेशैन	३	५५	०	०	५५	
७	सान्नावा	३	६१	०	०	६१	
८	हरिपाले	३	२१	०	०	२१	
९	घटटेखोला	३	३१	३१	०	०	
१०	ठेकघर पिपलशैन	४	५०	०	०	५०	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

११	ठामर	४	१५	०	०	१५	
१२	गागाटोल	४	३०	२९	०	१	
१३	नयाँवस्तीगाँउ	५	१२	०	०	१२	
१४	पातलटोल	५	१५	०	०	१५	
१५	माथिललोटोल	५	२५	०	०	२५	
१६	फल्लेतोला	६	१२०	१२०	०	०	
१७	बुढाटोल	६	१२५	०	०	१२५	
१८	बलघर	७	३१	३१	०	०	
१९	सनकाटिया	७	१०	०	०	१०	
२०	दगडा	७	१५	१४	०	१	
२१	बालडुब्का	७	१३	०	०	१३	
२२	दलित टोल	८	४१	३२	०	९	
२३	भामाण्डौ गैरा	९	४५	११	०	३४	
२४	नुवाकोट तुसारपानी	९	२६	८	०	१८	
२५	ओखाल ढुगाँ	९	६	६	०	०	
जम्मा		२५	८४४	३०३	१०	५३१	

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघरी सर्वेक्षण २०८१

३.२ शैक्षिक संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था : त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरुमा विद्यालय संख्या, विद्यार्थी संख्या, शिक्षक कर्मचारी तथा शैक्षिक संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता को अवस्थालाई यहाँ विश्लेषण गरिएको छ ।

३.२.१ विद्यालय, विद्यार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारी :

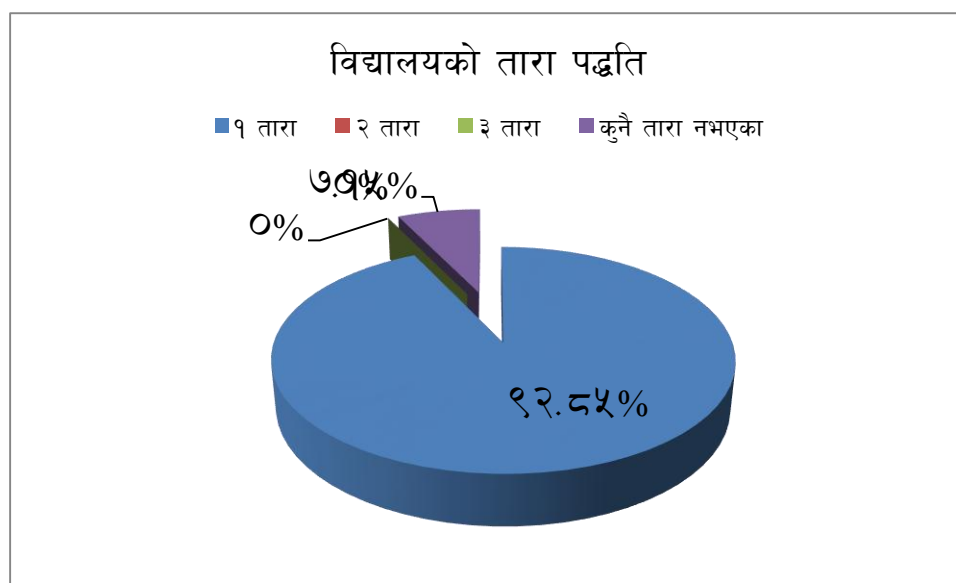
यस त्रिवेणी नगरपालिकामा जम्मा ४२ वटा विद्यालय तथा बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । जसमा ३५ वटा सामुदायिक र ३ वटा विद्यालय सस्थागत रहेका छन् । ५ वटा बाल विकास केन्द्र, २५ वटा आधारभुत तहको विद्यालय, १० वटा माध्यामिक तहको विद्यालय रहेका छन् । यी विद्यालयहरुमा कुल ७७०२ विद्यार्थीहरु अध्ययनरत छन् जसमध्ये ४०६२ छात्रा र ३६४० छात्र रहेका छन् । विद्यालयहरुमा २३१ जना महिला शिक्षक र ८९ पुरुष शिक्षक रहेका छन् । यी सम्पूर्ण विद्यालयहरुमा प्रयाप्त खानेपानी तथा सरसफाइको सुविधा पुग्न सकेको छैन । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं : २१ विद्यालयको विवरण

वडा न.	विद्यालय विवरण			तह					विद्यार्थी संख्या			शिक्षक तथा कर्मचारी संख्या		
	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	बाल शिक्षा मात्र	आभारभुत तह -कक्षा ८ सम्म)	मावि तह	क्याम्पस / कलेज	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	३	१	४	२	३	०	०	५	३२६	३१४	६४०	१६	१०	२६
२	६	०	६	३	१	२	०	६	२४०	१९७	४३७	१२	९	२१
३	३	०	३	०	२	१	०	३	२९९	२८१	५८०	१७	८	२५
४	३	०	३	०	२	१	०	३	६८०	४७७	११५७	२९	८	३७
५	२	०	२	०	१	१	०	२	२४०	१९५	४३५	११	७	१८
६	११	०	११	०	६	३	०	९	११८७	१०४५	२२३२	७०	१६	८६
७	२	१	३	०	२	०	०	२	१४०	१८७	३२७	१०	८	१८
८	३	०	३	०	३	०	०	३	२२१	३६७	५८८	१४	८	२२
९	६	१	७	०	५	२	०	७	७२९	५७७	१३०६	५२	१५	६७
जम्मा	३९	३	४२	५	२५	१०	०	४०	४०६२	३६४०	७७०२	२३१	८९	३२०

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

३.२.२ विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति -तारा पद्धती) : त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका ४२ वटा विद्यालय मध्ये तारे पद्धति अनुरूप मुल्याङ्कन गर्दा ३९ वटा

अर्थात ९२.५ प्रतिशत विद्यालयले १ ताराको सूचक प्राप्त गरेका छन भने ३ वटा अर्थात ७.५ प्रतिशत विद्यालयले हालसम्म कुनै पनि तारा प्राप्त गर्न सकेका छैनन । बाँकी विस्तृत विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

तालिका २२ : विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति -तारा पद्धती) को विवरण

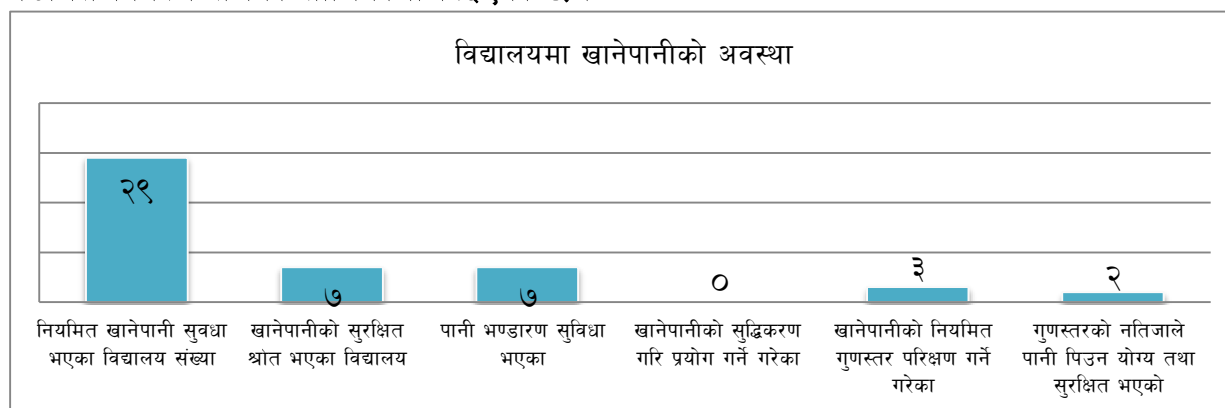
वडा नं.	विद्यालय विवरण			तारा स्तर				जम्मा
	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	१ तारा	२ तारा	३ तारा	कुनै तारा नभएका	
१	३	१	४	४	०	०	०	
२	६	०	६	३	०	०	३	
३	३	०	३	३	०	०	०	
४	३	०	३	३	०	०	०	
५	२	०	२	२	०	०	०	
६	११	०	११	११	०	०	०	
७	२	१	३	३	०	०	०	
८	३	०	३	३	०	०	०	
९	६	१	७	७	०	०	०	
जम्मा	३९	३	४२	३९	०	०	३	
प्रतिशत	९२.५	७.५	१००	९२.५	०	०	७.५	

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

३.२.३ विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था :

नगरपालिकाका ४२ वटा शैक्षिक संस्थाहरु मध्ये २९ वटा अर्थात् ६०.०४ प्रतिशत विद्यालयमा खानेपानी को नियमित सुविधा रहेको देखिन्छ । त्यस्तै ७ वटा अर्थात् १६.६६ प्रतिशत विद्यालयको खानेपानीको सुरक्षित श्रोत भएको, ७ वटा अर्थात् १६.६६ प्रतिशत विद्यालयमा खानेपानी भण्डार सुविधा भएको, कुनैपनि विद्यालयले खानेपानीको सुद्धिकरण गरि प्रयोग गर्ने नगरेको, ३ वटा अथवा ७.१४ प्रतिशत विद्यालयले खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण गर्ने गरेको देखिन्छ । गुणस्तरको परिक्षणको नतिजाले पिउनयोग्य तथा सुरक्षित रहेका विद्यालय २ वटा अर्थात् ४.७६ प्रतिशत रहेका छन ।

वडागत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

तालिका २३ : वडागत विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था

वडा नं.	नियमित खानेपानी सुविधा भएका विद्यालय संख्या	खानेपानीको सुरक्षित श्रोत भएका विद्यालय	पानी भण्डारण सुविधा भएका	खानेपानीको सुद्धिकरण गरि प्रयोग गर्ने गरेका	खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण गर्ने गरेका	गुणस्तरको नतिजाले पानी पिउन योग्य तथा सुरक्षित भएको
१	२	०	१	०	०	०
२	४	२	२	०	०	०
३	३	२	०	०	०	०
४	१	०	१	०	०	०
५	२	०	१	०	०	०
६	८	०	२	०	०	०
७	१	०	०	०	०	०
८	२	०	०	०	१	०

९	६	३	०	०	२	२
जम्मा	२९	७	७	०	३	२
प्रतिशत	६०.०४	१६.६६	१६.६६	०	७.१४	४.७६

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

(३०)

३.२.४ विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था त्रिवेणी नगरपालिकाका ४२ वटा सामुदायिक विद्यालय तथा संस्थागत मध्ये ४१ वटा ९७.६१

प्रतिशत) विद्यालयमा

शौचालयको सुविधा रहेको छ

भने २८ वटा विद्यालयमा

छात्राका लागि छट्टै

शौचालयको व्यवस्था रहे को

छ। यस नगरपालिका का २१

वटा विद्यालयमा पानी

सहितको सुधारिएको शौचालय

छन भने ६ वटा छात्रा र ६

वटा छात्र शौचालय राष्ट्रिय

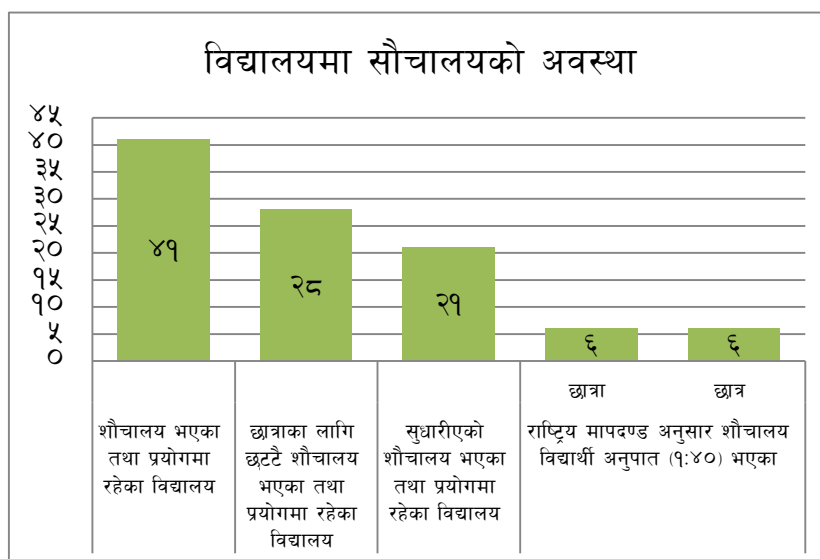
मापदण्ड अनुरूप १-०

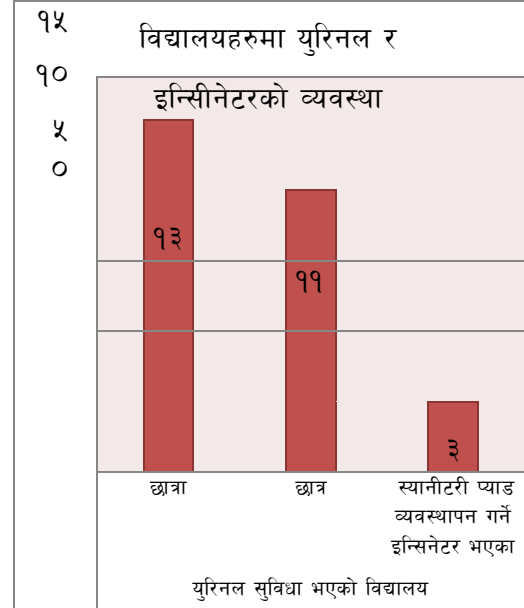
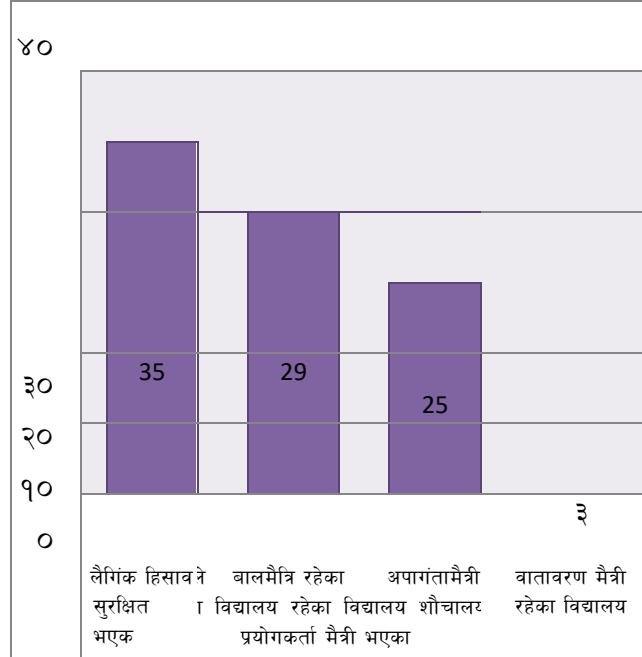
विद्यार्थीको अनुपातमा

शौचालय रहेका देखिन्छ। ३५

वटा विद्यालयका शौचालय

लैंगिकमैत्री, २९ वटा विद्यालयका शौचालय बालमैत्री, २५ वटा विद्यालयका शौचालय अपागन्तामैत्री र ३ वटा विद्यालयका शौचालय वातावरण मैत्री रहेका छन्। १३ वटा (२८.४६ प्रतिशत) विद्यालयमा छात्रा यूरीनल, ११ वटा (२३.९१ प्रतिशत) विद्यालयमा छात्र यूरीनलको व्यवस्था छ भने ३ वटा (६.५२ प्रतिशत) विद्यालयमा छात्राहरु महिनावारी भएको

बेलामा स्थानीय प्याड व्यवस्थापन गर्ने इन्सिनेटरको व्यवस्था छ ।
विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ

श्रोत : *NWASH* द्वारा नमुना घरघुरी सर्वेक्षण २०८१

तालिका २४ : वडागत विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था विवरण

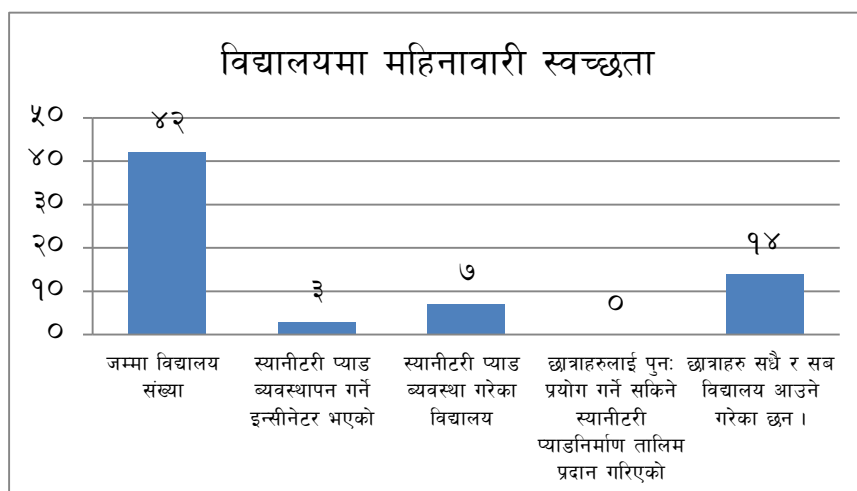
वडा नं.	शौचालय भएका तथा प्रयोगमा रहेका विद्यालय	त्राका लागि छुट शौचालय गमा रहेका विद्यालय	सुगरीएको शौचालय भएका तथा प्रयोगमा रहेका विद्यालय	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार शौचालय विद्यार्थी अनुपात (१:४०) भएका		शौचालय प्रयोगकर्ता मैत्री भएका				युरीनल सुविधा भएका विद्यालय संख्या		यानीटरी प्याड व्यवस्थापन गर्ने इन्सिनेटर भएका
				त्रा	त्रा	लैंगिक हिसाबले संरक्षित भएका	बालमैत्री रहेका विद्यालय	अपांगतामैत्री रहेका विद्यालय	वातावरण मैत्री रहेका विद्यालय	त्रा	त्रा	
१	३	३	३	१	१	१	१	१	०	१	१	०
२	६	५	५	२	२	४	३	४	०	४	३	२
३	३	३	२	०	०	३	२	३	१	३	२	०
४	३	३	२	०	०	१	१	१	०	१	१	१
५	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
६	११	४	३	०	०	१	१	१	०	१	१	०
७	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	३	३	२	१	१	१	१	१	०	१	१	०
९	७	५	३	१	२	२	२	२	२	२	२	०
जम्मा	४१	२८	२१	६	६	१३	११	१३	३	१३	११	३
प्रतिशत	९७.६१	६६.६७	५०	१४.२९	१४.२९	३०.९५	२६.१९	३०.९५	७.१४	३०.९५	२६.१९	७.१४

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

३.२.५ महिनावारी स्वच्छता :

त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका ४२ वटा विद्यालय तथा बाल विकास केन्द्र मध्ये ३ वटा अर्थात ७.१४ प्रतिशत विद्यालयहरूमा महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापनका लागि प्रयोग भएका स्यानीटरी प्याडको सुरक्षित व्यवस्थापन गर्न इन्सीनेटरको व्यवस्था भएको छ भने ७ वटा अर्थात १६.६७ प्रतिशत विद्यालयमा

छात्राका लागि स्यानीटरी प्याडको व्यवस्था गरिएको छ । यस नगरमा ७ वटा विद्यालयमा छात्राहरूलाई पुनः प्रयोग गर्ने सकिने स्यानीटरी प्याड निर्माण तालिम प्रदान गरिएको छ । त्यस्तै १४ वटा अर्थात ३३.३३ प्रतिशत विद्यालयमा छात्राहरू महिनावारी भएको बेला विद्यालयमा आउने गरेका र बाँकी २८ वटा अर्थात ६६.६६ प्रतिशत विद्यालयका छात्राहरू विद्यालय नआउने गरेको पाइएको छ । वडागत रूपमा विद्यालयको महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ । तालिका नं २५: महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण

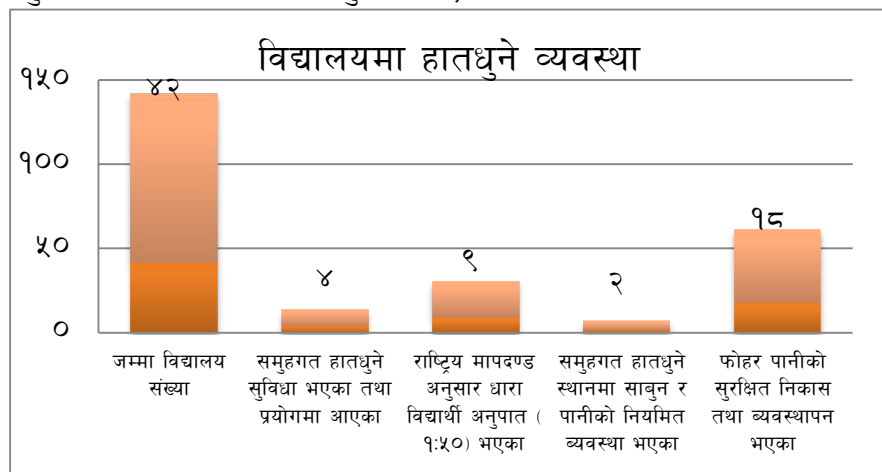

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	स्यानीटरी प्याड व्यवस्थापन गर्ने इन्सीनेटर भएको	स्यानीटरी प्याड व्यवस्था गरेका विद्यालय	छात्राहरूलाई प्रयोग गर्ने सकिने स्यानीटरी प्याडनिर्माण तालिम प्रदान गरिएको	छात्राहरू सधैं र सबै विद्यालय आउने गरेका छन ।
१	४	०	१	०	१
२	६	२	२	०	२
३	३	०	२	०	२
४	३	१	१	०	०
५	२	०	०	०	१
६	११	०	०	०	३
७	३	०	०	०	०
८	३	०	१	०	२
९	७	०	०	०	३
जम्मा	४२	३	७	०	१४

प्रतिशत	१००	७.१४	१६.६७	०	३३.३३
---------	-----	------	-------	---	-------

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरी सर्वेक्षण २०८१

३.२.६ विद्यालयमा समुहगत हातधुने व्यवस्था : त्रिवेणी नगरपालिका रहेका विद्यालयमा मध्ये समुहगत हातधुने सुविधा भएको विद्यालय ४ वटा ले मात्र अर्थात ९.५ प्रतिशत रहेका छन । राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार धारा को विद्यार्थी अनुपात भएका

विद्यालय ९ वटा मात्र अर्थात २१.४ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी २ वटा विद्यालयमा मात्र साबुन पानीको नियमित व्यवस्था गरिएको र यस नगरका विद्यालयहरूमा मा फोहर पानीको सुरक्षित निकास तथा व्यवस्थापन १५ वटा विद्यालयमा गरिएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

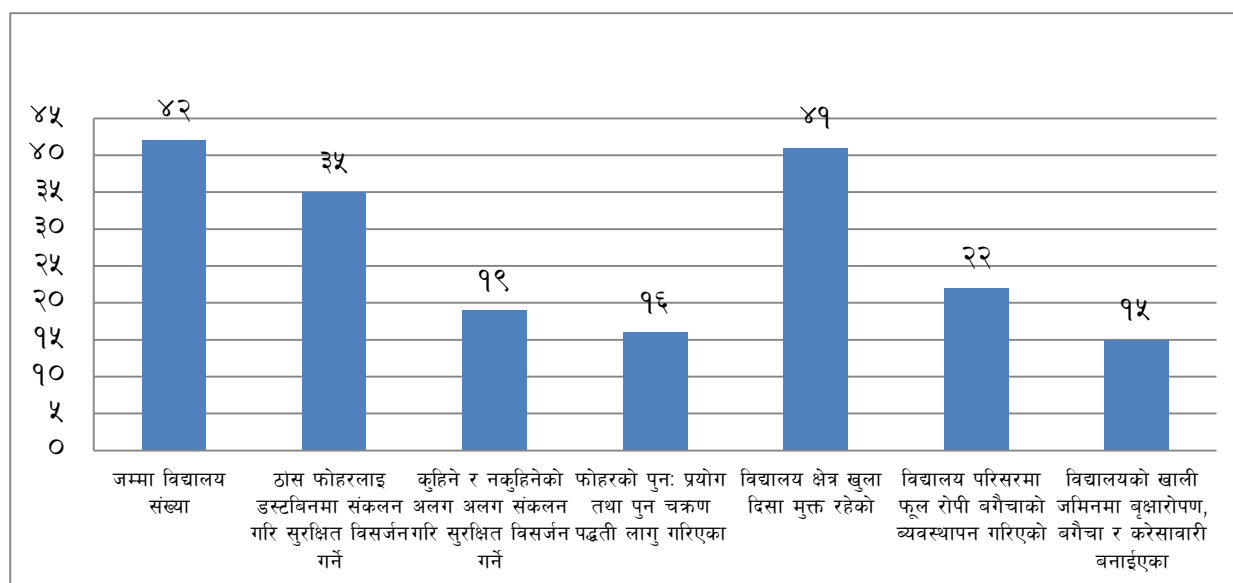
तालिका २६ : विद्यालयमा समुहगत हातधुने व्यवस्था सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	समुहगत हातधुने सुविधा भएका तथा प्रयोगमा आएका	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार धारा विद्यार्थी अनुपात १:५०) भएका	समुहगत हातधुने स्थानमा साबुन र पानीको नियमित व्यवस्था भएका	फोहर पानीको सुरक्षित निकास तथा व्यवस्थापन भएका
१	४	०	१	०	१
२	६	०	३	१	२
३	३	०	०	०	०
४	३	०	०	०	०
५	२	०	०	०	०
६	११	१	०	१	९
७	३	०	०	०	३
८	३	०	१	०	१
९	७	३	४	०	२
जम्मा	४२	४	९	२	१५
प्रतिशत	१००	९.५	२१.४	४.७६	४२.८५

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

३.२.७ वातावरणिय सरसफाइ : यस नगरपालिकामा रहेका विद्यालयको वातावरणीय सरसफाइको अवस्थालाई प्राप्त तथ्यांक को आधारमा ३५ वटा विद्यालयले ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने गरेको, १९ वटा विद्यालयमा कुहिने र नकुहिने फोहरको अलग अलग संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने गरेको, १६ वटा विद्यालयमा फोहरको पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रण पद्धती लागु गरिएको र ४१ वटा विद्यालय विद्यालय क्षेत्र खुला दिसा मुक्त रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी २२ वटा विद्यालयको परिसरमा फूल रोपी बगैचाको व्यवस्थापन गरिएको छ । १५ वटा विद्यालयको खाली जमिनमा वृक्षारोपण, बगैचा र करेसावारी बनाएको देखिन्छ । अन्य विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरी सर्वेक्षण २०८१

विद्यालयको वावरणीय सरसफाई

तालिका २७ : विद्यालयमा वातावरणिय सरसफाइ सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने	कुहिने र नकुहिनेको अलग अलग संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने	फोहरको पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रण पद्धती लागु गरिएका	विद्यालय क्षेत्र खुला दिसा मुक्त रहेको	विद्यालय परिसरमा फूल रोपी बगैचाको व्यवस्थापन गरिएको	विद्यालयको खाली जमिनमा वृक्षारोपण, बगैचा र करेसावारी बनाईएका
१	४	४	३	३	४	२	२

२	६	६	५	४	६	२	३
३	३	३	२	३	३	०	१
४	३	३	२	२	३	३	३
५	२	०	०	०	२	१	०
६	११	१०	३	१	१०	६	४
७	३	३	१	०	३	२	०
८	३	३	३	३	३	२	२
९	७	३	०	०	७	४	०
जम्मा	४२	३५	१९	१६	४१	२२	१५

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरी सर्वेक्षण २०८१

३.२.८ व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था : यस नगरपालिकामा रहेका ४२ बाल विकास केन्द्र र विद्यालयहरुका विद्यालयको व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा १७ अर्थात ४०.४७ प्रतिशत विद्यालयमा बाल क्लब गठन भएको, १७ वटा अर्थात ४०.४७ प्रतिशत विद्यालयमा वास सम्पर्क शिक्षक तोकिएका, १७ वटा अर्थात ४०.४७ प्रतिशत विद्यालयमा वास समिति गठन भएको, १५ वटा अर्थात ३५.७१ प्रतिशत विद्यालयले वास कार्य योजना बनाएर एस आई पि.मा समावेश गरी कार्यान्वयन गरेका, ९ वटा अर्थात २१.४२ प्रतिशत विद्यालयमा मर्मत संभार कोषको स्थापना भएको, १५ वटा अर्थात ३५.७ प्रतिशतमा वास कर्नर, २८ वटा अर्थात ६६.६६ प्रतिशत विद्यालयले विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा र ८ वटा अर्थात १९.०९ प्रतिशत विद्यालयमा जोखिम नक्सांकन गरेको पाइन्छ । तालिका २८ : विद्यालयहरुको व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	बाल क्लब गठन भएका	वास सम्पर्क शिक्षक तोकिएको	वास समिति गठन भएको	वास कार्य योजना तथा कार्यान्वयन भएका	वास सम्बन्धी अंक पद्धती लागू गरिएको	वासको स्थापना	वास कर्नर स्थापना गरिएको	विद्यालयको विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा	जोखिम नक्सांकन
१	४	२	२	२	२	०	०	२	३	३
२	६	२	२	२	३	०	०	३	४	२

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

३	३	३	३	३	२	०	०	२	३	२
४	३	३	३	३	३	०	२	३	४	०
५	२	१	१	१	२	०	२	२	१	०
६	११	३	३	३	१	०	३	१	८	०

७	३	०	०	०	०	०	०	०	२	०
८	३	२	२	२	२	०	२	२	२	१
९	७	१	१	१	०	०	०	०	१	०
जम्मा	४२	१७	१७	१७	१५	०	९	१५	२८	८
प्रतिशत	१००	४०.४७	४०.४७	४०.४७	३५.७१	०	२१.४२	३५.७१	६६.६६	१९.०९

श्रोत : NWASH द्वारा नम 'ना घरघ'री सर्वेक्षण २०८१

३.२.९ बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको अवस्था : नगरपालिका मा कूल ३९ वटा बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । यिनीहरू मध्ये ८ वटा समुदायमा आधारित र ३१ वटा विद्यालयमा आधारित बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । समुदायमा आधारित बाल विकास केन्द्रमा सुरक्षित खानेपानी सेवा ,शौचालय र समुहमा हात धुने सुविधा २ वटामा रहेको पाइन्छ भने विद्यालयमा आधारित बाल विकास केन्द्र मध्ये १८ वटामा सुरक्षित खानेपानी सेवा पुगेको, १८ वटैमा शौचालयको सुविधा भएको र कुनै पनि बाल विकास केन्द्रमा समुहमा हात धुने सुविधा नरहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका २९ : बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता विवरण

क्र.स.	वडा नं.	समुदायमा आधारित बा.वि.के.				विद्यालयमा आधारित बा.वि.के.			
		संख्या	सुरक्षित खानेपानी सेवा भएका	शौचालय	समुहमा हात धुने सुविधा भएका	संख्या	सुरक्षित खानेपानी सेवा भएका	शौचालय	समुहमा हात धुने सुविधा भएका
१	१	३	२	२	०	१	१	१	०
२	२	३	०	०	०	३	१	१	०

३	३	०	०	०	०	३	१	१	०
४	४	०	०	०	०	५	१	१	०
५	५	०	०	०	०	२	१	१	०
६	६	१	०	०	०	२	१	१	०
७	७	१	०	०	०	३	१	१	०
८	८	०	०	०	०	४	३	३	०
९	९	०	०	०	०	८	८	८	०
जम्मा		८	२	२	०	३१	१८	१८	०

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१/नगर शिक्षा शाखा

३.३. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था : त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था हरु मा सवस्थ्य संस्थाहरुको संख्या, विरामीको चाँप, खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता को अवस्थालाइ यहा विश्लेषण गरिएको छ ।

३.३.१ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्था :

यस नगरपालिकामा रहेका ११ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु मध्ये ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा (६३.६४ प्रतिशत) नियमित खानेपानी सेवा उपलब्ध रहेको छ । त्यसैगरी ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ६३.६४प्रतिशत) २४ सै घण्टा खानेपानी सेवा उपलब्ध छ । ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित श्रोतको खानेपानी सेवा उपलब्ध भएको र नगरपालिकाका बाँकी स्वास्थ्य संस्थामा निश्चित समयमा मात्र पानीको उपलब्धता हुन्छ । ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा (४५.४५ प्रतिशत) पिउने पानीको सुद्धिकरण गर्ने गरिएको छ । त्यसैगरी १ वटा स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरिएको छ । ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा अपांगता भएको व्यक्तिहरुलाई खानेपानीको सुविधा भएको र ५ वटै स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी भण्डारणको सुविधा रहेको छ । त्यसैगरी १ वटा स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण र खानेपानी नियमित सेवा नभए बैकल्पीक श्रोतको पहिचान गरिएको छ भने बाकि १० वटा स्वास्थ्य संस्थामा गरिएको छैन ।

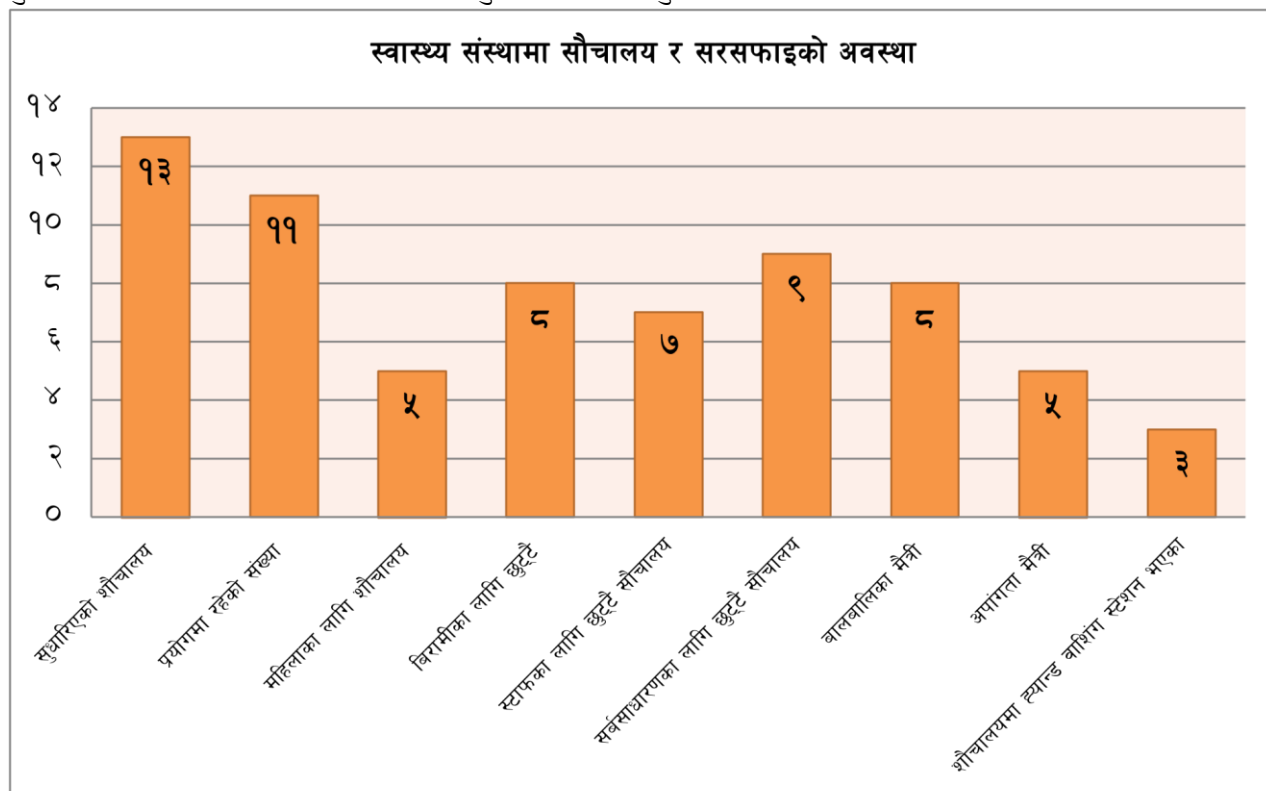
तालिका ३० : स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्थाको विवरण

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं	औषत विरामी संख्या (दैनिक)	पानी सेवा उपलब्ध भएको नियमित खान	पानीको उपलब्धता खान	संस्कारित पानीको उपलब्ध भएको	पिउनका लागि शुद्धिकरण गरिएको	पानीको गंभीर परिक्षण गरिएको खान	अपांगता भएको पानीको उपलब्धता खान	खानेपानी भण्डार सञ्चालन भएको	खानेपानी नियमित सेवा नभए बैकल्पिक श्रोतको पहिचान भएको	अनुमानित क्षति
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	२०	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरको छैन	छैन	छ	छैन	
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	१५	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरको छैन	छैन	छैन	छैन	
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी र सामूदायीक स्वास्थ्य इकाइ	२	४	छ	हुन्छ	छ	कहिलेकाही मात्र गरिन्छ	गरको छैन	छैन	छैन	छैन	
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३		छैन	हुदैन	छैन	गरीदैन	गरको छैन	छैन	छ	छैन	
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	३	छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरको छैन	छैन	छैन	छैन	
६	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५		छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरको छैन	छ	छैन	छैन	
७	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य	६		छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरको छैन	छ	छैन	छैन	

		प्रवर्धन - जनता स्वास्थ्य केन्द्र)											
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ	७	३	छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरेको छ	छ	छ	छ	
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	८	छ	हुन्छ	छ	गरिदैन	गरेको छैन	छ	छ	छैन	
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	८	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरेको छैन	छैन	छ	छैन	
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	१२	छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरेको छैन	छ	छैन	छैन	
जम्मा				७३	७	७	७	५	१	५	५	१	
प्रतिशत					६३.६४	६३.६४	६३.६४	४५.४५	९.०९	४५.४५	४५.४५	९.०९	

श्रोत : NWASH द्वारा नम 'ना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.३.२ स्वास्थ्य संस्थाको शौचालय र यसको सरसफाइको अवस्था : नगरपालिकामा रहेका ११ वटा स्वास्थ्य संस्थामा मध्ये ९ वटा स्वास्थ्य संस्थामा १३ वटा सुधारिएको शौचालय रहेका छन् । यी शौचालय मध्ये ११ वटा अर्थात् ८४.६२ प्रतिशत शौचालय प्रयोगमा रहका छन् । जसमध्ये ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा महिलाका लागि छुट्टै शौचालय, ८ वटामा विरामीका लागि छुट्टै , ७ वटामा स्टाफका लागि छुट्टै ९ वटा र सर्वसाधारणका लागि शौचालय रहेका छन् । ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा बालबालीकामैत्री, र ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा अपांगता भएका हरुका लागि शौचालय हरु रहेका छन् भने ३ वटा स्वास्थ्य संस्थामा हात धुने स्थानको व्यवस्था छ भने बाकि स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नभएको देखिन्छ । त्यसै गरी कुनैपनि स्वास्थ्य संस्थामा महिला तथा पुरुषका लागि युरिनलको व्यवस्था छैन ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका ३१ : स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय र यसको सरसफाइको विवरण

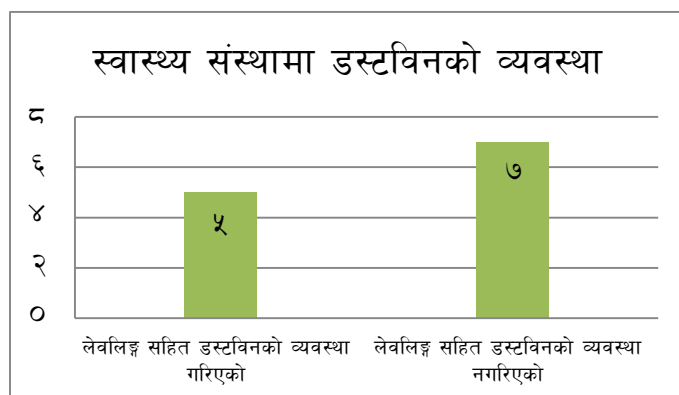
क्र.स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं.	सुधारिएको शौचालय			शौचालय छ भने				युरिनलको व्यवस्था भएको		शौचालय प्रयोगकर्ता मैत्री भएका			विशेष स्थानहरूमा शौचालय स्टेसन भएको
				छैन	जम्मा संख्या	को संख्या गमा रह	महिलाका लागि शौचालय	बिरामीका लागि छट्टै	फका लागि छट्टै	सर्वसाधारणका लागि छट्टै	महिला	पुरुष	बालबालिका मैत्री	महिलाका लागि	अपांगता मैत्री	
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	छैन			छैन				०	०	छैन		छैन	छैन
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	छ	२	०	छ	१	०	१	०	०	छ		छ	छैन
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ	२	छ	२	२	छ	१	१	१	०	०	छ		छ	छैन
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३	छैन			छैन				०	०	छैन		छैन	छैन
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	छ	३	३	छ	१	१	१	०	०	छ		छैन	छैन
६	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छ		छ	छैन
७	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य प्रवर्धन - जनता	६	छ	१	१	छ			१	०	०	छ		छ	छैन

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

		स्वास्थ्य केन्द्र)															
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ	७	छ	१	१	छ	१	१	१	०	०	छ		छ	छ	छैन
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छ		छैन	छैन	छैन
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छैन		छैन	छैन	छैन
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छ		छैन	छ	छैन
जम्मा					१३	११	५	८	७	९	०	०	८		५	३	०

श्रोत : *NWASH* द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

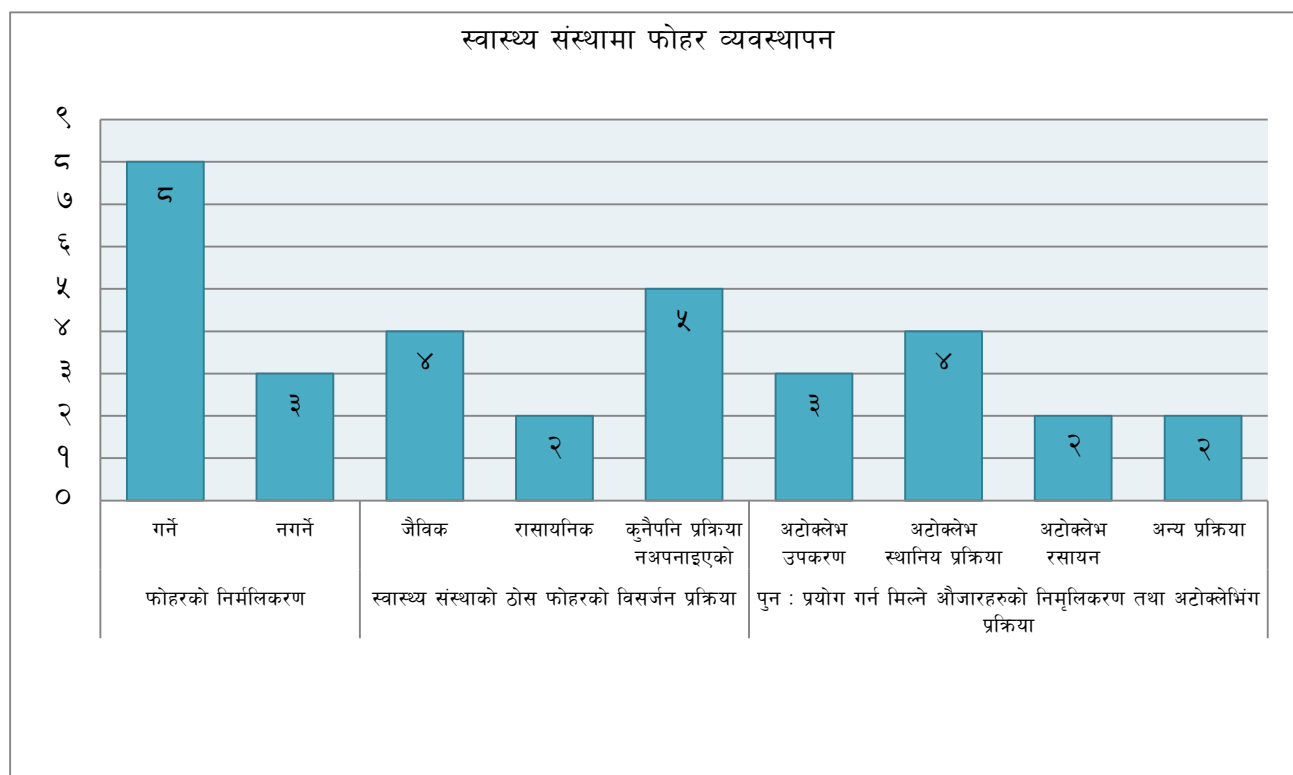
३.३.३ स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर व्यवस्थापन : त्रिवेणी नगरपालिकाका ११ वटा स्वास्थ्य संस्था मध्ये ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोरको सुरक्षित संकलन गर्न बकेटहरुको लेवलिङ्ग सहित व्यवस्था गरिएको छ भने ६ वटा स्वास्थ्य संस्थामा संकलन गर्न बकेटहरुको लेवलिङ्ग

सहित व्यवस्था गरिएको छैन । ८ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोरको सुरक्षित निर्मूलिकरण गर्ने गरिएको छ ३ वटामा छैन । नगरका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ४ वटा स्वास्थ्य संस्थाको जैविक प्रक्रियाबाट २ वटा स्वास्थ्य संस्थाको रसायनिक, ५ वटा स्वास्थ्य

संस्थाको फोहर विसर्जन को कुनै प्रक्रिया अपनाइएको छैन । यस नगरमा ३ वटा

स्वास्थ्य संस्थाको पुनःप्रयोग गर्न मिल्ने औजारहरुको निर्मूलिकरण तथा अटो क्लेभिङ्ग Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure बाट गर्ने गरेका ४ वटा स्वास्थ्य संस्थाको Autoclave with local process को माध्यमबाट, २ वटा स्वास्थ्य संस्थाको Chemical disinfection र २ वटा स्वास्थ्य संस्थामा अन्य प्रक्रिया अपनाएको देखिन्छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१

तालिका ३२ : स्वास्थ्य संस्थामा फोहोर व्यवस्थापनको विवरण

सि.नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं	हार्डकोरको सफाईसहित हरूको अवस्था गरिएको	हार्डकोरको सफाई गरिएको	ठोस फोहोरको सुरक्षित रूपमा विसर्जन गर्ने गरेको -जैविक,रासायनिक	पुनः प्रयोग गर्न मिल्ने औजारहरुको निर्मलिकरण तथा अटो क्लेभिङ गर्ने गरेका
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	छैन	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local process
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	छैन	गरीन्छ	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएको	Chemical disinfection
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकी र सामूदायीक स्वास्थ्य इकाइ	२	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Chemical disinfection
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३	छैन	गरीन्छ	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएको	Autoclave with local process
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local process
६	किमनी आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५	छ	गरिदैन	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Othrrs
७	आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य प्रवर्धन - जनता स्वास्थ्य केन्द्र)	६	छैन	गरिदैन	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Others
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य	स्वास्थ्य चौकी र	७	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local

	चौकि	सामुदायीक स्वास्थ्य इकाई					process
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	छ	गरिदैत	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	छैन	गरीन्छ	रसायनिक प्रक्रिया	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	छैन	गरीन्छ	रसायनिक प्रक्रिया	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
जम्मा				५	८		

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.३.४ प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्था : त्रिवेणी नगरपालिकाका कुल ११ वटा स्वास्थ्य संस्था मध्ये ११ वटै स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती केन्द्रको सुविधा भएको पाइन्छ । ४ वटा प्रसुती केन्द्रमा सुरक्षित खानेपानी सुविधा भएको, ३ वटा प्रसुती केन्द्रमा सुधारीएको शौचालय सुविधा भएको, ५ वटा प्रसुती केन्द्रमा हातधुने सुविधा भएको र ३ वटा प्रसुती केन्द्रमा प्लासान्टा पिटको व्यवस्था रहेको छ ।

तालिका ३३ : प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधाको अवस्थाको विवरण

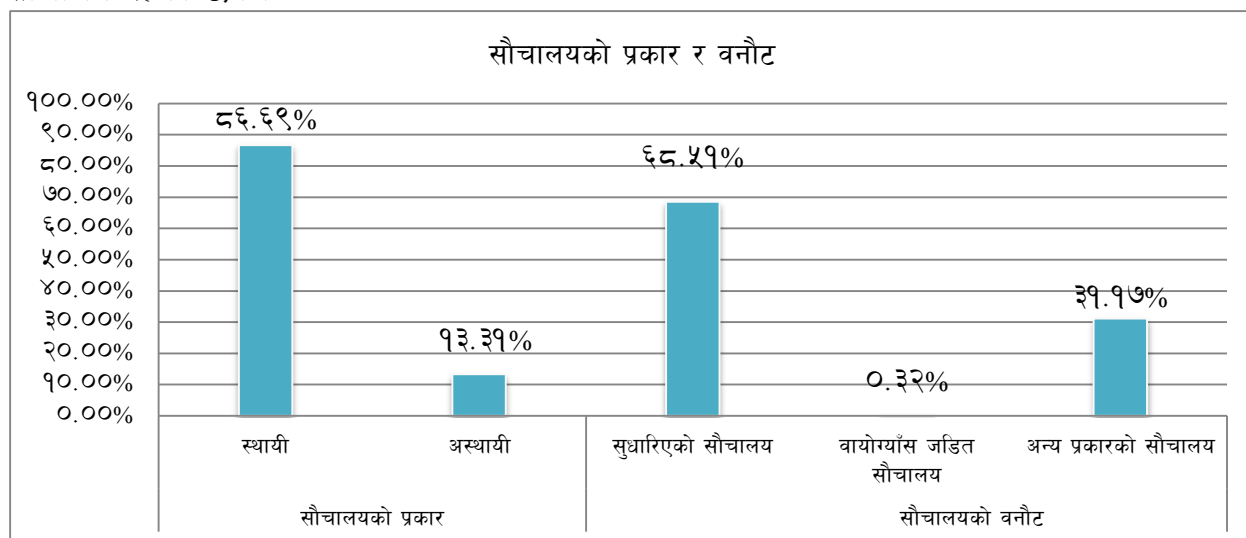
वडा.नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	बथिंग सेंटर भएको	मासिक औसत डेलिभरी संख्या	सुरक्षित खानेपानी सुविधा भएको	सुधारीएको शौचालय सुविधा भएको	हातधुने सुविधा भएको	प्लासान्टा पिट भएका
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	४	०	०	०	०
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	१	५	१	१	१	१
२	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	३	०	०	०	०
३	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	१	३	०	०	०	०
४	तोली स्वास्थ्य चौकी	१	८	१	१	१	१
५	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	५	०	०	०	०
६	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	६	१	०	१	०
७	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	१	६	१	१	१	१
८	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	४	०	०	०	०
९	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१	५	०	०	०	०
९	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	२	०	०	१	०
जम्मा		११	५१	४	३	५	३

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरीसर्वेक्षण २०८१/नगर स्वास्थ्य शाखा

३.४ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था : त्रिवेणीनगरपालिकाको सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था को बारेमा यहा उल्लेख गरिएको छ । जस अन्तरगत घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था, सरसफाइ सेवाको स्तर, महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग, घरयासी शौचालय सरसफाइको अवस्था, घरायसी दिसाजन्य पदार्थ र घरायसी ठोस पदार्थको व्यवस्थापन लगागत का विषय छन । ३.४.१ घरायसी

सरसफाई तथा स्वच्छताको अवस्था त्रिवेणी नगरपालिकाका ३१०७ घरधुरीमध्ये खासस्व योजना निर्माणका लागी गरिएको ३०८

घरपरिवारको नमुना घरपरिवार सर्वेक्षण गरिएको थियो । सो सर्वेक्षणलाई सामान्यकरण गर्दा शौचालय भएका घरधुरी शतप्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी ८६.६९ प्रतिशत घरधुरीमा स्थायी र १३.३१ प्रतिशत घरधुरीमा अस्थायी शौचालय भएको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा ६८.५१ घरधुरीमा सुधारिएको सौचालय, ०.३२ प्रतिशत घरधुरीमा बायोग्याँस जडित र ३१.१७ प्रतिशत घरधुरीमा अन्य प्रकारको सौचालय रहेका छन् ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.४.२ सरसफाई सेवाको स्तर : त्रिवेणी नगरपालिकामा सरसफाई सेवाहरूको स्तर दिगो विकास लक्ष्य(एसडीजी) का परिभाषाहरू प्रयोग गरी मूल्याङ्कन गरिएको थियो । व्यवस्थित सरसफाइमा गोबरग्याँस जडित र डबल पिट भएका शौचालयहरू पर्दछन् भने सेप्टिक टैंक भएका शौचालयहरूलाई आधारभुत सरसफाइ र कच्ची चर्पीहरूलाई नसुधारिएको सुविधामा राखिएको छ । नगरपालिकाका ९ वटै वडामा ३०९ घरधुरीमा सरसफाइ सेवाको स्तर सम्बन्धि नमुना घरधुरी सर्वेक्षण गर्ने क्रममा ८६.४१ प्रतिशत घरपरिवारमा आधारभुत स्तरको सरसफाइ सेवा, ० प्रतिशत घरपरिवारमा सिमित सरसफाइ सेवा, १३.२७ प्रतिशत घरपरिवारमा नसुधारिएको सरसफाइ सेवा र बाँकी ०.३२ प्रतिशत घरपरिवारमा सरसफाइ सुविधा नै नभएको देखिन्छ । परिभाषाका तलको वक्समा लिइएको छ ।

सुरक्षितरूपले व्यवस्थित सरसफाइ : दिगो विकास लक्ष्यले सुरक्षित रूपले व्यवस्थित सरसफाइ लाई सुधारिएका सुविधाहरूको प्रयोग जुन अन्य परिवार सँग साभेदारी गरिएको छैन र जहाँ फोहरलाई उत्पत्ति स्थानमै वा सुरक्षित रूपले फोहोर फोहर फाल्ने स्थानमा ढवानी गरी व्यवस्थापन गरिएको रूपमा परिभाषित गरेको छ । नेपालको सन्दर्भमा यो सामान्यतया डबल -पिट शौचालयहरूमा मात्र सम्भव हुन्छ जहाँ एउटा पिट भरीएको खण्डमा अर्को प्रयोग गरिन्छ र पिटमा कम्पोष्ट हुदै गर्छ जसले गर्दा भरीएको पिट कच्चा रूपमा नै फोहर निकालेर खाली गर्नुपर्दैन सभै गर्दा प्रयोग गरिएका अन्य पीमाषाहरु निम्नानुसार छन् ।

- आधारभुत Basic : (पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग साभेदारी नगरीएको एकल सेप्टिक टैंक भएका शौचालयहरु)
- सिमित Limited -पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग पनि साभेदारी गरिएको)
- नसुधारीएको Unimproved : कच्ची शौचालयहरु भएको
- खुल्ला दिसा (शौचालय नभएको) श्रोत : JMP, <https://washdata.org/monitoring/sanitation>

तालिका ३४ : सरसफाइ सेवाको स्तर

वडा नं.	आधाभुत स्तरको सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	सिमित सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	नसुधारिएको सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	सरसफाइ सुविधा नै नभएका भएका घरधुरी
१	१७	०	१	०
२	३५	०	०	०
३	७	०	१९	१
४	४०	०	०	०
५	२०	०	३	०
६	५४	०	०	०
७	३२	०	०	०
८	९	०	१७	०
९	५३	०	१	०
जम्मा	२६७	०	४१	१
प्रतिशत	८६.४१		१३.२७	०.३२

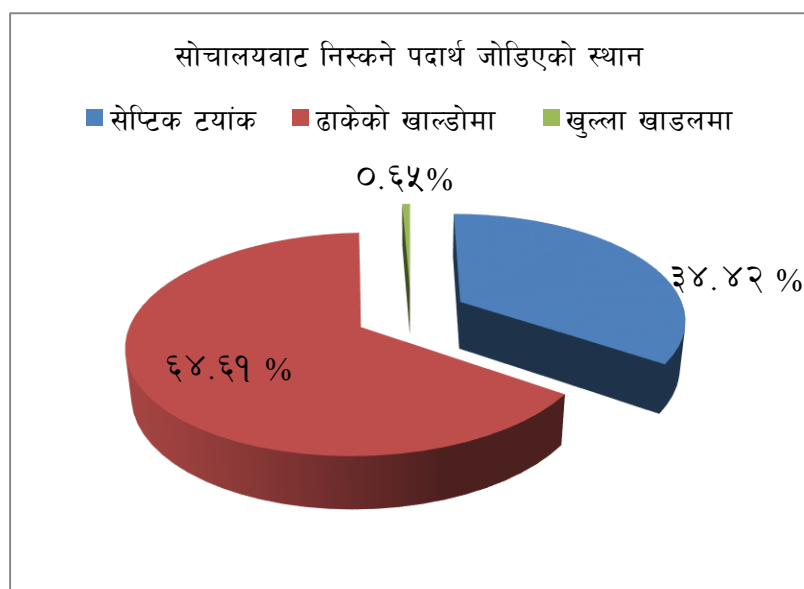
श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.४.३ : महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग :नगरपालिकाका ९ वटै वडामा गरिएको नमूना सर्वेक्षणमा महिलाहरुले महिनावारी भएको बेलामा चर्पीको प्रयोग गर्छन् गर्दैन् भनि गरिएको सर्वेक्षणबाट खाएको तथ्याडक अनुसार ९८.५४ प्रतिशत महिलाले महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ भने १.४६ प्रतिशत महिलाहरुले महिनावारी भएको बेलामा चर्पीको प्रयोग गर्ने नगरेको पाइएको छ । तालिका ३५: महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग

वडा नं.	महिनावारी भएको बेलामा चर्पिको प्रयोग गर्ने महिलाको संख्या	महिनावारी भएको बेलामो चर्पिको प्रयोग नगर्ने महिला को संख्या
१	१६	२
२	३५	
३	२४	२
४	३९	१
५	२३	०
६	५४	०
७	३२	०
८	२६	०
९	५३	०
जम्मा	४६७	५
प्रतिशत	९८.५४	१.४६

३.४.४ घरयासी शौचालय सरसफाइको अवस्था :

त्रिवेणी नगरपालिकाका शौचालय भएका घरधुरीशतप्रतिशत घरधुरीमा सोचालय रहेका छन । यस

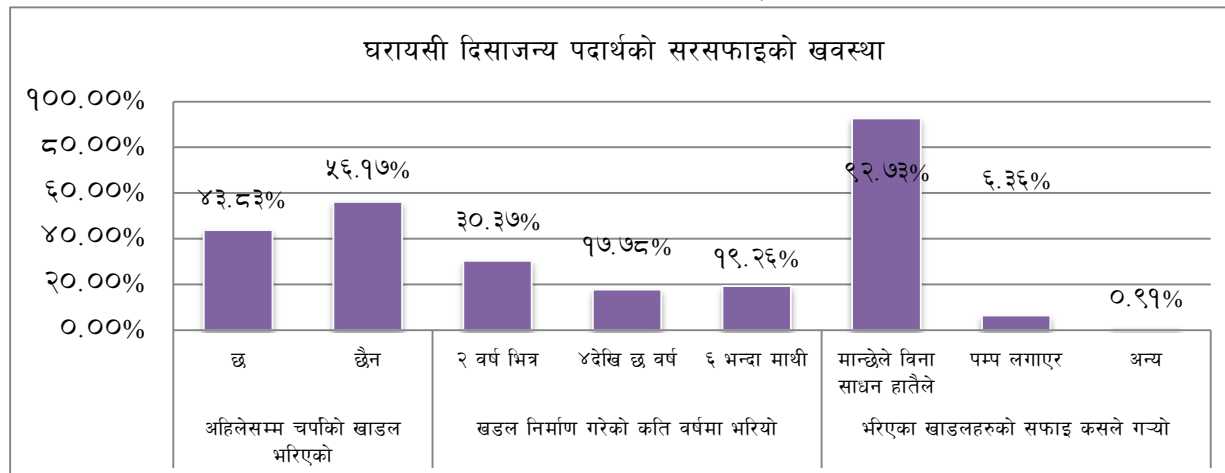
नगरमा ३४.४२ प्रतिशत शौचालयबाट निस्कने पदार्थलाई सेप्टिक ट्यांकमा खसाल्ने व्यवस्था गरिएकोछ । त्यसैगरी ६४.६९ प्रतिशत शौचालयलाई ढाकेको खाल्डोमा जोडिएको, ०.६५ प्रतिशत शौचालय खुल्ला खाडलमा जडान गरिएका र ०.३२ प्रतिशत शौचालयबाट निस्कने फोहोरलाई सिधै खोला वा खुल्ला ठाउँमा बिसर्जन गर्ने गरिएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.४.५ घरायसी दिसाजन्य पदार्थ सरसफाइको अवस्था : नगरपालिकाका घरपरिवार मा रहेका शौचालयहरुको नमुना सर्वेक्षण गर्दा ४३.८३ प्रतिशत शौचालयको मात्र खाडल भरिएको र बाँकी ५६.१७ प्रतिशत शौचालयको खाडल हालसम्म भरिएको छैन । ३०.३७ प्रतिशत खाडल निर्माण गरेको २ वर्ष

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

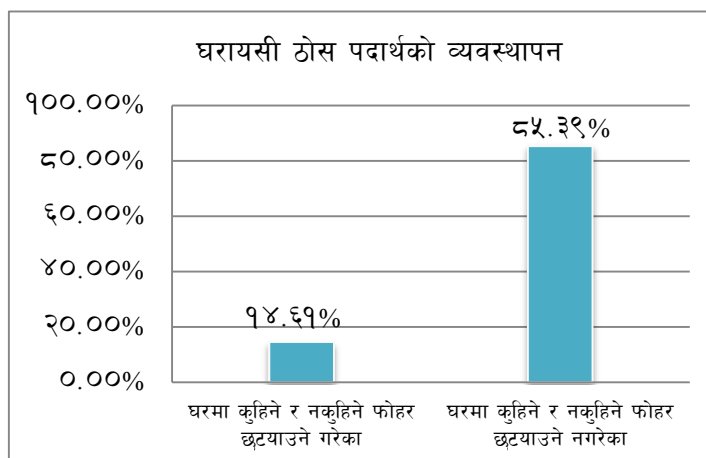
भित्र, ३२.५९ प्रतिशत खाडल २ देखि ४ वर्ष भित्र, १७.७८ प्रतिशत खाडल ४ देखि ६ वर्ष भित्र र १९.२६ प्रतिशत खाडल निर्माण भएको ६ वर्ष पछि भरिएको पाइएको छ । भरिएका खाडलहरु सफाई गर्ने शिलशिलामा ९२.७३ प्रतिशतले मानिसले विना साधन हातले सफा गरेको, ६.३६ प्रतिशतले पम्प लगाएर खाडल सफाई गरेको र ०.९१ प्रतिशत ले अन्य तरिकाले भरिएका खाडल सफाई गरेको देखिन्छ ।

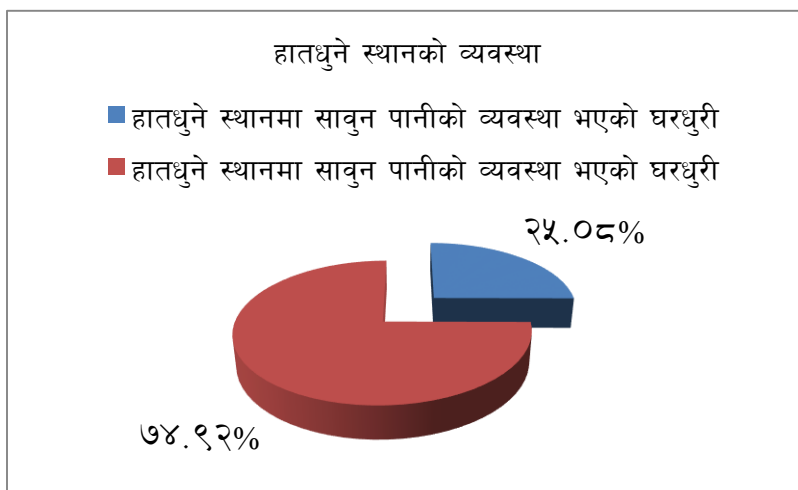
नेपाल २०७६ असोज १३ गते नै खुल्ला दिसामुक्त राष्ट्र घोषणा गरी सकेको अवस्थामा त्रिवेणी नगरपालिकाले पनि तदारुकताका साथ खुल्ला दिसामुक्तको अवस्थाबाट मुक्त भइ पूर्णसरसफाइको अवस्थामा पुग्न अपरिहार्य भएको छ । नगरपालिकाका प्रत्येक घरका आफ्नै स्थायी शौचालयका सन्दर्भमा पनि अब खाडल भरियो भने के गर्ने भन्ने बारे पनि सोच्ने समय आइसकेको छ, तर एउटा मात्र मात्र खाडल भएको शौचालयमा खाडलमा भएको फोहोर कम्पोष्ट हुन पाएको हुदैन त्यसैले यो भरिएमा खाली गर्न गाह्रो हुन्छ । त्यसैले पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रममा दुई खाल्डे चर्पीलाई प्रवर्द्धन गर्ने पनि योजना हुनुपर्छ जसले गर्दा सबै घर परिवारलाई अर्को खाल्डो कहाँ खन्ने भनेर सोच्न प्रोत्साहित गरौं । यस नगरपालिकामा कुनै पनि घरमा बैज्ञानिक ढल निकासको व्यवस्था नभएको देखिन्छ ।

३.४.६ घरायसी ठोस पदार्थको व्यवस्थापन : त्रिवेणी नगरपालिका खासस्व योजना निर्माणको क्रममा गरिएको नमुना

सर्वेक्षणमा घरभित्रको ठोस फोहोरको व्यवस्थापन सम्बन्धमा सत प्रतिशत घरपरिवारको फोहोर व्यवस्थापन स्वयमले नै गर्ने गरेको देखिन्छ । फोहोर व्यवस्थापन का लागी १४.६१ प्रतिशत घरधुरीले कुहिने र नकुहिने गरी छट्ट्याउने गरेको र ८५.३९ प्रतिशत घरपरिवारले घरबाट निस्कने फोहोर छट्ट्याउने नगरेको देखिन्छ ।

३.४.७ हातधुने स्थानको अवस्था : यस नगरपालिकामा हात धुनका लागि निश्चित स्थानको निर्माण र साबुन पानीको व्यवस्था भए नभएको सम्बन्धि नमुना सर्वेक्षणमा २५.०८ प्रतिशत घरधुरीमा मा हात धुने निश्चित स्थानमा साबुन पानीको व्यवस्था भएको पाइन्छ भने ७४.९२ प्रतिशत घरधुरीमा मा नभएको देखिन्छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०८१

३.४.८ सार्वजनिक र सामुदायिक शौचालय :

यस नगरपालिकाका वडा नं १ को छतरा र वडा नं ७ को कैलासमाण्डौ डाडामा सार्वजनिक शौचालयहरूको निर्माण तथा प्रयोग गरिएको छ । यसै गरी त्रिवेणी नगरपालिकाका बजारोन्मुख अन्य क्षेत्रहरूमा समेत सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्न जरुरी देखिन्छ । तालिका ३६ : नगरपालिका क्षेत्रका प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरूको सरसफाइको अवस्था

क्र.स.	त्रिवेणीनगरपालिका क्षेत्र	प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरू	सार्वजनिक शौचालयको व्यवस्था	खानेपानी आपूर्तीको अवस्था
१	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. १	छतरा	भएको	भएको
२	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. ७	कैलासमाण्डौ डाडा	भएको	भएको
	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. ८	पिपल बजार		

३.५ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर : ३.५.१

विपदको ऐतिहासिक समयरेखा :

त्रिवेणी नगरपालिकाको वडास्तरमा सहभागितात्मक अवधारणा अनुरूप जोखिम क्षमता विश्लेषण (Vulnerability Capacity Assessment) गरिएको थियो । सो विश्लेषणको आधारमा प्रमुख जोखिमको रूपमा भुकम्प, बाढीपहिरो, हावाहुरी, आगलागी, असिना, चट्याङ, खडेरी, महामारी, जंगली जनावर आतंक आएका थिए । खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका क्षेत्र लगायत अन्य क्षेत्रमा वि.सं. २०४३ सालदेखि हालसम्ममा त्यस्ता विपद्हरूले गम्भीर असर पार्दै आएका छन् । यससम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । तालिका नं ३७ विभिन्न समयमा विपद्बाट भएको क्षति

प्रकोप	साल र महिना र स्थान	क्षतिको विवरण
पहिरो	०५० साउन, खपर	खेतबारी, जंगल
	२०५६ भदौ, घट्टेखोला, जुहार ताल,	१० गिाह जमिन र जंगल
	२०६० श्रावण र भदौ , फुर्चापानी, मष्टेशरी देखि मैनेखोला सम्म	वाटो भत्किएको, जमिन पुरिएको
	२०६४ भदौ , हरियालो	घर, छाना, खेत पुरेको
	२०७१ भदौ, कुल्देवमाण्डौ	जमिन पुरिएका
	२०४३ श्रावण, पारिघर, छिमेकी, दोधारा	५० घर भत्केको, ५० जना घाइते, १५ विघा खेत
	२०४७ साल जेष्ठ, वडा नं ४	१० घर र खेतबारी
	२०५० असोज, वानेढुङगा	जमिन बगाएको

	२०६३ साल असार , जोगी लाटेखोला	६ कित्ता जग्गा
	२०४७ साल जेष्ठ वडा नं ६	१० घर र खेतबारी
	२०५७ असार २७ , नर पछ्यारो	२ जनाको मृत्यु
	२०६० साल श्रावण २४ जैशीवाडा	६ घर ४० मुरी फले जमिन
	२०७० साल भाद्र ५, सल्लिमुड वाट मालागाड	१२ घर, १०० मुरी अन्न उत्पादन हुने जमिन
	२०७० , पैमा पारिवन	गोठ र २५ हे. जमिन
	२०७२ , पैमा, खाटेपाटा, रटुनीपानी	३० हे. जमिन
वाढी	२०६२ भाद्र, गाजेवन र घट्टेखोला	खेतारी, जंगल बगाया

२०४६ श्रावण, मानागाड	१० छाना, २० घट्ट, र १ पुलर १०० विगाह जमिन
२०६२ असोज ,किमि खोला	४ जना मानिसको मृत्यु, १ पूल वगाएको
२०४५ असार २३ , त्रिवेणीहुदै मालागाड मौरे क्षेत्र सम्म	३ पुल र घरहरु क्षति भएको,२०मुरी उब्जने खेत
२०४६ भाद्र २४ भकुण्डे खोला हुदै मालागाड सम्म	१० छाना, घरहरुमा नोक्सान, खेतियोग्य जमिन
२०४६ वैशाख २०, खिरपाटा, मालाकोट	सेराममा रहेका १५ हे. खेत घट्ट र भैसी
२०४६ श्रावण १३ मौरेमालागाड	१२ पसल र ४०० मुरी उत्पादनहुने खेत
२०५६ श्रावण १० , राताढुङगा	१०० मुरी उत्पादनहुने खेत

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना

उपरोक्त तालिकालाई विश्लेषण गर्दा जनसंख्या वृद्धि,बस्ति विस्तारका कारण बाढी,पहिरो र आगलागीका घटनाहरु बर्षेनी घटेर ठूलो मात्रामा धनजनको क्षति पुर्‍याएको देखिन्छ भने महामारी सम्बन्धि घटनाहरु विगतका बर्षहरुमा नियमित जस्तो घट्टदै आएपनि नगरपालिका अन्तर्गतका साविकका गाविसहरु खुला दिशामुक्त हुनु र यहाँका बासिन्दाहरुको सफा र सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच वृद्धि हुनु एक प्रमुख कारकको रुपमा लिइन्छ । तसर्थ नगरपालिकाले विपद् सम्बन्धि पूर्वतयारी र विपद् ब्यवस्थापनको क्षेत्रमा ध्यान केन्द्रित गर्नका लागि विपद् जोखिम पार्श्व चित्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।

३.५.२. प्रकोप पात्रो कुन प्रकोप कहिले वा कुन महिना हुन्छ र भनेर पत्ता लगाउन यो प्रकोप पात्रो विधीको प्रयोग गरिएको थियो । यस विधीबाट विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा पूर्वतयारी, अल्पीकरण र रोकथाम र अनुकुलनका के कस्ता कार्यक्रम कहिल गर्ने भनेर योजना बनाउन सहयोग पुग्दछ । तालिका ३८ : प्रकोप पात्रो

महिना		वैसाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
प्रकोप	३० वर्ष												
पहिरो	पहिले												
	अहिले												
बाढी	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												

	अहिले												
हावाहुरी	पहिले												
	अहिले												
महामारी	पहिले												
	अहिले												
हिमपात	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले												
	अहिले												
चट्याड	पहिले												
	अहिले												
असिना	पहिले												
	अहिले												
वन्यजन्तु	पहिले												
	अहिले												

३.६ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता यस नगरपालिका क्षेत्रका जनतामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका सम्बन्धमा बढेको चासो स्थानीय सरकारको स्थापना पश्चात चासोसँगै अपेक्षा पनि भनै बढेको छ । अब साना साना लगानी र जनपरिचालनको लागि खासै समस्या नरहेकोले समुदायमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानलाई परिमाणमुखी बनाउन नगरपालिका का जनता जागरुक एवं तत्पर देखिन्छन् । ३.७ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु, देखिएका समस्या/चुनौती,सम्भावना तथा अवसरहरु

३.७.१. खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु :

१.एक घर एक धाराको अवधारणा लिई अनुरूप त्रिवेणीनगरपालिका र विभिन्न दातृ निकायको सहयोगमा नगर क्षेत्रमा नयाँ निर्माण गरिने खानेपानी आयोजनाहरुमा अनिवार्यरूपमा एक घर एक धारा निर्माण गरिएको छ । फलस्वरूप हाल एक घर एक धारामा पहुँच भएका घरधुरीको संख्या करिव ११ प्रतिशत रहेको छ ।

२.यस त्रिवेणी नगरपालिकामा हाल संचालनमा रहेका खानेपानी योजनाहरुको सुचारुपना तथा खानेपानी गुणस्तर सुधारका लागि खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरिएको छ । उक्त कार्यमा नगरपालिका र युनिसेफ नेपाल तथा हिरिस्टेक मुगुको सहयोग एवं सहकार्य रहेको छ ।

३.खानेपानी आयोजना तथा विद्यालयहरुको खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरिनुका साथै नियमित क्लोरिनेसन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

४. विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा तारा पद्धती लागु गरि विद्यालयहरुको क्षमता विकास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्थाको सुधार तथा नियमित मुल्याङ्कन गर्ने पद्धती लागु गरिएको छ ।

५. स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५ को मर्मअनुसार स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गरिएको छ ।

६. नगर क्षेत्रका विभिन्न स्थानमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण भइ प्रयोगमा आएका छन् ।

७. समुदायस्तरको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा वडास्तरबाट नियमित रुपमा सरसफाइ सम्बन्धि अभियानहरु संचालन हुदै आएका छन् ।

३.७.२. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा देखिएका समस्या, चुनौती, सम्भावनाहरु यस नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा क्रममा वडा तथा पालिका स्तरीय छलफलका आधारमा देखिएका मुख्य समस्या, चुनौती र सम्भावनाहरु यस प्रकार रहेका छन् । तालिका ३९ : खासस्व क्षेत्रमा देखिएका समस्या/चुनौती, सम्भावना तथा अवसरहरु,

समस्या तथा चुनौतीहरु	सम्भावना तथा अवसरहरु
१. नगर/वडा स्तरिय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत तथा क्षमता विकास	
- खुला दिसामुक्त घोषणा पश्चात् केही तथा नगरस्तरिय समन्वय उपस्थिति हुनु । तर्जुमा हुने गरेको । - खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको □ कार्य योजना निर्माण, संयुक्त अनुगमन हुन नसक्नु । सकारात्मक - समन्वय समितिहरुको क्षमता विकास	□ सबै तहहरुमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको वडा तथा स्थानीय स्तरमा बजेटको समितिहरु निस्कृय नगर/वडास्तरमा सबै सरोकारवालाहरु एकीकृत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा तथा प्रतिबद्ध रहेका । तथा प्रभावकारी परिचालन हुनु नसक्नु ।
२. संस्थागत खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धन क. शैक्षिक संस्थाहरु	
- विद्यालयहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाहरुको कमजोर व्यवस्थापन रहनु, - सबै विद्यालयहरुमा बाल, लैगिंक	- स्थानीय तहबाट विद्यालयको खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनमा बजेट बिनियोजन हुने गरेको । - विद्यालय वास सम्बन्धी स्वीकृत कार्यविधि

तथा अपांगतामैत्री शौचालय नहुनु । □ विद्यालयहरुमा जोखिमपूर्ण अवस्थामा साबुन पानीले हातधुने व्यवस्था तथा आनीबानीमा परिवर्तनको विकास नभएको,	तथा तारे पद्धतीको कार्यान्वयन हुदै आएको । • विद्यालय तहमा व्यवस्थापन समिति, विद्यालय वास समिति, र बालक्लव गठन भएका । • खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी विषय वस्तुहरु विद्यालयको पाठ्यक्रममा समाविष्ट भएको ।
ख. स्वास्थ्य संस्थाहरु	
• केही संस्थाहरुमा खानेपानी तथा □ सरसफाइ व्यवस्था नहुनु तथा तथा पनि उचित व्यवस्थापन हुने गरेको । • नहुनु, □ स्वास्थ्य संस्थाको वास • सरसफाइ प्रवर्द्धन तथा व्यवस्थापनमा खासै चासो तथा अपनत्वभाव नहुनु, अरुलाई जिम्मेवार मान्ने प्रवृत्ति रहेको । सहजता भएको ।	स्थानीय तहबाट स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी सरसफाइ प्रवर्द्धनमा बजेट विनियोजन भएकोमा सम्बन्धी स्वीकृत कार्यविधि जारी भएको । □ व्यवस्थापन समितिहरुमा जनप्रतिनिधिहरुको प्रतिनिधित्व रहेकोले श्रोतको व्यवस्थापनमा
३. व्यक्तिगत, घरायसी, वातावरणीय सरसफाइ तथा स्वच्छता	
• समुदायमा सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी न्यून चेतनास्तर रहनु । • शौचालयहरुको कमजोर व्यवस्थापन तथा व्यक्तिगत सरसफाइ जोखिमपूर्ण समयमा हातधुने) बानीको विकास नहुनु । • घरायसी ठोस तथा तरल फोहोरको उचित व्यवस्थापन नहुनु,	• खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको तथा वडा स्तरबाट पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि अभियान संचालन भइरहेको । • स्थानीय संचार माध्यमबाट सरसफाइ सम्बन्धि सन्देशमूलक सूचनाहरु संप्रेषण हुदै आएको ।
४. सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच वृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा योजना	

- पानीको स्रोत सुक्नु तथा श्रोत संरक्षण नहुनु, - सम्पन्न आयोजनाहरूमा पानीको कमी तथा कमजोर व्यवस्थापन हुनु, - खानेपानी उपभोक्ता समिति सक्रिय नहुनु - प्राकृतिक प्रकोपका कारण खानेपानी आयोजना क्षतीग्रस्त हुनु - पानीको नियमित रूपमा गुणस्तर परीक्षण नहुनु ।	- खानेपानी आयोजना निर्माण तथा मर्मत सुधारमा स्थानीय तहमा विभिन्न निकायहरु लगायत बाह्य दातृ निकायहरुको सहयोगमा धेरै संघसंस्थाहरु कार्यरत रहेका । - खानेपानी सुरक्षा योजना, सुचारुपनामा सुधार तथा एक घर एक धारा अभियान रहेको ।
५. बजार क्षेत्र तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा सरसफाइ प्रवर्द्धन, र सरसफाइ बजारीकरण	
- अव्यवस्थित वस्ती तथा फोहोर व्यवस्थापनमा चासो नरहेको, - नगरपालिकाका मुख्य बजार स्थित सार्वजनिक शौचालयहरु नहुनु र भएका शौचालयहरुको कमजोर व्यवस्थापन हुनु,	- बजार व्यवस्थापन समिति गठन तथा सुधार कार्य संचालन भइरहेको, - नगरपालिकाले ठोस फोहरहरुको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने गरेको,
६. जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरण	
- भूक्षय तथा पहिरोका कारण न.पा.का प्रायः सबै क्षेत्र प्रभावित हुने गरेका र अधिकांश खानेपानी आयोजनाहरु प्रभावित हुने गरेको, - जलवायु परिवर्तनका कारण हुने भू-क्षय, पहिरो, बाढी, किराको प्रकोप र खडेरी आदिका कारण मुहानहरु सुक्ने समस्या देखिएको	- प्रकोप संभावित क्षेत्रहरुको नक्शांकन तथा व्यवस्थापन योजना निर्माण भएको, - जलवायु परिवर्तनको कारण हुने जोखीम न्यूनीकरण कार्यक्रमका लागि बजेट तथा कार्यक्रम भएको,

अध्याय ४ (चार)

राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानून, नीति, योजना तथा लक्ष्यहरुसंगको तादम्यता

त्रिवेणी नगरपालिकाको खासस्व योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकारले खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रुपमा गरेका प्रतिवद्धताहरु जस्तै नेपालको संविधान, २०७२को धारा ३० को मौलिक हक अन्तर्गत गरेको ब्यबस्था, दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपाल सरकारले गरेका प्रतिवद्धता, खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको क्षेत्रगत विकास योजना, १५ औं पञ्चवर्षिय योजनाको आधार पत्र, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, विद्यालय एवं स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यविधि तथा मापदण्डले मार्गदर्शन गरेका मुख्य मुख्य विषयहरुलाई पनि यस खासस्व योजनामा प्राथमिकताका साथ समाविष्ट गरी कार्यान्वयन गर्न लागिएको छ ।

मुख्य नीति तथा योजना	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्रावधान
दिगो विकास लक्ष्य २०१६-२०३०	३.९.२ असुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताले हुने मृत्युदर घटाउने ४.क. विद्यालयमा बाल, लैंगिक तथा अपागमैत्री सुरक्षित संरचना निर्माण गरी सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सुनिश्चित हुने ६.१. सन् २०३० सम्ममा सबैको लागि समतामलक रूपमा सुरक्षित खानेपानी पुऱ्याउने ६.२. सन् २०३० सम्ममा सबैका लागि प्रयाप्त सरसफाइ र स्वच्छतामा समतामलक पहुँच हासिल गर्ने र खुला दिसा गर्ने अभ्यासको अन्त्य गर्ने
नेपालको संविधान, २०७२	- नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ३० स्वच्छ वातावरणको हक अन्तर्गत उपधारा (१) मा प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हक हुनेछ - धारा ३५ स्वास्थ्य सम्बन्धी हक अन्तर्गत उपधारा (४) प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइमा पहुँचको हक हुनेछ भन्ने उल्लेख छ - धारा ४४ उपभोक्ताको हक अन्तर्गत उपधारा (१) मा प्रत्येक उपभोक्तालाई गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्ने हक हुने कानूनी प्रावधान छ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रगत विकास योजना २०७३-२०८७)	• क्षेत्रगत सुशासन र प्रभावकारितामा सुधारका माध्यमबाट "वास" सेवाहरूलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याईदैं सेवाको स्तरमा सुधार ल्याउने । □ विद्यमान क्षेत्रगत मुद्दाहरू एवम् भविष्यमा विकसित हुन सक्ने परिदृष्यहरूको सम्बोधन गर्ने । • यस क्षेत्रको प्रभावकारी कार्यक्रम निर्माण एवम् सुसङ्गत र सामञ्जसीय ढङ्गले कार्यान्वयन गर्नाका लागि क्षेत्रगत प्राथमिकता र रणनीति स्पष्ट गर्दै क्रमशः क्षेत्रगत एकत्रीकरण गर्ने । • राष्ट्रिय प्राथमिकताहरू, रणनीतिहरू, मानकस्तरहरू एवम् कार्यविधिहरूका तह सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई प्रभावकारी "वास"सेवा प्रवाहको कार्यक्रम निर्माण एवम् व्यवस्थापनका लागि मार्गनिर्देशन तथा अभिप्रेरित गर्ने । • सबै नेपाली नागरिकहरूसम्म सुचारु र दिगो "वास" सेवाहरूको पहुँचको सुनिश्चितता गर्न यस क्षेत्र विकास योजनासंग तादात्म्य हुने गरी सक्षमकारी नीति, कानुनी एवम् नियमनकारी खाका, सेवा प्रवाहको लागि स्पष्ट संस्थागत संयन्त्र, वित्तीय प्रबन्धहरू, क्षमता अभिवृद्धि, परिष्कृत समन्वय र कार्यसम्पादन अनुगमन पद्धति लागू गर्नु
१५ औँ पन्चवर्षिय योजना	• खानेपानी र सरसफाइ सेवाको पर्याप्त, सुरक्षित र सर्वसुलभ रूपमा उपलब्धताबाट जनस्वास्थ्यमा सुधार गर्नु । • सबै नागरिकलाई आधारभूत स्तरको सरसफाइ सेवामा पहुँच तथा मानव मल मूत्र र फोहोर पानीको उचित व्यवस्थापन गरी वातावरणीय स्वच्छता कायम गराउनु । • जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापनमैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा सुनिश्चित गर्नु । • खानेपानी तथा सरसफाइको दिगो सेवा प्रवाहमा संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहको भूमिका सबलीकरण गर्दै क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४	• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११ को उपदफा (२) भन्ने • (१) मा आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ तथा पोषण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन, • (५) स्वच्छ खानेपानी तथा खाद्य पदार्थको गुणस्तर र वायु तथा ध्वनिको प्रदूषण नियन्त्रण र नियमन, • (६) सरसफाइ सचेतनाको अभिवृद्धि र स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैलाको व्यवस्थापन स्थानीय सरकारले गर्ने प्रावधान छ • उपदफा (२) ध.खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक उर्जा • (१) स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन,
--	--

	• (२) खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवाको व्यवस्थापन स्थानीय तहले गर्ने व्यवस्था छ । • ऐनको दफा ११ को उपदफा ४ ग.२ मा खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवाको व्यवस्थापन गाउँपालिका तथा नगरपालिकाद्वारा गर्ने व्यवस्था छ । • ऐनको परिच्छेद ६ को दफा २४, योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने : मा बुदा नं (१) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नु प्रावधान छ । • ऐनको दफा २५को दफा (२) को उपदफा (१) बमोजिम योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ । • त्यसै गरी ऐनको दफा २६ को (घ) फोहोरमैला विसर्जनस्थल वा प्रशोधन प्रणालीको विकास र सञ्चालन गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साभेदारी, सम्झौता वा संयुक्त व्यवस्थापनमा गर्न सकिने व्यवस्था छ । • ऐनको परिच्छेद (९): गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको वित्तीय अधिकारक्षेत्रको दफा ६२ को उपदफा (२) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको कुनै सेवा उपयोग गरे बापत म्बन्धित सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई सेवा शुल्क लगाउन सक्नेछ
--	---

पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, २०७३	- पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, २०७३ ले सन् २०३० सम्म सबैको लागि र सधैंको लागि पूर्ण सरसफाइको अवस्था हासिल गर्नेतर्फ उन्मुख हुने लक्ष्य लिएको छ । उक्त लक्ष्यलाई ३ चरणमा विभाजन गरी कार्यान्वयन हुदै आइरहेको छ । - तह १ : सन् २०२२ सम्म १५ प्रतिशत गाउँपालिका र १० प्रतिशत न.पा. - तह २: सन् २०२७ सम्म ५० प्रतिशत गाउँपालिका र ४० प्रतिशत न.पा. - तह ३: सन् २०३० सम्म १०० प्रतिशत गाउँपालिका र १०० प्रतिशत न.पा. - पूर्ण सरसफाइको उद्देश्य भनेको :
	- खुला दिसामुक्त अवस्थाको दिगोपना कायम गर्ने । - सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी बानी व्यवहार विकास गर्ने । - घरायसी तथा संस्थागत तहमा सरसफाइ र स्वच्छताका सुविधाको समुचित प्रयोग,मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नती गर्ने । - सुरक्षित खानेपानीको सेवा सुनिश्चित गर्ने र घरायसी तथा संस्थागत तहमा पानी शुद्धीकरणको प्रवर्द्धन समेत गर्ने । - फोहोरमैला तथा मानव मलमूत्रीय फोहोरको सम्भव भएसम्म पुनःप्रयोग गर्ने वा तोकिएको मापदण्डका आधारमा विसर्जन गर्ने । - पोखरी तथा साना जलाशय र खोला खोल्सीहरुको संरक्षण गरी स्वच्छता तथा सुन्दरता कायम राख्ने । - पूर्ण सरसफाइका दुई चरण : सफा र स्वच्छ चरण, पूर्ण सरसफाइ उन्मुख चरणमा विभाजन गरी कार्यान्वयन गर्ने र सम्पूर्ण चरणहरु पश्चात् पूर्ण सरसफाइयुक्त गाउँ,बस्ती,टोल र समुदाय घोषणा गर्ने ब्यवस्था यस मार्गदर्शनमा उल्लेख छ ।

विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यविधि, २०७४	• विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यविधि, २०७४ को लक्ष्य : • विद्यालयमा दिगो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गरी शैक्षिक उपलब्धि बढाउन अनुकूल वातावरणको सिर्जना गर्ने रहेको छ • कार्यविधिको उद्देश्यहरु विद्यालयमा सबै बालबालिकाहरुका लागि अनुकूल हुने गरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका सूचकएवम् मापदण्ड तयार गर्ने, तयार गरिएको मापदण्ड कार्यान्वयनका लागि विधि, प्रक्रिया र पद्धतिका विषयमा सहजीकरण गर्ने र विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन, सरसफाइका सुविधा र स्वच्छ वातावरण तयार गर्नका लागि उपलब्ध स्रोत साधनको उपयोगमा विभिन्न निकायहरुको भूमिका पहिचान एवम् समन्वयका लागि सहजीकरण गर्ने रहेको छ । • यस कार्यविधिले विद्यालय स्वमूल्याङ्कनको मापदण्ड जस्तै सबै विद्यालयहरुमा पानी, शौचालय, वातावरणीय सरसफाइ, हरियाली वातावरण, स्वच्छता सुविधा, स्वच्छता शिक्षा, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन, संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना, विपद् जोखिम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा जवाफदेहिताका आधार तय गरी यसै मापदण्डका आधारमा विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका अवस्थालाई मूल्याङ्कन गरेर वर्गीकरण गर्न तारा पद्धतिलाई आधार मानिएको छ ।
स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता	१. ठुला स्वास्थ्य संस्थाहरु, मझौला स्वास्थ्य संस्थाहरु, साना स्वास्थ्य संस्थाहरु, विस्तारित सेवा, घुम्ती शिविर स्वास्थ्य संस्थाको तह र स्वास्थ्य संस्थाको वर्गीकरण ।

सम्बन्धी मापदण्ड, २०७५	२. वितरण गरिने पानीको गुणस्तर : पिउने पानी, हात धुने पानी र मेडिकल प्रयोजनको लागि मध्यम स्तरको पानीको प्रयोग गर्ने र विशेष परिस्थितीको लागि उच्च स्तरको पानीको प्रयोग र पिउने पानीको गुणस्तर भन्दा कम स्तरको पानीलाई सफा गर्ने, लन्ड्री र सरसफाइको लागि मात्र प्रयोग गर्ने । ३. स्वास्थ्य संस्थाहरुका लागि सरसफाइको मापदण्ड कम्पाउन्डमा, अन्तरंग विभाग (आईपिडी), ओपिडी (प्रत्येक विभाग/ब्लक), प्रतिक्षा गर्ने स्थान, परामर्श कक्ष, लन्ड्री कोठा, युएसजी कोठा, शल्यक्रिया कोठा, प्याथोलोजि ब्लक, प्रसूति कोठा/ उत्तर प्रसूति कक्ष, प्रसूति कक्ष, लास घर, प्रयोगशाला, लन्ड्री सेवा, प्रत्येक विभागमा Janitor's Closet, सबै सेवादिने स्थानमा हात धुने बेसिनमा सेवाग्राही एवं कर्मचारीको लागि मुत्रालय र शौचालयको मापदण्डको साथै हात धुने बेसिनको संख्या तोकिएको । ४. स्वास्थ्य संस्थाको लागि स्वच्छता मापदण्ड जस्तै शौचालय/नुहाउने सुविधा, हातको सरसफाइ, लन्ड्री सरसफाइ, व्यक्तिगत सरसफाइ तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (सेवा प्रदायक), महिनावारी भएको अवस्थाको सरसफाइ व्यवस्थापन, खानेकुराको स्वच्छता (अवलोकन गर्ने), लासघरको सरसफाइ (लासघरको सुविधा भएको अस्पतालमा मात्र लागू हुने), सूचना प्रवाह र स्वच्छता प्रवर्द्धन, कीट तथा मुसाको नियन्त्रण, क्षमता अभिवृद्धि र वातावरणीय स्वच्छता/ सरसफाइ तोकिएको । ५. स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि निश्चित मापदण्ड तोकिएको
-----------------------------------	--

अध्याय ५ (पाँच)

खासस्व योजनाको सोच, परिलक्ष्य, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरु

५.१ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सोच, परिलक्ष्य : खानेपानी तथा सरसफाइ मानव जातिकै अस्तित्वका लागि अत्यावश्यक तत्वहरू हुन् । पानी विनाको मानव जीवनको कल्पना समेत गर्न सकिदैन । तसर्थ मानव मात्रका लागि पनि खानेपानी र सरसफाइको सुरक्षित र सहज उपलब्धता नै प्रमुख लक्ष्य रहँदै आएको छ । यस त्रिवेणी नगरपालिकाले तयार गरेको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको सोच र परिलक्ष्यहरू तपसिल बमोजिमका रहेका छन् ।

दुरदृष्टि (सोच) : “सुरक्षित खानेपानी, सुलभ सरसफाइ हाम्रो अभियान,
स्वच्छ, सफा संरचना गाँउ सहर त्रिवेणीको पहिचान”

परिलक्ष्य (ध्येय): यस नगरपालिकामा सफा, सुरक्षित एवं पहुँचयोग्य खानेपानी, लगानीमैत्री सरसफाइ र स्वच्छताका कार्यक्रमहरू संचालन गरी सन् २०२७ सम्ममा मध्यम तथा सन् २०३० उच्च स्तरको खासस्व सेवा प्रदान गर्ने ।

५.२ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको लक्ष्य यस नगरपालिकाले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका क्षेत्रमा आगामी ५ वर्षका लागि तपसिलका लक्ष्यहरू तथा नतिजाहरू तय गरिएको छ । समग्रमा यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनामा तपसिलका लक्ष्यहरू तय गरिएको छ ।

- सन २०२२ सम्ममा ४०% मध्यम र २५% उच्च स्तरको खासस्व र
- सन २०२५ सम्ममा ५०% मध्यम र ५०% उच्च स्तरको खासस्व

५.३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको उद्देश्य

विषय क्षेत्र १. सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच वृद्धि, आयोजनाहरूको दिगोपना, तथा सुरक्षा उद्देश्य १ : निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरूको सूचारुपना सुधार तथा उत्थानशिल संरचना सहित नयाँ योजना निर्माण गरि शतप्रतिशत घरधुरीमा समतामुलक रुपमा सुरक्षित खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने ।

विषय क्षेत्र २.सुधारिएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सुविधामा पहुँच वृद्धि तथा दिगोपना उद्देश्य २ : सहभागितात्मक पद्धतिको माध्यमबाट समुदाय तथा नगर क्षेत्रको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा अपनत्वभावको विकास भई पूर्ण सरसफाइयुक्त घर, समुदाय, वडा तथा नगरपालिकाको विकास भएको हुनेछ ।

विषय क्षेत्र ३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन उद्देश्य ३: समन्वयात्मक तथा एकीकृत कार्य पद्धती अपनाई विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सुरक्षित खानेपानी, सुधारीएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको नियमित तथा न्यायोचित पहुँच भएको हुनेछ । विषय क्षेत्र ४.संस्थागत तथा क्षमता विकास उद्देश्य ४: नगरपालिका र वडास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत विकास भई पूर्ण सरसफाइ क्षेत्रमा क्षमता विकास भएको हुनेछ । विषय क्षेत्र ५. जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उद्देश्य ५: पानीका मूलहरूको संरक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनद्वारा भौतिक निर्माणलाई व्यवस्थित गर्दै जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ । साथै विपद्मा प्रभावकारी खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाका लागि उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

विषय क्षेत्र ६.लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उद्देश्य ६: नगरपालिका तथा वडाहरूमा वास सेवामा लैङ्गिक समानता सुनिश्चित भएको हुनेछ ।

५.४ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको रणनीतिहरू त्रिवेणी नगरपालिकाले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सम्बन्धी लक्ष्य पुरा गर्न सरकारी, गैर सरकारी निकाय र नीजि क्षेत्रविचको समन्वयात्मक कार्य एकता तथा एकीकृत कार्य पद्धतीको थालनी गर्नु नै यस योजनाको प्रमुख रणनीति हुनेछ । प्रदेश र संघिय सरकारहरूसँग समन्वय गरी मातहतका कार्यालयहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरेर खासस्व योजना कार्यान्वयनका लागि पहल गरिने छ । यस खासस्व योजना कार्यान्वयनका लागि विशेषत तपसिलका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ ।

विषय क्षेत्र	रणनीतिहरू
--------------	-----------

संस्थागत तथा क्षमता विकास	१. नगरपालिकाले खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा तय गरेको लक्ष्य प्राप्त गर्न नगरपालिकासंग अपुग श्रोत व्यवस्थापनका लागि अन्य निकायहरूसंगको सहकार्य र समन्वयलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । २. खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा निर्धारित कार्ययोजना अनुसारका योजनाहरू कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकामा "खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) शाखा स्थापना" गरिने छ । उक्त खासस्व शाखाबाट नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरूको संयोजन गरिने छ ।
सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरूको दिगोपना, तथा सुरक्षा	३. खानेपानी आयोजनाहरूको नयाँ निर्माण तथा मर्मत सुधार र विस्तार गर्दा अनिवार्य रूपमा "एक घर एक धारा" नीति अवलम्बन गरि सबै खानेपानी योजनाहरूमा अनिवार्य रूपले "खानेपानी सुरक्षा योजना तथा सुरक्षित खानेपानी युक्त समुदाय" को अवधारणा लागु गरिनेछ । ४. राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०६३ मा तोकिए बमोजिम खानेपानीको गुणस्तर तथा सेवास्तर सुधार गरिनेछ । साथै नगरपालिकास्तरमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणका लागि खानेपानी गुणस्तर केन्द्रको स्थापना गरी खानेपानी उपभोक्ताहरूको क्षमता विकास तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।

सुधारिएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सुविधामा पहुँच बृद्धि तथा दिगोपना	५. यस नगर क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण तथा सन्चालनका लागि सार्वजनिक र निजी क्षेत्रसंगको सहकार्यमा विभिन्न आय आर्जनका गतिविधिहरू (जस्तै शौचालयको अगाडि भागमा पसल संचालन गर्ने र पछाडि भागमा सार्वजनिक शौचालय प्रयोगमा ल्याउने वा गोबर ग्याँस जडान गर्ने आदि) संग जोडिने गरि संचालन र व्यवस्थापन गर्ने प्रणाली अवलम्बन गरिने छ । ६. फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइ प्रवर्द्धन गर्न वडाको नेतृत्वमा सचेतना अभिवृद्धि गर्न पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गरिनेछ । ७. नगर क्षेत्रको ढल निकास व्यवस्थापनलाई एकीकृत कार्यक्रमको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । “फोहरलाई बनाउँ मोहर” भन्ने नारालाई व्यापक बनाइ फोहरमैला व्यवस्थापन तथा शहरी सरसफाइ कार्य सञ्चालन गर्दा सार्वजनिक निजी साभेदारीको रणनीति अवलम्बन गरिनेछ । ८. मुख्य बजार र बजार उन्मुख क्षेत्रहरूमा उत्पन्न हुने ठोस तथा तरल फोहोरलाई श्रोत स्तरको ग्रेडिङ्ग गरि सुरक्षित व्यवस्थापनका लागि उचित स्थानमा प्रशोधन र व्यवस्थापनकामा विशेष प्राथमिकतामा दिईनेछ ।
विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	९. विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्थाको सुधार तथा व्यवस्थापनका लागि विद्यालय ३ तारे पद्धतीको अवलम्बन गरिने छ भने स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था सुधारका लागि स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको गुणस्तरीय सुधार (Water, sanitation and hygiene facility improvement tool- WASH Fit) लाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।

जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाई सेवा	१०. खानेपानी तथा सरसफाई प्रवर्द्धनका कार्यक्रमको संभाव्यता अध्ययन, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन लगायतका सबै चरणहरूमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव, विपद् न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरूलाई मुल प्रवाहिकरण गरि सो सम्बन्धी मुद्दाहरूको पहिचान र सम्बोधन गरिनेछ । ११. खानेपानी तथा सरसफाइका भौतिक संरचनाहरूको भूकम्पीय प्रतिरोधिता तथा अन्य जोखिम न्युनिकरण का लागि हाल संचालनमा
--	--

	रहेका संरचनाहरूको आम प्रबलिकरण गरि उत्थानशिल संरचना निर्माण गरिने छ ।
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	१२ । घरायसी चर्पी निर्माण तथा थप मर्मत सुधारका लागि घरपरिवार स्वयमलाई नै जिम्मेवार बनाईने छ । शारिरिक रुपमा अशक्त, अपाङ्ग र एकल महिलाहरूका लागि अनुगमन समितिको सिफारिसमा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ भने अन्यलाई आर्थिक अनुदान उपलब्ध नगराउने नीति लिईने छ ।

५.५. नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका निर्देशक सिद्धान्तहरू खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको दूरदृष्टि तर्फ उन्मुख हुन, लक्ष्य प्राप्तिमा अधिकतम योगदान पुऱ्याउन तथा उद्देश्य हासिल गर्नका लागि संचालन हुने खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको योजनाबद्ध प्रयासहरूमा देहायका निर्देशित सिद्धान्तहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

१. खासस्व सेवाको विकासमा नागरिक संलग्नता यस नगरपालिकाको खासस्व क्षेत्रको सामाजिक परिचालनमा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र पिछडिएको वर्ग एवं समुदायको सशक्तिकरणलाई माध्यम बनाइनेछ । खासस्व क्षेत्रमा समुदायमा आधारित तथा नागरिक समाजका संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता विकासको माध्यमबाट खासस्व क्षेत्रको विकास प्रक्रियामा नागरिक तथा समुदायको संलग्नता बृद्धि गरिनेछ । खासस्व क्षेत्रमा स्थानीय श्रोत, साधन, प्रविधि, ज्ञान, सीप र क्षमताको अधिकतम उपयोग गरी दिगोपनामा टेवा पुऱ्याईनेछ ।

२. वातावरण सन्तुलन तथा खासस्व क्षेत्रको दिगो विकास जलवायु परिवर्तनबाट उत्पन्न समस्या निराकरण र जोखिम न्यूनिकरण तथा स्थानीय अनुकूलनको उपायहरू अवलम्बन गरी जनकेन्द्रीत खासस्व सेवा विकासको अवसरमा बृद्धि गरिनेछ । यस नगरपालिकाको खासस्व क्षेत्र विकास प्रक्रियामा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रणालीलाई समाहित गरी खासस्व सेवाको कार्यलाई वातावरणमैत्री तथा दिगो बनाइनेछ ।

३. स्थानीय संस्था/संजालहरूको क्षमता विकास तथा परिचालन

नगरपालिका भित्रका वडा कार्यालय, विद्यालय तथा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति लगायत अन्य समुदायमा आधारित समूह र सञ्जालहरुको खासस्व सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि गरी उनीहरुलाई यस क्षेत्रमा अझ बढी क्रियाशील र प्रभावकारी बनाइनेछ । स्थानीय तहमा खासस्व क्षेत्रको संरचनागत सुधार र क्षमता विकासको माध्यमबाट स्थानीय शासन प्रक्रियामा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक तथा पिछ्छाडि पारिएका वर्गको संलग्नतालाई सुनिश्चित, अर्थपूर्ण र प्रभावकारी बनाइनेछ । स्थानीय स्तरमा खासस्व क्षेत्रमा संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमलाई दिगो, नतिजामुलक, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाइनेछ ।

४.लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण योजना तर्जुमा, सञ्चालन तथा अनुगमन प्रक्रियालाई अझ बढी समावेशी र सहभागितामुलक बनाई उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरी दिगो र सन्तुलित खासस्व सेवामा जोड दिइनेछ । खासस्व क्षेत्रको संस्थागत विकास सुदृढ गरी समावेशी र समानतामैत्री वातावरण निर्माण गरिनेछ । खासस्व सेवा तथा सुविधामा आम नागरिक तथा सेवाग्राहीहरुको पहुँच बृद्धि गरी स्थानीयस्तरमा प्रवाहित सेवा तथा सुविधाहरु अधिकारमा आधारित, सहज, सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाइनेछ । समावेशीकरण नीति अन्तर्गत खासस्व क्षेत्र अन्तर्गतका कार्यक्रम खास गरि सेवाबाट वञ्चित समुदाय, क्षेत्र र जनसंख्या (महिला, दलित, आदिवासी-जनजाती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक तथा अन्य पिछ्छाडि वर्ग) को समुचित सेवामा बढी लक्षित हुनेछ । खासस्व योजना कार्यान्वयनको शिलशिलामा निर्माण हुने सम्पूर्ण खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरु बाल, महिला, अपाङ्गता र वातावरणमैत्रीका सूचकलाई मुख्य आधार बनाइने छ । सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सबै कार्यक्रम र क्रियाकलापहरुमा लैङ्गिक संवेदनशीलतालाई आत्मसात गरिनेछ । खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिहरुमा कम्तिमा पनि एक तिहाइ सदस्य सहित प्रमुख वा उपप्रमुख पदहरुमा महिला हुनुपर्ने प्रावधानलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।

५.मानव अधिकार र सामाजिक न्याय

सुरक्षित पानी र आधारभूत सरसफाइ मानवको मौलिक आवश्यकता र आधारभूत मानव अधिकार हुन् । प्रत्येक व्यक्तिलाई स्वस्थ, मर्यादित, र उत्पादनशील जीवन बाँच्न ती सेवाहरुको आवश्यकता पर्दछ । अधिकारमा आधारित पद्धति मानव अधिकारको प्रगतिशील सोचाइको लागि क्षेत्रगत सुशासन प्रणालीको फराकिलो सुधार हो । यसमा सबै नागरिकको 'खासस्व' सेवाहरुका लागि नगरपालिकाले तय गरेको समय तालिकामा स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्नु हो । अधिकारमा आधारित पद्धतितर्फ जानु भनेको स्थानीय तह र नागरिकहरुको बीच सम्बन्धमा केन्द्रित हुनु हो । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सरकारी, गैर सरकारी, सामुदायिक संस्थाको संस्थागत संरचनामा विपन्न एवं सिमान्तकृत वर्गको अर्थपूर्ण सहभागितालाई सुनिश्चित गर्दै सामाजिक न्यायको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ । समाजमा पिछ्छाडिएको वर्ग, दलित, जनजाति, जेष्ठ नागरिक, महिला तथा बालबालिकाको लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि लक्षित वर्ग कार्यक्रमका साथै अन्य विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ६.समुदाय, निजी क्षेत्र एवं गैसस साभेदारी

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सेवा प्रवाह तथा पूर्वाधार विकास कार्यमा सामुदायिक तथा सार्वजनिक निजी साभेदारीको अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ । समुदाय, निजी क्षेत्र तथा गैसस जस्ता साभेदारहरु बीच अन्तरक्रिया, छलफल र वहुसका माध्यमबाट खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा विस्तार कार्यलाई अझ बढी समन्वयात्मक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अन्तर्गतका कार्यक्रमको पारदर्शिता, प्रभावकारिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धिका

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

लागि उपलब्ध कानूनी व्यवस्था अनुसार सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, नागरिक अनुगमन तथा निगरानीको औजार प्रयोग गरी सुधारका प्रतिवद्धताको पालना गरिनेछ । ७. नतिजा मूलक व्यवस्थापन प्रणाली खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा नतिजामूलक योजनाको खाकामा सूचकको आधारमा गरिनेछ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार सहभागितामूलक र तेश्रो पक्षद्वारा समीक्षा गरिने छ । आयोजना तथा कार्यक्रमको तेश्रो पक्षद्वारा अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिने छ र कार्य सम्पादनको आधारमा राम्रो काम गर्ने संघ, संस्था तथा निकायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

अध्याय ६ (छ)

संभाग अनुसार कार्यनिति, अपेक्षित उपलब्धि, नतिजा तालिका र क्रियाकलापहरु

६.१ विषय क्षेत्र: सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा

६.१.१ उद्देश्य :

त्रिवेणी नगरपालिका भित्र निर्माण भएका तर संचालनमा समस्या भएका खानेपानी आयोजनाहरुमा खानेपानी सुरक्षा योजनाको अवधारणा अवलम्बन गरी आयोजनाहरुको नियमित मर्मत संभार एवं सूचारुपना सुधार तथा उत्थानशिल संरचना निर्माण गर्ने र खानेपानी सुबिधा नपुगेका बस्तिहरुमा नयाँ योजना निर्माण गरि शतप्रतिशत घरधुरीमा समतामूलकरूपमा सुरक्षित खानेपानीको पहुँच बृद्धि गर्ने । नतिजा १.१: नगरपालिका क्षेत्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ ।

नतिजा १.२: उपभोक्ता समितिहरुको आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि भै सक्रिय भएका र खानेपानी योजनाको उचितरूपले मर्मत संभार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।

६.१.२ कार्यनीतिहरु :

१. खानेपानी आयोजनामा उपभोक्ता समितिको गठन, पुनर्गठन गरि उक्त आयोजनाहरु नगरपालिकामा अनिवार्य रूपमा दर्ता गर्ने एवं उपभोक्ता समितिहरुको व्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्दै व्यवस्थित र व्यवसायिक बनाइनेछ ।
२. खानेपानी आयोजनाको सूचारुपना र दिगोपनाका लागि मर्मत संभार कोष, मर्मत संभार कार्यकर्ता, पानी शुल्कको अनिवार्य व्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ साथै उपभोक्ता समितिलाई जिम्मेवार बनाउन नगरपालिका, वडा र उपभोक्ता समितिबिच त्रिपक्षिय कार्यक्षमता तथा दिगोपना सम्भौता गरि नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिने छ ।
३. खानेपानी आयोजनाको पहुँच एवं सेवा विस्तारका लागि एक घर एक धाराको नीति लिईनेछ, मौजुदा योजनाको मर्मत संभार वा विस्तार गर्दा सम्भव भए सम्म एक घर एक धारा अवधारणामा गरिनेछ भने नयाँ बस्ती योजनाको हकमा एक घर एक धारालाई अनिवार्य गरिनेछ ।
४. मर्मत संभार गरिने सबै खानेपानी योजनामा अनिवार्य रूपले खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरि उपभोक्ता समितिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरी उनीहरुकै नेतृत्वमा आवश्यक मर्मत सुधारका साथै

- खानेपानीको गुणस्तर सुधारका कार्यहरु संचालन गरेरै गुणस्तरीय खानेपानी सेवाको सुनिश्चित गरि सुरक्षित खानेपानीयुक्त समुदाय विकास गर्ने अभियानको अवलम्बन गरिने छ ।
५. खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माण गर्दा जोखिमको न्यून प्रभाव हुने गरी वातावरणमैत्री बनाउने कार्यनीति अवलम्बन गरिने छ र खानेपानी आयोजनाका सबै संरचनाहरुलाई उत्थानशिल बनाउन विशेष पहल गरिने छ ।
 ६. खानेपानी आयोजनाहरुको मर्मत संभार तथा व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकास्तरमा खानेपानी क्षेत्रका दक्ष प्राविधिक र प्लम्बरहरुको क्षमता विकास गरी परिचालन गरिनेछ ।
 ७. हालसम्म खानेपानी योजना निर्माण नभएका, सामाजिक रुपले बन्चितकरणमा परेका समुदायको बसोबास भएका बस्तिलाई नयाँ निर्माण गरिने योजनामा विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
 ८. खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण सम्बन्धी क्षमता विकास गरि आवश्यक औजार प्रदान गर्ने र उपभोक्ता समितिहरुले नियमितरुपमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरि सो को प्रतिवेदन नगरपालिकाको खासस्व शाखा /इकाईमा पेश गर्ने र खासस्व इकाईले अभिलेख अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
 ९. खानेपानीको नियमित रुपले गुणस्तर परिक्षणका लागि आवश्यक पर्ने किट, जनशक्ति, र ल्याब सेवा स्थानीय रुपमा उपलब्ध गराउनका लागि निजि क्षेत्रका सेवा प्रदायकको क्षमता अभिवृद्धिका साथ निजि क्षेत्रसंग सहकार्य र साभेदारीको कार्य आरम्भ गरिने छ ।
 १०. खानेपानी योजनाको प्रभावकारी संचालन तथा व्यवस्थापनका आधारमा खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई प्रोत्साहन तथा दण्ड र जरिवाना गर्ने प्रणाली अवलम्बन गरिने छ ।
 ११. नगरपालिकास्तरमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता इकाईको संयोजनमा खानेपानी योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न अनुगमन निर्देशिका तयार गरि सो अनुसार नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

६.१.३ सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरूको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको नतिजा तथा लक्ष्य तालिका : यस त्रिवेणील नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता को क्षेत्रमा उपलब्धि हासील गर्न निर्धारित सोच तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि नतिजामूलक योजनाको ढाँचामा खासस्व योजना तर्जुमा गरिएको छ । जसका लागि सूचकहरू निर्धारण गरी वर्तमानमा आधार रेखालाई आधार बनाई खासस्व योजनाको अन्त्यसम्मको परिमाणात्मक लक्ष्यहरू निर्धारण गरिएको छ । जसलाई देहायअनुसारको नतिजा तालिकामा राखिएको छ : नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान	
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						पुष्ट्याईका आधारहरु
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	८०/८१	८१/८२		
नतिजा १ : नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच वृद्धि भएको हुनेछ ।	उच्च स्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच भएका घरधुरी	संख्या	५००	५००	१०००	२०००	२५००	३०००	– नगर वस्तुगत विवरण प्रोफाइल)	– सबै घरधुरिमा स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था हुनेछ ।
	मध्यम स्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच भएका घरधुरी	संख्या	१०००	१०००	१२००	१५००	२५००	३४५६	– M WASH CC को सर्वेक्षण प्रतिवेदन	– पुर्ण सरसफाइ मा समुदायको चेतना अभिवृद्धि हुनेछ ।
	आधारभूत खानेपानी सेवामा पहुँच पुगेका घरधुरी	संख्या	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६	– खासस्व प्रगति प्रतिवेदन /	– सरोकारवालाको प्रतिबद्धता र सहकार्य एवं साभेदारीमा वृद्धि हुनेछ ।
	सिमित खानेपानी सेवा पुगेका घरधुरी	संख्या	१	०	०	०	०	०	– अनुगमन प्रतिवेदन	– खासस्व योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
	सेवा नपुगेका घरधुरी	संख्या	१२	८	४	०	०	०		
	स्रोत तथा मुहान संरक्षण भएका आयोजना	संख्या	९२	१००	१२२	१२८	१३०	१३५		

नतिजा २ : खानेपानी उपभोक्ता	नियमित रुपमा मर्मत सम्भार भई पूर्ण क्षमतामा संचालन भएका खा.पा.योजना	संख्या	११	२५	५०	७५	१००	१३५	
-----------------------------------	--	--------	----	----	----	----	-----	-----	--

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	८०/८१	८१/८२		
समितिहरु सकृय भई निर्माण भएका खानेपानी योजनाको उचितरूपले मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।	मर्मत तथा पुन निर्माण गर्नु पर्ने आयोजना	संख्या	११७	११७	१२५	१२८	१३०	१३५		
	नियमित रुपमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण भई गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्ति गरि रहेका खा.पा.योजनाहरु	संख्या	०	२०	४०	८०	१००	१३५		
	पानी सुरक्षा अबधारणा कार्यान्वयन भै मर्मत संभार गरिएका आयोजनाहरु	संख्या	०	१०	२०	५०	१००	१३५		
	सुरक्षित खानेपानीयुक्त समुदाय घोषणा भएका खानेपानी उ.स.हरु	संख्या	५०	६०	७०	१००	१२०	१३५		

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

नियमित महसुल उठाउने व्यवस्था भएका आयोजना	प्रतिशत	१०	२०	४०	६०	८०	८०
नियमित साधारण सभा, लेखा परिक्षण र पारदर्शिता कायम भएका सकृय उपभोक्ता समिति (संख्या/प्रतिशत)	संख्या/प्रतिशत	०	१०	२०	४०	६०	८०
खानेपानी आयोजनाको उचित मर्मत संभार	संख्या/प्रति	०	२०	३०	५०	७०	९०

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान	
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						पुष्ट्याईका आधारहरु
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	८०/८१	८१/८२		
	संयन्त्र (कोष, कार्यकर्ता, औजार) भएका खानेपानी उ.स. संख्या/प्रतिशत)	शत								
	खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघमा दर्ता भएका आयोजना	संख्या	०	१०	३०	५०	८०	१००		

६.१.४ कार्ययोजना, प्रमुख क्रियाकलाप तथा वित्तीय श्रोत विश्लेषण : सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरूको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
क	खानेपानी सेवा विस्तार								
१	नयां खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माणबाट खानेपानी सेवा विस्तार	घरपरिवार	१०२	६०	३०	१२			नगरपालिका
		योजना संख्या	३	१	१	१	०	०	
		बजेट (रु.०००)	३०००	१५००	१०००	५००			
२	मौजुदा खानेपानी योजनाको खानेपानी सुरक्षा अवधारणा बमोजिम मर्मत सम्भार र विस्तार	घरपरिवार	३०००	५००	१०००	१५००	२०००	३०००	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र विकास साभेदार
		योजना संख्या	११७	२०	२०	३५	२५	१७	
		बजेट (रु.०००)	२३४००	४०००	४०००	७०००	५०००	३४००	
३	मौजुदा खानेपानी योजनाहरुको पुन निर्माण	घरपरिवार	१८०	३५	३०	४०	२५	५०	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र विकास साभेदार
		योजना संख्या	५	१	१	२	१	०	
		बजेट (रु.०००)	५०००	१०००	१०००	२०००	१०००	०	

		रु.०००)							विकास साभेदार
४	मौजुदा खानेपानी योजनाहरूको पुनर्स्थापना	घरपरिवार	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र विकास साभेदार
		योजना संख्या	४५	९	९	९	९	९	
		बजेट (रु.०००)	४५०००	९०००	९०००	९०००	९०००	९०००	
५	घर परिवारमा निजि धारा जडान	घरपरिवार संख्या	११००	१००	२००	३००	२००	३००	नगरपालिका/खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	८८००	८००	१६००	२४००	१६००	२४००	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

		रु.०००)							
खानेपानीको श्रोत संरक्षण र गुणस्तर									
१	खानेपानी आयोजनाका मुल तथा श्रोतहरुको संरक्षण,	योजना संख्या	४८	१०	१०	१०	१०	८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	१२००	२५०	२५०	२५०	२५०	२००	
२	खानेपानी आयोजनाहरुको खानेपानी सुरक्षा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन	योजना संख्या	१००	१०	२०	२५	३०	१५	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	५०००	५००	१०००	१२५०	१५००	७५०	
३	खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण तथा पानी प्रशोधन गर्ने	योजना संख्या	१२८	२०	३०	४०	२०	१८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका,संघंसस्था
		बजेट (रु.०००)	१२८०	२००	३००	४००	२००	१८०	
४	पानी प्रशोधन प्रणाली जडान गरिने खानेपानी योजना	योजना संख्या	१०	१	३	२	२	२	नगरपालिका/खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	१५०००	१५००	४५००	३०००	३०००	३०००	
ग	नीतिगत तथा संस्थागत तथा क्षमता विकास								
१	खा.पा उपभोक्ता समिति गठन र पुनर्गठन गरि क्षमता विकास गर्ने	संख्या	१२८	२०	४०	४०	२८	०	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	१२८०	२००	४००	४००	२८०	०	
२	खानेपानी योजनाको मर्मत संभार संयन्त्रको विकास गर्नेपानी शुल्क, मर्मत सम्भार कार्यकर्ता, लेखा व्यवस्थापक,	संख्या	१२८	१०	२०	३०	४०	२८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	५१२०	४००	८००	१२००	१६००	११२०	

	औजार आदि)								
३	खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणका लागि आवश्यक किट , जनशक्ति सहित ल्याब सेवाको उपलब्धता	संख्या	१	०	१	०	०	०	नगरपालिका र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	१५००	०	१५००	०	०	०	
४	खानेपानी आयोजनाका नियमित अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा दिगोपनाको जाँच	संख्या	१०	२	२	२	२	२	वडाकार्यालय,नगर अनुगमन समिति
		बजेट (रु.०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
५	सुरक्षित पानी सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम (तालिम, अभिमुखीकरण, च्याली, रेडियो कार्यक्रम, दिवस तथा सप्ताह मनाउने आदि)	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
६	खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिहरुलाई खानेपानी आयोजना व्यवस्थापन, खानेपानी सुरक्षा योजना, पानी शुद्धीकरण सम्बन्धी तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
७	मर्मत संभार कार्यकर्ता लाई तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साभेदार
		बजेट (रु.०००)	७५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	
	जम्मा		११६२३०	१९६८०	२५६८०	२७७३०	२३७६०	१९३८०	

६.१.५. नयाँ निर्माण हुने योजनाहरूको प्रथामिकताक्रम :

यस नगरपालिकामा हाल सम्म पनि खानेपानीको पहुँच नपुगेको तथा खानेपानी आपूर्ति अवस्था कमजोर रहेका बस्तीहरूमा नयाँ खानेपानी आयोजनाहरूको निर्माणका लागि तपसिल अनुसारको प्राथमिकता निर्धारण गरिएको छ । तालिका ४० : नयाँ निर्माण हुने योजनाहरूको विवरण

क्र.स	योजनाको नाम	स्थान	लाभान्वित घरधुरी				अनुमानित लागत	प्राथमिकता क्रम
			दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा		
१	चाकेवाटा खा.पा योजना	चाकेवाटा	१	१०	०	११	२५०	
२	नयावस्ती खा.पा योजना	नयावस्ती	२०	०	०	२०	३००	
३	चौसालाडाडा खा.पा योजना	चौसालाडाडा	०	०	१५	१५	२४०	
४	पिन्नेकोट डाडा खा.पा योजना	पिन्नेकोट डाडा	०	०	१०	१०	२४०	
५	बाजकिला खा.पा योजना	बाजकिला	०	०	४१	४१	३००	
६	त्रिमरेशैन खा.पा योजना	त्रिमरेशैन	०	०	५५	५५	३५०	
७	सान्न्वा खा.पा योजना	सान्न्वा	०	०	६१	६१	३६०	
८	हरिपाले खा.पा योजना	हरिपाले	०	०	२१	२१	२५०	
९	घटटेखोला	घटटेखोला	३१	०	०	३१	२००	
१०	ठेकघर पिपलशैन खा.पा योजना	ठेकघर पिपलशैन	०	०	५०	५०	२६०	
११	ठामर खा.पा योजना	ठामर	०	०	१५	१५	१५०	
१२	गाग्राटोल खा.पा योजना	गाग्राटोल	२९	०	१	३०	१८०	
१३	नयाँवस्तीगाँउ खा.पा योजना	नयाँवस्तीगाँउ	०	०	१२	१२	१६०	
१४	पातलटोल खा.पा योजना	पातलटोल	०	०	१५	१५	१६०	
१५	माथिललोटोल खा.पा योजना	माथिललोटोल	०	०	२५	२५	२००	
१६	फल्लेतोला खा.पा योजना	फल्लेतोला	१२०	०	०	१२०	२५०	
१७	बुढाटोल खा.पा योजना	बुढाटोल	०	०	१२५	१२५	२२५	
१८	बलघर खा.पा योजना	बलघर	३१	०	०	३१	२२८	
१९	सनकाटिया खा.पा योजना	सनकाटिया	०	०	१०	१०	१००	
२०	दगडा खा.पा योजना	दगडा	१४	०	१	१५	१००	
२१	बालडुब्का खा.पा योजना	बालडुब्का	०	०	१३	१३	१२०	
२२	दलित टोल खा.पा योजना	दलित टोल	३२	०	९	४१	३००	
२३	भामाण्डौ गैरा खा.पा योजना	भामाण्डौ गैरा	११	०	३४	४५	३००	

२४	नुवाकोट तुसारपानी खा.पा योजना	नुवाकोट तुसारपानी	८	०	१८	२६	१५०	
२५	ओखाल ढुगां खा.पा योजना	ओखाल ढुगां	६	०	०	६	१००	
जम्मा			३०३	१०	५३१	८४४	५४५३	

६.१.६. सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरूको प्राथमिकताक्रम : यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन अवस्थालाई नियमित सुचारु राख्न तथा थप व्यवस्थित गर्न सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने खानेपानी आयोजनाहरूका प्राथमिकता तपसिल बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।
तालिका ४१ : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरूका

तालिका ४१ : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरूका					
क्र.स.	खानेपानी योजनाको नाम	वडा नं.	घरधुरी	जनसंख्या	अनुमानित लागत
१	बाडे खानेपानी योजना धमना	३	१२	७५	६००
२	खर खोला खानेपानी योजना सुनारटोल	३	२१	१५६	७५०
३	जल स्वाट खानेपानी योजना	४	८५	१३५५	४००
४	पानीमुल खानेपानी योजना	८	१०	५३	५५०
५	फुचापानी खानेपानी योजना	८	४२	३४५	८००
६	जुमली डाँडा खानेपानी योजना	४	१११	६५०	५००
७	डाडखट खानेपानी योजना	८	२०	११६	५००
८	नर्ससरीमुल खानेपानी योजना	९	६०	५८०	१२०
९	खार्डभुवा खानेपानी योजना	४	१४	९४	५०
१०	टीन्डीघट्टे खानेपानी योजना	८	६५	६३८	१४०
११	सीनीडी खानेपानी योजना	४	३८	२५१	८५०
१२	खर्कखोला खानेपानी योजना	१	७	३९	४००
१३	भेसटा खानेपानी योजना	४	६०	५९९	१२५
१४	माथिल्लो बडेपातल खा.पा. योजना	३	४०	१९१	९०
१५	बाड लोटायाखोला खा.पा. योजना	५	१०	७९	७०
१६	मसलधार खानेपानी योजना	५	२०	८५	६०
१७	नलटुडा खानेपानी योजना	५	४	३२	४०
१८	साउद वडा खानेपानी योजना	८	६	४४	६५०
१९	पन्ताली खानेपानी योजना	८	२४	२१६	१७५
२०	राकसेपडा खानेपानी योजना	८	२	११	२५०
२१	रालडा खानेपानी योजना	९	२२	१३०	१२५
२२	सिमानी खानेपानी योजना	९	२७	११८	२००

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

२३	खाडीमा खानेपानी योजना	९	४	१३	४५०
२४	पादीनी मल्लो खा.पा. योजना	९	१६	४५	९५०
२५	काफल बिसौना खा.पा. योजना	९	६४	४५८	२६५०
२६	बिउराकाटी खानेपानी योजना	४	३	१५	३५०
२७	पासेतला खानेपानी योजना	४	६	४५	६००

२८	पुलपाया खानेपानी योजना	५	४	३०	५०
२९	रीखीबन खानेपानी योजना	८	९	४३	९०
३०	बडेपातल खानेपानी योजना	३	११	२५५	१२०
३१	पबबिकिम खानेपानी योजना	३	३	१९	६००
३२	धोरमुल खानेपानी योजना	९	५	८६	५५०
३३	रुबसेबाहाडा खानेपानी योजना	५	७६	९३९	२२५
३४	नोगनाडी खानेपानी योजना	४	३२	३७२	२००
३५	पाटीउडीमुहान खा.पा. योजना	८	४०	१५६	९०
३६	गोरीठाढुङगेधारा खा.पा. योजना	५	३	२४	३५
३७	बामतोल खानेपानी योजना	८	१७	१००	१००
३८	पन्ताली खानेपानी योजना	८	१३	८७	८०
३९	घटेटेडाँडा खानेपानी योजना	९	१३	६८	८५
४०	सुन्दरीपातल खानेपानी योजना	५	१६	४०	९५
४१	उबहाखोला खानेपानी योजना	४	२२	१४२	२८०
४२	खिनरीकोप्चे खानेपानी योजना	९	६१	४४४	३१०
४३	सुनीखोला खानेपानी योजना	३	२	१२	३०
४४	टीनबाँज खानेपानी योजना	९	४	२६	४०
४५	जुकेपानी खानेपानी योजना	४	२५	१७७	९०
४६	मालाल गाँउ खा.पा. योजना	९	७८	३९३	३००
४७	बिसाल बजार खा.पा. योजना	१	१२७	७२९	४००
४८	मालकट्टी खा.पा. योजना	४	९	६२	९०
४९	काल्छीखोला खानेपानी योजनासलारेपाखा	४	३	२४	३५
५०	रौं खानेपानी योजना पिमाटोल	९	३८	२७७	२७५
	जम्मा		१४०४	१०९३८	६२६५

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

६.१.७. ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको प्रथामिकताक्रम : यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन अवस्थालाई नियमित सुचारु राख्न तथा थप व्यवस्थित गर्न ठुलो मर्मत संभार गर्नु पर्ने खानेपानी आयोजनाहरूका प्राथामिकता तपसिल बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।

तालिका ४२ : ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण

तालिका ४२ : ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण 60-70%: Some risk					
S.No	खानेपानी योजनाको नाम	वडा नं.	घरधुरी	जनसंख्या	अनुमानित लागत
१	जर्ज खानेपानी योजना पिलोडा	३	३	१९	२००
२	उडाडाँडा खानेपानी योजना खिम्नी	५	३	२०	२५०
३	बीटाखिट खानेपानी योजना	५	४	३२	२१०
४	बासनीमाभ खानेपानी योजना	५	१५	१०८	४००
५	पादीनी तल्लो खानेपानी योजना	९	२४	१५७	४२०
६	पाधिरी खानेपानी योजना	४	११	७१	४१५
७	धामीमारे खानेपानी योजना	५	३	२१	३००
	जम्मा		६३	४२८	२१९५

६.१.८. पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको प्रथामिकताक्रम यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन अवस्थालाई मध्येनजर गर्दा तपसिलका खानेपानी आयोजनाको पुनः निर्माण गर्नु पर्ने गरि प्राथामिकतामा राखिएको छ । तालिका ४३ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण

तालिका ४३ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरूको विवरण <60%: High risk					
S.No	खानेपानी योजनाको नाम	वडा नं.	घरधुरी	जनसंख्या	अनुमानित लागत
१	जौबोया खानेपानी योजना	५	९३	६६२	५००
२	रीनया खानेपानी योजना	९	२३	१४७	४५०
३	गीरमील खानेपानी योजना	३	८	४७	४५५
४	नवदुर्गा खानेपानी योजना	८	०	०	०
५	दोगाडी मुल खानेपानी योजना	१	७८	५३०	६००
६	चीटानी खानेपानी योजना	२	१८	८७	५००
७	भाटाभके मुहान खानेपानी योजना	२	१७०	२९४	८००
८	वानडाली खानेपानी योजना	१	४२	२२२	६४५
९	साहनगर खानेपानी योजना	२	७	५६	४००
१०	ढालसैना खानेपानी योजना	१	२२	१०८	६८०
११	विडुपानी खानेपानी योजना	३	५	३५	४२०

१२	दोगडा खानेपानी योजना	२	१४	६८	६००
१३	पैरा खानेपानी योजना	२	२	२०	३००
१४	माथिल्लोबाडी खानेपानी योजना	२	३	३०	३८५
१५	लराली खानेपानी योजना	२	१	१५	२६५
१६	तुलुजहाड खानेपानी योजना	२	४८	२७८	६९५
१७	तल्लोपानी खानेपानी योजना	३	१००	३००	१५००
१८	नरकैलास खानेपानी योजना	८	६१	१५०	६००
१९	मौभेरी खानेपानी योजना	८	२१५	३४०	५००००
२०	ताप्सी खानेपानी योजना	९	४५	२१५	५००
२१	बीनीबडा खानेपानी योजना	९	४	२५	५००
२२	सीम खानेपानी योजना	२	६	७४	६००

२३	हलेनीबिहा खानेपानी योजना	७	१७७	५९१४	११००
२४	पानी खानेपानी योजना	६	१२	७८	४००
२५	चोरपानी खानेपानी योजना	६	६८	५६६	८००
२६	यूटीसीडी खानेपानी योजना	६	५४	३९९	७५०
२७	रुवाका खानेपानी योजना	६	१९	१३८	६९०
२८	डाडानौला खानेपानी योजना	३		०	०
२९	मास्टेस्वरी खानेपानी योजना	६	१३५	१०००	८००
३०	भीरमा खानेपानी योजना	१	३६	१७६	७००
३१	काडागाउँ खानेपानी योजना	२	४५	२८८	६०
३२	तुरीधारा खानेपानी योजना	२	४१	१९४	७००
३३	छीनी खानेपानी योजना	२	१८	१२६	५६०
३४	वासटोल खानेपानी योजना	२	७७	४३७	५६०
३५	भाडीलाया खानेपानी योजना	२	७४	३७३	५६०
३६	कौलाल खानेपानी योजना	६	४३	४९२	५६०
३७	किमगाँउ खानेपानी योजना	६	१३५	११२३	५६०
३८	छिडछिडे खानेपानी योजना	६	५७	३४९	४००
३९	गाडेपानी खानेपानी योजना	६	९	६३	४२५
४०	पाजीखोला खानेपानी योजना	६	५५	३८८	५००
४१	जोरपानी खानेपानी योजना	७	४०	४७४	३९८
४२	जातु खानेपानी योजना	७	७४	६४४	४००

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

૪૩	ભાક્ષકાડલ ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૧૦	૨૫૦
૪૪	ગારુગાડા ખાનેપાની યોજના	૨	૧૫	૧૦૮	૫૦૦
૪૫	ઘાતીપઘેરા ખાનેપાની યોજના	૩	૫૫	૧૯૦	૧૫૦૦૦
૪૬	અઘેરી ખાનેપાની યોજના	૨	૩૧	૨૨૦	૬૦૦
૪૭	હુડુલ્લા ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૧૩	૨૦૦
૪૮	જુવારી ખાનેપાની યોજના	૬	૧૦૦	૧૧૨૨	૬૦૦
૪૯	સીમઘોલા ખાનેપાની યોજના	૬	૬૭	૪૯૧	૬૦૦
૫૦	પાની ખાનેપાની યોજના બુઢાટોલ	૬	૨૦	૧૦૦	૩૦૦
૫૧	ગાઘેત ખાનેપાની યોજના	૩	૬૦	૨૨૫	૫૫૦
૫૨	કાલાકિમ ખાનેપાની યોજના	૩	૩૦	૧૫૦	૫૦૦
૫૩	પાનીધારા ખાનેપાની યોજના	૩	૪૫	૯૮	૫૦૦
૫૪	મુગરાં ખાનેપાની યોજના	૩	૫૨	૧૮૫	૧૫૦૦
૫૫	ગાંઘેત ખાનેપાની યોજના	૩	૧૫	૫૫	૩૦૦
૫૬	ઘનપાની ખાનેપાની યોજના	૩	૪૫	૧૫૫	૫૦૦
૫૭	નાડલી ખાનેપાની યોજના	૩	૧૨	૪૦	૩૦૦
૫૮	ઢાડાઘેત ખાનેપાની યોજના	૩	૧૨	૩૩	૪૦૦
૫૯	ગાડઘેત ખાનેપાની યોજના	૩	૮	૩૦	૩૦૦
૬૦	સાન્નવા ખાનેપાની યોજના	૩	૨૭	૧૨૫	૫૦૦
૬૧	નાથવાડા ખાનેપાની યોજના	૮	૪૬	૧૩૦	૫૦૦
૬૨	પાલ્ધારા ખાનેપાની યોજના	૮	૪૫	૨૩૦	૮૦૦
૬૩	જડેપાની ખાનેપાની યોજના	૮	૪૪	૨૦૦	૬૦૦
૬૪	કાલાપાનીઘા ખાનેપાની યોજના	૮	૨	૧૦	૨૦૦
૬૫	બિડુપાની ખાનેપાની યોજના	૮		૦	૦
૬૬	કોચ ખાનેપાની યોજના	૩	૩	૧૭	૩૦૦
૬૭	ઢુડેધારા ખાનેપાની યોજના	૭	૩૬	૨૧૦	૫૦૦
૬૮	માથિલ્લોપૈરા ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૭	૨૬૦
૬૯	પાનીમુલ ખાનેપાની યોજના	૩	૧૨	૬૦	૧૦૦૦
૭૦	ઁડીવન ખાનેપાની યોજના	૩	૫	૨૫	૪૦૦
૭૧	સિમસેલા ખાનેપાની યોજના	૩	૧૦	૬૫	૫૦૦
	જમ્મા		૨૦૫૬	૨૧૨૨૯	૧૦૦૭૭૮

संभाग ६.२: सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र

६.२.१ उद्देश्य :

सहभागितात्मक पद्धतिको माध्यमबाट समुदाय र नगर क्षेत्रको सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा अपनत्वभावको विकास भई पूर्ण सरसफाइयुक्त घर, समुदाय, वडा तथा नगरपालिकाको विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा १. सबै घरधुरीको सुधारिएको शौचालयमा पहुँच भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ,

नतिजा २. व्यक्तिगत सरसफाई सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ, नतिजा ३. ठोस तथा तरल फोहरको समुचित व्यवस्थापन भई वातावरणिय सरसफाई कायम भएको हुनेछ ।

६.२.२.कार्यनीतिहरु :

१.त्रिवेणी नगरपालिकामा व्यवस्थित रूपले सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्न पूर्ण सरसफाई अभियान संचालन गरिनेछ । यस अभियानमा वडाहरुको नेतृत्वमा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा, सरसफाई सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरी सो को नियमित अनुगमन गरिने छ । २.प्रत्येक वडामा पूर्ण सरसफाई सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि वडा स्तरमा पूर्ण सरसफाई प्रवर्द्धन कोष स्थापना गरि परिचालन गरिने छ ।

३.सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार जस्ता व्यवहार परिवर्तन सम्बन्धि क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि आम सरोकारवालाहरुको परिचालन गर्ने वातावरण सिर्जना गरी पूर्ण सरसफाई प्रवर्द्धनको सामाजिक अभियान संचालन गरिनेछ ।

४.नगरपालिका क्षेत्रमा उत्सर्जित तरल तथा ठोस फोहरको घरायसी तहमा न्यून प्रयोग/उत्पादन तथा पुनः प्रयोगमा विशेष जोड दिने नीति लिइनेछ साथै सार्वजनिक सौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन र फोहेरमैलाको व्यवस्थानको लागि स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माण गरी सार्वजनिक नीजि साभेदारी पद्धतिको अवधारणा बमोजिम सरसफाई कार्यक्रमलाई अगाडि बढाइनेछ।

५.पूर्ण सरसफाई अभियानको प्रभावकारिता परीक्षणका लागि अनुगमन तथा प्रमाणिकरण संयन्त्र विकास निर्देशिका तयार गरी सो बमोजिम गठन र परिचालन गरिनेछ ।

६. पूर्ण सरसफाई प्रवर्द्धनमा प्रोत्साहन, पुरस्कार र कदरको सिद्धान्तलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६.२.३ नतिजा तथा लक्ष्य तालिका

सरसफाई तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र संभाग अन्तर्गतका अपेक्षित लक्ष्य तथा नतिजा तालिका यस प्रकार रहेको छ । तालिका : नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	८०/८१	८१/८२		
नतिजा १ : सबै घरधुरीमा सुधारीएको शौचालयमा पहुँच समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ, भई	आधारभुत सरसफाइ (शौचालय) को पहुँच पुगेका घरधुरी	प्रतिशत	८६.६९	८६.६९	८८	९०	९५	१००	– नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – : WASH CC को सर्वेक्षण प्रतिवेदन – खसस्व प्रगति प्रतिवेदन/ – अनुगमन प्रतिवेदन	– पुर्ण सरसफाइ मा समुदायको चेतना अभिवृद्धि हुनेछ । – सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहकार्य एवं साभेदारीमा बृद्धि हुनेछ । – खासस्व योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
	सुधारिएको सरसफाइ सुविधा पुगेका घरधुरीहरु	प्रतिशत	६८.५१	७०	८०	९०	९५	१००		
	सार्वजनिक शौचालयको संख्या	संख्या	३	३	५	७	८	९		
नतिजा २ : व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ,	साबुन पानी सहित हातधुनका लागि निश्चित स्थान भएका घरधुरी	प्रतिशत	२५.०८	५०	६०	७०	८०	१००		
	जोखिमपूर्ण समयमा साबुन पानीले हातधुने घरधुरी	प्रतिशत	२५.०८	५०	६०	७०	८०	१००		

नतिजा ३ : ठोस तथा तरल फोहरको समुचित	ठोस फोहर श्रोत स्तरमा सुरक्षित वर्गीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने	प्रतिशत	१४.६१	२०	३०	५०	७०	९०		
-------------------------------------	--	---------	-------	----	----	----	----	----	--	--

व्यवस्थापन भई बातावरणिय सरसफाइ कायम भएको हुनेछ ।	घरधुरी									
	तरल फोहरको सुरक्षित व्यवस्थापन गरेको घरधुरी	प्रतिशत	०	१०	२०	३०	५०	७०		
	दिसाजन्य लेदो समुचित व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	३४.४३	४०	५०	६०	७०	८०		
	पूर्ण सरसफाई सुचक पूरा भएका घरधुरीको (प्रमाणिकरण)	प्रतिशत	०	५	१०	२०	३५	५०		
	पूर्ण सरसफाइ युक्त अवस्था पूरा गरेका वडाहरु	संख्या	०	०	१	३	५	९		
	पूर्ण सरसफाइ उन्मुख बजार तथा वार्डहरु	संख्या	०	५	१०	२०	३०	४०		
	ढल निकासको उचित व्यवस्थापन भएका बजार क्षेत्र	संख्या	०	०	१	२	५	७		
	ल्याण्डफिल साइट को संख्या	संख्या	०	०	१	१	२	५		
	सरसफाइ कर्मको संख्या	संख्या	०	२	३	४	५	६		

नगरपालिकामा रहेका सरसफाइ सम्बन्धि उपकरण		०	१	१	२	३	४		
---	--	---	---	---	---	---	---	--	--

६.२.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कार्ययोजना,क्रियाकलाप तथा वित्तिय श्रोत विश्लेषण : सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन का लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
क	सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन								
१	आधारभूत सर्वेक्षण तथा तथ्यांक अद्यावधिक	पटक	५	१	१	१	१	१	वडा कार्यालय, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
२	पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी सरोकारवालाहरुको क्षमता विकास	पटक	५०	१०	१०	१०	१०	१०	वडा कार्यालय, नगरपालिका र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२०००	४००	४००	४००	४००	४००	
३		पटक	४५	९	९	९	९	९	वडा कार्यालय, नगरपालिका

	पूर्ण सरसफाई सम्बन्धी समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि	बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	र संघसस्था र विकास साभेदार
४	चर्पीहरुको स्तरोन्नती सुधारिएको (शौचालय)	वटा	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	वडा कार्यालय, नगरपालिका र संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	
५	जुठेल्लो तथा चाङ्ग निर्माण कार्यक्रम	संख्या	१०००	५०	१५०	३००	३००	२००	वडा कार्यालय, MWASH CC, नगरपालिका , संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५०००	२५०	७५०	१५००	१५००	१०००	
६	साबुन पानी सहित हातधुने निश्चित स्थान निर्माण र	संख्या	५००	५०	१००	१००	२००	५०	वडा कार्यालय, MWASH CC, नगरपालिका , संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१००	२००	२००	४००	१००	

	प्रयोग								
७	घर आँगनको सरसफाई अभियान	पटक	१८	३	५	४	४	२	वडा कार्यालय, MWASH CC, स्थानिय समूह र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	१८०	३०	५०	४०	४०	२०	
८	स्वच्छता प्रवर्द्धन सम्बन्धी सचेतना	पटक	५	१	१	१	१	१	वडा कार्यालय,स्थानिय समूह, MWASH CC, र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
९	सुधारिएको चुल्हो निर्माण तथा मर्मत तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

१०	घरायसी फोहरमैलालाई स्रोतमा न्यूनीकरण, पुनः प्रयोग, प्रशोधन सम्बन्धि तालिम	पटक	४५	९	९	९	९	९	MWASH CC, नगरपालिका,संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	११२५	२२५	२२५	२२५	२२५	२२५	
११	पूर्ण सरसफाइ सुचकको प्रमाणिकरण	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	
१२	वातावरणीय सरसफाइका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
१३	सार्वजनिक शौचालयको निर्माण,मर्मत सुधार तथा व्यवस्थापन	संख्या	६	०	१	२	२	१	नगरपालिका,संघसस्था र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	६०००	०	१०००	२०००	२०००	१०००	

१४	व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन	संख्या	७	०	१	२	२	२	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	७०००	०	१०००	२०००	२०००	२०००	
१५	ल्याण्डफिल साइटको व्यस्थापन	संख्या	५	०	१	२	१	१	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	२००००	०	४०००	८०००	४०००	४०००	
१६		पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC,

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

	पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनका लागि होर्डिङ्ग बोर्ड, भित्ते लेखन सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सम्बन्धी सामग्रीहरु तयार कार्यक्रम	बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	नगरपालिका,संघसस्था र विकास साभेदार, संघसस्था
१७	नगरपालिकामा सरसफाइ कर्मिको व्यवस्था	संख्या	६	१	२	२	१	०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	९००	१५०	३००	३००	१५०	०	
१८	नगरपालिकामा सरसफाइ सम्बन्धि उपकरणको व्यवस्था	संख्या	३	०	१	१	१	०	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	१५०००	०	५०००	५०००	५०००	०	
१९	नगरपालिका तथा वडाको पूर्ण सरसफाइ अनुगमन तथा प्रमाणीकरण	पटक	१०	२	२	२	२	३	MWASH CC, नगरपालिका,संघसस्था र विकास साभेदार, संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको जम्मा			६५६०५	२६३५	१४४०५	२११४५	१७१९५	१०२२५	

६.३ : संस्थागत (विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन ६.३.१
उद्देश्य :

समन्वयात्मक तथा एकीकृत कार्य पद्धती अपनाइ विद्यालयहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको सुधार गरेर पूर्ण सरसफाइको नमूना स्थलको रुपमा विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा १: विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चित भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयहरुको विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा २: स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चित भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ । नतिजा ३: स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट निस्कने फोहरको उचित रुपमा संकलन, निर्मलिकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।

६.३.२ कार्यनीतिहरु :

- विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था अनुगमन, सुधार तथा व्यवस्थापन गर्ने तिन तारे अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ ।
- विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ अवस्थाको नियमित अनुगमन गरि विशेष प्राथमिकताका साथ सुधारका कार्यहरु गरिनेछ ।
- विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको अनुगमनका आधारमा त्यस्ता संस्थाहरुको प्रमाणिकरण गरि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सकारात्मक बानी विकासका बाल केन्द्रीत तथा अनुकरणिय प्रयासहरुको थालनी गरिनेछ ।
- विद्यालयको अगुवाईमा सेवा क्षेत्रको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन जस्ता पद्धती लागु गरिनेछ ।
- विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुरक्षित खानेपानी तथा सुधारीएको सरसफाइ सुविधा निर्माण व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिई अनुदान र कार्यमुल्याङ्कनसंग जोडिने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ अवस्थाको नियमित अनुगमन गरि विशेष प्राथमिकताका साथ सुधारका कार्यहरु गर्ने ।

६.३.३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाका नतिजा,सूचक र लक्ष्य तालिका : तालिका
नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान	
			आधारेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						पुष्ट्याईका आधारहरु
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
नतिजा १ : विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयको विकास भएको हुनेछ ।	राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिमका खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधा भएका तथा तिन तारे सुचक पुरा भएका नमुना विद्यालय	प्रतिशत	०	५	१०	२०	३०	५०	विद्यालय को प्रतिवेदन,Flash Report , नगर शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन, विद्यालय सुधार योजना, - खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ - अनुगमन प्रतिवेदन	- अभिभावक तथा स्थानीय सरोकारवालाको ,चासो ,प्रतिबद्धता र सहभागितामा अभिवृद्धि हुनेछ । - सरकारी, गैर सरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ - खासस्व योजनाको
	दुई तारे सुचक पुरा गरेका विद्यालय	प्रतिशत	०	१०	२०	३०	५०	८०		
	एक तारे सुचक पुरा गरेका विद्यालय	प्रतिशत	९२.८५	९५	१००	१००	१००	१००		
	विद्यालयहरुमा सुरक्षित तथा नियमित खानेपानीको सेवा भएका विद्यालय	संख्या	२९	३०	३३	३६	४०	४२		
	शौचालयहरुको व्यवस्थित रूपमा प्रयोग भएका विद्यालय	संख्या	४१	४१	४२	४२	४२	४२		
	छात्राका लागि अलग अलग सुधारीएका तथा सुचारु शौचालयको व्यवस्था भएका विद्यालय	संख्या	२८	३०	३२	३५	४०	४२		

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१–२०८५)

छात्र का लागि अलग अलग सुधारीएका तथा सुचारु शौचालयको व्यवस्था भएका		२१	२३	२५	३०	३५	४२		प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
---	--	----	----	----	----	----	----	--	--------------------------------

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								जोखिम पक्ष तथा पर्वान मान	
			आधारेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						पुष्ट्याईका आधारहरु
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
	विद्यालय								- नगर वस्तुगत विवरण प्रोफाइल) - नेपाल जनसांङ्खिक तथा स्वास्थ्य	
	अपाङ्गतामैत्री शौचालय सुविधा भएका विद्यालय	संख्या	२५	२७	३०	३५	४०	४२		
	सामुहिक हात धुने सुविधा नियमित पानी तथा साबुनको व्यवस्था) भएका विद्यालय	संख्या	४	६	१०	२०	३०	३५		
	स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन गरेका विद्यालय	संख्या	७	१०	१५	२०	२५	३०		
	खानेपानी तथा सरसफाइ व्यवस्थापन सयन्त्र विकास समिति गठन, कार्य योजना र कोष स्थापना) भएका विद्यालय	संख्या	०	५	१०	१५	२०	३०		

	ठोस तथा तरल फोहरको संकलन तथा समुचित व्यवस्थापन भएका विद्यालय	संख्या	३५	३६	३८	४०	४२	४२	सर्वेक्षण राष्ट्रिय, क्षेत्र तथा जिल्ला स्तरिय स्वास्थ्य सर्वेक्षण । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
नतिजा २ : स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकर्ता मैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा	सुरक्षित खानेपानीको नियमित आपूर्ति व्यवस्था भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	७	९	११	११	११	११	
	महिला मैत्री शौचालयको सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	६	८	९	११	११	
	बाल मैत्री शौचालयको सुविधा	संख्या	८	९	१०	११	११	११	

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								जोखिम पक्ष तथा फर्बान मान	
			आधारेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						पुष्ट्याईका आधारहरु
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
स्वच्छता सेवाको सुनिश्चित भई समुचित प्रयोग	भएका स्वास्थ्य संस्था								तथा नगर स्वास्थ्य शाखा को प्रतिवेदन	– संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको
	अपाङ्गता मैत्री शौचालयको सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	७	९	११	११	११		

तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	सावुन पानी सहितको हात धुने सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	३	५	७	९	११	११	- खासस्व प्रगति प्रतिवेदन / - अनुगमन प्रतिवेदन	लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ । स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आवश्यक उपकरण र दक्ष जनशक्ति को व्यवस्थापन हुनेछ ।
नतिजा ३ : स्वास्थ्य संस्थाहरुको फोहरको उचित रूपमा संकलन, निर्मलीकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।	संस्थाको फोहरको उचित संकलन, निर्मलीकरण र व्यवस्थापन गर्ने	संख्या	५	६	७	९	११	११		
	प्लासान्टा पिटमा फोहर व्यवस्थापन गर्ने स्वास्थ्य संस्था	संख्या	३	४	५	७	९	११		
	फोहर जलाउन इन्सीनेटरको व्यवस्था भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	०	२	४	६	९	११		
	स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन संयन्त्र भएका फोकल व्यक्ति, कार्ययोजना, शाखा, आचारसंहिता आदि)	प्रतिशत	०	३	६	९	११	११		

६.३.४ : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनको लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	

क	विद्यालय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ								
१	शिक्षक, बाल क्लब, अभिभावक संघ, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, सरसफाइ फोकल शिक्षकको क्षमता अभिवृद्धि	पटक	१५	३	३	३	३	३	नगर शिक्षा शाखा,संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	
२	विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था सुधार सम्बन्धी कार्य योजना तर्जुमा र अद्यावधिक	वटा	४२	१०	२०	१२	०	०	नगर शिक्षा शाखा,; WASH CC र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
३	प्रयोगकर्ता मैत्री (लैंगिक, महिनावारी मैत्री, अपांगतामैत्री) शौचालय निर्माण, स्तरोन्नती, संचालन तथा व्यवस्थापन	वटा	४२	५	१०	१०	१०	७	नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१४७००	१७५०	३५००	३५००	३५००	२४५०	
४	बालबालिकामैत्री सुविधायुक्त खानेपानी सुबिधा निर्माण, पानी भण्डारण तथा शुद्धिकरण सुबिधाको व्यवस्था	वटा	२८	५	५	६	६	६	नगर शिक्षा शाखा, सामाजिक विकास मन्त्रालय र विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१४०००	२५००	२५००	३०००	३०००	३०००	
५	सामूहीक हातधुने निश्चित स्थान	संख्या	३५	७	७	७	७	७	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा, र
		बजेट(रु ०००)	१७५०	३५०	३५०	३५०	३५०	३५०	

निर्माण	०००)								विकाससाभेदार
---------	------	--	--	--	--	--	--	--	--------------

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

६	विद्यालय सरसफाई कोष स्थापना, वृद्धि तथा सञ्चालन	संख्या	४२	१०	१०	१०	१२	०	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा,
		बजेट(रु ०००)	१०५०	२५०	२५०	२५०	३००	०	
७	विद्यालयमा सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी ब्यवहारिक तालिम तथा कक्षा सञ्चालन	वटा	१०	२	२	२	२	२	नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
८	पूर्ण सरसफाई प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलापहरु सञ्चालन (ग्याली, हाजिरी जवाफ, घरदैलो, गीत, नाच, नाटक)	पटक	२०	४	४	४	४	४	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
९	महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	विद्यालय,नगर शिक्षार स्वास्थ्य शाखा, WASH CC र विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
१०	विद्यालयको साप्ताहिक तथा बार्षिक कार्ययोजना तयार पारी कार्यान्वयन गर्ने	वटा	४२	१०	२०	१२	०	०	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
११	अन्तर विद्यालय अवलोकन भ्रमण	पटक	५	१	१	१	१	१	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
१२	विद्यालय वास समिति, बाल क्लबको संस्थागत विकास	संख्या	४२	१०	२०	१२	०	०	विद्यालय,नगर शिक्षार स्वास्थ्य शाखा, WASH CC र विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
१३	विद्यालयको खानेपानी, सरसफाई	पटक	१०	२	२	२	२	२	WASH CC, नगर

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

	तथा स्वच्छता अवस्थाको नियमित अनुगमन तथा प्रमाणिकरण गर्ने	बजेट(रु ०००)	४२०	८४	८४	८४	८४	८४	अनुगमन समिति,
१४	तारे सुचक पुरा गरेको नमुना विद्यालय घोषणा	संख्या	२१	०	२	५	१०	४	विद्यालय,MWASH CC , नगर शिक्षा शाखा,
		बजेट(रु ०००)	५२५	०	५०	१२५	२५०	१००	
	विद्यालय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ जम्मा		३८७०५	६२३४	८३३४	८६६९	८४८४	६९८४	
ख	स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन तर्फ								
१५	वास फिट (स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता) प्रवर्द्धन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि	पटक	५५	११	११	११	११	११	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५५०	११०	११०	११०	११०	११०	
१६	स्वास्थ्य संस्थाको वास अवस्था सुधार सम्बन्धी कार्य योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	पटक	११	५	६	०	०	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२७५	१२५	१५०	०	०	०	
१७	स्वास्थ्य संस्थाको प्रयोगकर्तामैत्री लैंगिक, महिनावारी मैत्री, अपांगतामैत्री) शौचालय निर्माण, स्तरोन्नती, संचालन तथा व्यवस्थापन	संख्या	११	२	३	३	३	०	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, सामाजिक विकास मन्त्रालय,विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५५००	१०००	१५००	१५००	१५००	०	
१८		संख्या	११	२	४	३	२	०	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

	स्वास्थ्य संस्थाहरुको सुरक्षित खानेपानी सुविधाको निर्माण/मर्मत सुधार, पानी भण्डारण तथा शुद्धिकरण सुविधाको व्यवस्थापन	बजेट(रु ०००)	३३००	६००	१२००	९००	६००	०	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, सामाजिक विकास मन्त्रालय, विकास साभेदार
१९	स्वास्थ्य संस्थाको मुख्य स्थानहरुमा हातधुने स्थान निर्माण/मर्मत सुधार	संख्या	११	२	४	३	२	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा,
		बजेट(रु ०००)	११००	२००	४००	३००	२००	०	

									नगरपालिका, विकास साभेदार
२०	सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना अभियान (बालबालिकाका आमाहरुलाई लक्षित गरि)	पटक	१५	३	३	३	३	३	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	
२१	सरसफाई आचारसंहिता निर्माण तथा कार्यान्वयन (फेलेक्स वा भित्तेलेखन सहित)	पटक	२२	११	०	०	११	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५५०	२२५	०	०	२२५	०	
२२	स्वास्थ्य संस्थाको विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजना तयार तथा जोखिम नक्साङ्कन तयार	संख्या	११	२	४	३	२	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	३३०	६०	१२०	९०	६०	०	
२३	स्वास्थ्य संस्थाको फोहर संकलन तथा समुचित व्यवस्थापन	संख्या	११	२	५	३	१	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	४४०	८०	२००	१२०	४०	०	

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

२४	स्वास्थ्य संस्थाको फोहर संकलका लागि इन्सीनेटर, पिटहरुको मर्मत सुधार	संख्या	११	३	२	२	२	२	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	११००	३००	२००	२००	२००	२००	
	स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ जम्मा		१४६४५	३०००	४१८०	३५२०	३३३५	६१०	
	संस्थागत कुल जम्मा		५३३५०	९२३४	१२५१४	१२१८९	११८१९	७५९४	

६.४: संस्थागत तथा क्षमता विकास

६.४.१ उद्देश्य : नगरपालिका/वडास्तरीय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत विकास भई खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनका नविनतम् पद्धतिमा क्षमता विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास एवं परिचालन भएको हुनेछ ।

नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ ।

६.४.२ कार्यनीतिहरु :

- नगरस्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्न नगर खानेपानी तथा सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति र वडा तहमा वडास्तरीय समन्वय समितिहरु गठन, क्षमता अभिवृद्धि र परिचालन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा एकरूपता कायम गर्दै क्षेत्रगत समन्वय तथा सहकार्यलाई विशेष जोड दिइनेछ । नगरपालिकामा छुट्टै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखा /इकाई स्थापना गरी यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छन् । साथै वार्षिक रुपमा एकीकृत वार्षिक कार्ययोजना तयार गरी सो अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको दिगोपना कायम गर्न स्थानीयस्तरमा दक्ष जनशक्ति विकास तथा परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- नगरपालिका तथा वडा समन्वय समितिहरुको क्षमता विकास योजना बनाई समन्वयात्मक रुपमा क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ सेवालाई प्रभावकारी बनाउन नतिजा तथा प्रभावकारिताको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

६.४.३ संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासको नतिजा,सूचक र लक्ष्य तालिका : तालिका

:नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		७७/७८	७८/७९	७९/८०	८०/८१	८१/८२		
नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास भएको हुनेछ ।	नगरपालिका र वडास्तरीय खासस्व समन्वय समितिहरु गठन र पुनर्गठन भएका	संख्या	१०	१०	१०	१०	१०	१०	- नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) - सर्वेक्षण - प्रतिवेदन - प्रगति/अनुगमन - वित्तीय प्रतिवेदन	संजाल तथा समन्वय समितिहरुहरु क्रियाशील रहने छन खासस्व क्षेत्रमा लगानी वृद्धि भएको हुनेछ
	खासस्व समितिहरुको बैठकको नियमितता तथा कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयनमा क्रियाशील समन्वय समितिहरु	संख्या	०	१०	१०	१०	१०	१०		
नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र	खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा वार्षिक बजेट विनियोजन (कुल बजेटको)	प्रतिशत	30	30	35	35	35	40		
	खासस्वको क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने समन्वय समिति	संख्या	०	१०	१०	१०	१०	१०		
	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि तालिम प्राप्त समन्वय समितिहरु तथा संजालहरु	संख्या	१	१०	१०	१०	१०	१०		

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ	आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारी सम्बन्धि जानकारी हासिल गरेका समन्वय समिति	संख्या	१	१०	१०	१०	१०	१०		
------------------------------------	---	--------	---	----	----	----	----	----	--	--

६.४.५ संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण : संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
१	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कोष निर्माण	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
२	नगरपालिका/वडास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको गठन/पुनर्गठन	वटा	२०	१०	०	१०	०	०	MWASH CC , नगरपालिका, विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	२००	१००	०	१००	०	०	
३	पूर्ण सरसफाइ तथा सुरक्षित खानेपानी सम्बन्धी स्थानीय सहजकर्ताहरुलाई तालिम	जना	११	११	०	०	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	२१०	२१०	०	०	०	०	
४	पूर्ण सरसफाइ तथा सुरक्षित खानेपानी सम्बन्धी स्थानीय स्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास तालिम (स्वास्थ्य, शिक्षा, उपभोक्ता समिति)	वटा	१२	४	५	३	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१२००	४००	५००	३००			
५	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा प्रदायक निकायका पदाधिकारी, प्राविधिक तथा अन्य कर्मचारीको क्षमता विकास तालिम	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाभेदार
		बजेट(रु ०००)	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	

६	नगरपालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिहरुको कार्य योजना निर्माण	पटक	१	१	०	०	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाम्भेदार
		बजेट(रु ०००)	१००	१००	०	०	०	०	
७	समन्वय समितिहरुको नियमित	पटक	१५	३	३	३	३	३	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाम्भेदार
		बजेट(रु	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

(९७)

	बैठक, कार्ययोजना तर्जुमा तथा नियमित समिक्षा गर्ने (चौमासिक रुपमा)	०००)							
८	समन्वय समितिहरुमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता फोकल ब्यक्ति तोक्ने	संख्या	१०	१०	०	०	०	०	MWASH CC, वडा कार्यालय,नगरपालिका,
		बजेट(रु ०००)	०	०	०	०	०	०	
९	वडास्तरीय समन्वय समितिहरु खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धन योजना निर्माण	वटा	९	९	०	०	०	०	MWASH CC, वडा कार्यालय,नगरपालिका,
		बजेट(रु ०००)	१८०	१८०	०	०	०	०	
१०	खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको संयुक्त अनुगमन तथा मुल्यांकन	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगर अनुगमन समिति,
		बजेट(रु ०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास जम्मा			४३४०	१४८०	९९०	८९०	४९०	४९०	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

(116)

६.५ जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा

६.५.१. उद्देश्य : उद्देश्य ५: खानेपानीका मूलहरुको संरक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनद्वारा भौतिक निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ । साथै विपद्मा प्रभावकारी खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाका लागि उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

नतिजा १: खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपद्हरुको असरमा न्यूनीकरण आएको हुनेछ।

नतिजा २: विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

६.५.२ कार्यनीतिहरु :

- खानेपानीका स्रोतहरुको नक्साङ्कन गरि स्रोतहरु संरक्षण र पुर्नभरणमा विशेष जोड दिइनेछ, भने खानेपानी क्षेत्रको बहुउपयोग योजना बनाई सोहि अनुसारका कार्यक्रम तथा योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तनको मुद्दालाई मूलप्रवाहिकरण गर्दै जोखिम र सङ्कटासन्न अवस्थालाई सम्बोधन गरिनेछ, र सो सम्बन्धी खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुको सचेतना अभिवृद्धि गरिने छ ।
- आयोजनाको सर्भे, डिजाइन र कार्यान्वयन गर्दा संभाव्य स्थानहरुमा स्रोतहरुको सुरक्षा, पानीको उत्पादन वृद्धि, र जोखिमको न्यून प्रभाव हुने गरी वातावरणमैत्री तथा उत्थाशिल संरचना निर्माण गर्ने कार्य अनिवार्य रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा विश्लेषण र अभ्यासका माध्यमले "वास"का मजबुत भौतिक संरचनाहरुको वृद्धि एवम् कमजोर संरचनाको पुनर्स्थापना गरी समुदायको विपद् प्रतिरोधि क्षमता वृद्धि गरिने छ ।
- परिवर्तित मौसममा पानीको घरायसी एवं कृषिजन्य उपभोगमा किफायती अभ्यासहरु अनुकुल हुने नयाँ प्रविधिको प्रयोग सुनिश्चित गर्दै समुदायस्तरको जोखिम आँकलनमा सहजिकरण गरिने छ ।
- सम्भावित विपद्हरुलाई सामाना गर्न विपद् पूर्व तयारी योजना निर्माण गर्नका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्लष्टर गठन र परिचालन गरिने छ र आवश्यकता अनुसारको क्षमता विकास, सामाग्रीको मौज्दात र विपद् कोषको स्थापना गरिने छ ।

६.५.३ जलवायु परिवर्तन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरणका नतिजा, सूचक र लक्ष्य तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		५७/७७	५८/७७	५९/७७	६०/७७	६१/७७		
नतिजा १ : खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपदहरुको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।	मुहान तथा जलाधार संरक्षण गरिएको खानेपानी योजना	संख्या	९२	१००	११२	१२१	१२८	१३६	- विपद जोखिम पार्श्वचित्र - सर्वेक्षण प्रतिवेदन - प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन - खासस्व प्रगति प्रतिवेदन	- स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण भइ कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । - समुदायलाई विपद जोखिम न्युनिकरण वारे जानकारी र विपद उत्थानशिल
	मूहान तथा पुनर्भरण गरीएका खापा आयोजना	प्रतिशत	२७	३२	३७	४२	४५	४८		
	DRR/CCA लाई सबै तहमा समावेस गरी निर्माण तथा मर्मत गरीएका खापा आयोजना	प्रतिशत	३२	३७	४१	४५	४८	५५		
	पानी रिचार्ज पोखरी	संख्या	०	५	८	१२	१६	२०		

नतिजा २ : विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	आपतकालीन खानेपानी र सरसफाइ सम्बन्धी योजना निर्माण भई पूर्व तयारी संयन्त्र भएका नगरपालिका तथा वडा संख्या	संख्या	०	१	२	४	७	९	समुदाय निर्माण भएको हुनेछ
---	---	--------	---	---	---	---	---	---	---------------------------

६.५.४ जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको कार्ययोजना तथा क्रियाकलाप : जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणकालक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
१	जलवायु परिवर्तनका असर तथा सोको न्यूनीकरण सम्बन्धि खानेपानी उ.स. लाई तालिम	पटक	२०	४	४	४	४	४	नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
२	खानेपानी योजनामा जोखिम स्तरको विश्लेषण तथा कार्ययोजना तर्जुमा (खानेपानी सुरक्षा योजना)	वटा	१२८	२५	२५	२५	२५	२८	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१२८०	२५०	२५०	२५०	२५०	२८०	
३	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्लष्टर गठन गरी क्षमता अभिवृद्धि र परिचालन	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC , नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
४		पटक	१०	२	२	२	२	२	

	जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी उपभोक्ता समिति तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि	बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	MWASH CC , नगर विपद् व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
५	खानेपानी योजनाको मुहान क्षेत्रमा वृक्षारोपण तथा पानी पुनर्भरण पोखरीहरू निर्माण गन	संख्या	१२८	२५	२५	२५	२५	२८	MWASH CC , नगर विपद् व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१२८०	२५०	२५०	२५०	२५०	२८०	
६	खानेपानी सुरक्षा योजना अनुसार खानेपानी योजनाहरूको जोखिम	संख्या	२४	३	५	५	७	४	खानेपानी उ.स.MWASH CC , नगर विपद्
		बजेट(रु ०००)	२४०	३०	५०	५०	७०	४०	

	क्षेत्रको सुधार तथा संरक्षण गने								व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
७	खानेपानीको मुहान, खोला, नालाहरू तथा अन्य जोखिम क्षेत्रहरूमा जैविक तटबन्धन/बाँधहरू निर्माण गर्ने	संख्या	१०	२	२	२	२	२	नगरपालिका,भू – जलाधार तथा व्यवस्थापन कार्यालय
		बजेट(रु ०००)	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	
८	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य योजना निर्माण	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका,विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	५००	०	०	०	०	
९	नगरपालिका तथा वडास्तरमा जोखिमको नक्सांकन गर्ने	पटक	९	३	४	२	०	०	नगर विपद् व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२७०	९०	१२०	६०	०	०	

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०८१-२०८५)

१०	जलवायु परिवर्तनको जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद जोखिम न्युनिकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु बीचमा सञ्जाल निर्माण तथा नियमित बैठक र समिक्षा	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१००	२०	२०	२०	२०	२०	
११	जलवायु अनुकूलन योजना तयारी तथा कार्यान्वयन (नपा र वडा तहमा)	पटक	१०	१	२	२	२	३	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१००	२००	२००	२००	३००	
१२	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी सामाग्रीको मौज्दात गर्ने	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	३००	३००	०	०	०	०	
१३	सहजकर्ता/स्वयंसेवकहरुलाई	संख्या	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	

	विपद् सम्बन्धि तालिम	०००)							समिति , विकास साभेदार
१४	नगरपालिकामा विपद् जोखिम जगेडा कोष व्यवस्थापन गर्ने	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२५००	२५००	०	०	०	०	
१५	आपतकाल र महामारीसंग जुध्न सामुदायिक स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन	संख्या	११	५	६	०	०	०	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५५	२५	३०	०	०	०	

१६	सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको स्थापना	संख्या	१	१	०	०	०	०	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	३००	३००	०	०	०	०	
जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको जम्मा			१४८२५	५७६५	२३२०	२२३०	२१९०	२३२०	

६.६ लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण मुलप्रवाहिकरण

६.६.१ उद्देश्य

संविधानमा नै व्यवस्था भए बमोजिम महिलालाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा अनिवार्य संलग्नताको नीतिका अलावा महिलामैत्रि खासस्व सेवा निर्माणमा पनि विशेष ध्यान दिईने छ।

उद्देश्य ६: नगरपालिका तथा वडाहरूमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) कार्यक्रम तथा सेवामा समानता तथा समावेशिकरण सुनिश्चित भएको हुनेछ। नतिजा १: नगरपालिका तथा वडाहरूमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ। ६.६.२ कार्यनीतिहरू

- योजनाको प्राथमिकिकरणको पहिलो बुदाँमा नै पछाडि पारिएका र हाल सम्म उपभोगको अधिकारबाट बन्चित समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने उल्लेख गरेर जातिय, धार्मिक र अति गरिबीको कारणले बन्चितमा परेका समुदायहरूमा पहिलो चरणमा नै कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरी कार्यान्वयन गरिने छ।
- महिला तथा पछाडी परेका वर्गहरू लाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा उहाँहरूको समानुपातिक उपस्थिति रहने गरि अनिवार्य संलग्नता गरिने छ।
- खानेपानी सेवामा समान पहुँको नीतिलाई आत्मसाथ गरि सीमान्तकृत समुदायलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना/प्रणालीहरूमा मानव स्रोतको विकास गर्दा महिला, गरिब र बहिष्कृत समूहहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैससास सम्बन्धि कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। साथै हालसम्म खानेपानी योजना निर्माण नभएका, सामाजिकरूपले बन्चितिकरणमा परेका समुदायको बसोबास भएका बस्तिलाई नयाँ निर्माण गरिने योजनामा प्राथमिकता दिइनेछ भने समुदायमा अति गरिब तथा विपन्न वर्गलाई पानी र सरसफाइ महशुलमा विशेष छुट दिइनेछ र खानेपानी आयोजनाहरूको मर्मत संभार कार्यकर्तामा महिला/दलित/जनजातिलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ।

६.६.३ लैससासको नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		५/७७	७/७८	९/७९	०८०/८१	८२/८३		
नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ ।	नगरपालिका/वडा स्तरीय वास समन्वय समितिहरुमा महिला, पछाडी परेका समुदाय तथा व्यक्तिहरुको प्रतिनिधित्व	प्रतिशत	५	१०	१५	२५	४०	५०	- नगर सामाजिक शाखाको प्रतिवेदन - खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ - अनुगमन प्रतिवेदन	- लक्षित समुहको क्षमता अभिवृद्धिका लगानी वृद्धि हुनेछ - समावेशितामा आधारित स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । - सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि हुनेछ ।
	३३ प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व भएको खानेपानी उ.स.हरु	प्रतिशत	१०	१५	२०	३०	३३	३३		
	दलित/जनजाति समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	प्रतिशत	१५	२०	२५	३०	४०	५०		
	महिला/दलित/जनजाति मर्मत सम्भार कार्यकर्ता भएका खा.पा.योजना	प्रतिशत	०	५	७	१०	२०	२५		
	अनुगमन समितिहरुमा लैससास समूहको प्रतिनिधित्व भएको समिति	प्रतिशत	०	५	१०	१५	२०	३३		
	विपन्न र महिला घरधुरीलाई पानी महशुलमा छुट दिने उ.स.	संख्या	०	५	१०	२०	३०	५०		

खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

६.६.४ लैससासका लागि कार्ययोजना,क्रियाकलापहरु र वित्तीय श्रोत विश्लेषण : लैससास सम्बन्धि लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं.	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ वर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
१	खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाबाट बन्चित पिछडिएका तथा विपन्न वर्गलाई खानेपानी तथा सरसफाई सेवा सुधारमा अनुदान	संख्या	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	२५००	५००	५००	५००	५००	५००	
२	नगरपालिका तथा वडास्तरका महिला तथा लक्षित वर्गका प्रतिनिधीहरुलाई खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैगिक समानता बारे तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
३	खानेपानी उ.स.का पदाधिकारीहरुलाई खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैगिक समानता बारे तालिम	पटक	२०	४	४	४	४	४	MWASH CC, नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
४	लैससासको खासस्वमा प्रतिनिधित्व सम्बन्धि कानून (नीति,निर्देशिका,कार्यविधि) निर्माण र संशोधन	वटा	३	१	२	०	०	०	नगर कार्यपालिका,नगर सभा
		बजेट(रु ०००)	३०	१०	२०	०	०	०	
५	पछाडि पारिएका वर्गहरुलाई लक्षित गरी आनीबानी परिवर्तन र सरसफाइमा सहभागिता वृद्धि सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC,नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
६	नगरपालिकामा लैससास कोष स्थापना र व्यवस्थापन गर्न	पटक	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका विकास साभेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१०००	०	०	०	०	

लैससासको जम्मा	४७८०	१७६०	७७०	७५०	७५०	७५०	
----------------	------	------	-----	-----	-----	-----	--

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)

(१०६)

अध्याय ७ (सात)

लागत अनुमान तथा श्रोत व्यवस्थापन

लागत अनुमान तथा श्रोत व्यवस्थापन : यस त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन गर्न निर्धारित गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने सबै खाले अनुदान तथा विकास साभेदार र गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्था र समुदाय एवं नीजि क्षेत्रको लगानी समेत प्रक्षेपण गरी योजनाको लागि उपलब्ध अनुमानित स्रोत निर्धारण र योजना कार्यान्वयनका लागि देहायअनुसार स्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

७.१ लागत अनुमान यस खासस्व योजनाको सफल कार्यान्वयन तथा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रको समुचित विकास गरी नगरपालिका, वडा तथा जिल्लालाई पूर्ण सरसफाइ क्षेत्रका रुपमा विकास गर्न क्षेत्रगत रुपमा तपसिल अनुसारको बजेट लागत लाग्ने अनुमान गरीएको छ । तालिका ४४ : वागत अनुमान विवरण

क्र.सं.	नतिजा /कार्यक्रम	कार्यान्वयन वर्ष र अनुमानित लागत - हजारमा)					कूल लागत हजारमा	कैफियत
		पहिलो	दुस्रो	तेस्रो	चैथो	पाँचौ		
१	सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच वृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा							
	नतिजा १ : नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच वृद्धि भएको हुनेछ ।	१९६८०	२५६८०	२७७३०	२३७६०	१९३८०	११६२३०	
	नतिजा २ : खानेपानी उपभोक्ता समितिहरु सकृय भई निर्माण भएका खानेपानी योजनाको उचितरूपले मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।							
२	सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन							

नतिजा १ : सबै घरघुरीमा सुधारीएको शौचालयमा पहुँच	२६३५	१४४०५	२११४५	१७१९५	१०२२५	६५६०५	
---	------	-------	-------	-------	-------	-------	--

भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ,							
नतिजा २ : व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ,							
नतिजा ३ : ठोस तथा तरल फोहरको समुचित व्यवस्थापन भई बातावरणिय सरसफाइ कायम भएको हुनेछ ।							
३	संस्थागत (विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था) को खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन						
नतिजा १ : विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयको विकास भएको हुनेछ ।	६२३४	८३३४	८६६९	८४८४	६९८४	३८७०५	
नतिजा २ : स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चित भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	३०००	४१८०	३५२०	३३३५	६१०	१४६४५	

	नतिजा ३ : स्वास्थ्य संथाहरुको फोहरको उचित रूपमा संकलन, निर्मलिकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।							
खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना (२०८१-२०८५)								
४	संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास							
	नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास भएको हुनेछ ।	१४८०	९९०	८९०	४९०	४९०	४३४०	
	नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ							
५	जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण							
	नतिजा १ : खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपद्हरुको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।	५७६५	२३२०	२२३०	२१९०	२३२०	१४८२५	
	नतिजा २ : विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।							

६	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण						
	नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ ।	१७६०	७७०	७५०	७५०	७५०	४७८०
	जम्मा	४०५५४	५६६७९	६४९३४	५६२०४	४०७५९	२५९९३०

७.२ श्रोतपरिचालन रणनीति यस त्रिवेणीनगरपालिकाको खानेपानी ,सरसफाई तथा स्वच्छता योजना अनुसार क्षेत्रगत योजना तथा कार्यक्रम का लागी कुल बजेट २५ करोड ९९ लाख ३० हजार अनुमान गरिएको छ । विगत को वर्षहरुमा नगरपालिका ले यस क्षेत्रमा गरेको लगानी र हालको प्रतिवद्धता अनुरूप अपुग हुने श्रोत रकमको परिचालनका लागि देहाय अनुसारको रणनीति अख्तियार गरिने छ ।

- आन्तरिक आयस्रोतको दायराको खोजी र वृद्धि गर्ने
- विकास साभेदारसंग समन्वय गर्ने

- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वय गर्ने
- निजी तथा सार्वजनिक साभेदारी एवं सहकार्य गर्ने
- जनसहभागिता वृद्धि गर्ने
- वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणका लागि पारदर्शिता तथा सुशासन संबन्धी व्यवस्थाहरु कार्यान्वयनका लागि विशेष श्रोत साधनको परिचालन गर्ने ।

७.३ आर्थिक स्रोत साधनको व्यवस्थापन :

खासस्व योजनाले निर्धारण गरेको लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमको आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन देहाय बमोजिम साभेदारहरुको सहयोग लिइ कार्यान्वयन गरिने छ ।

विषय क्षेत्र	सहयोगी निकाय तथा संस्था
सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच वृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा	त्रिवेणी नगरपालिका, प्रदेश र संधिय सरकार, खानेपानी डिभिजन कार्यालय ,सिचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, युनिसेफ नेपाल, तथा विभिन्न खानेपानि, क्षेत्रमा काम गर्ने विकासका साभेदर, अन्य गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	त्रिवेणी नगरपालिका तथा पालिका वडाहरु, युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साभेदर,उद्योग बाणिज्य संघ लगायत सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
संस्थागत (विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था) को खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	त्रिवेणीनगरपालिका, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साभेदर,संस्थागत सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास	त्रिवेणीनगरपालिका,युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साभेदार,लगायत संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु

७.५ मानवीय स्रोत साधन पहिचान र परिचालन :

- नगरपालिका/वडा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति
- जनप्रतिनिधिहरु र राजनैतिक दलहरु,
- विषयगत कार्यालयहरु,
- नगरपालिका तथा वडा स्तरीय सञ्जालहरु,

- खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिहरु तथा महासंघ
- दातृ निकाय, विकासका साभेदार, स्थानिय गैसस एवं सामुदायीक संघ संस्थाहरु
- शिक्षक शिक्षिका, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ तथा बाल क्लव
- पूर्ण सरसफाई सम्बन्धी सहजकर्ता तथा उत्प्रेरकहरु
- महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका एवं सामाजिक परिचालकहरु
- संचार माध्यमहरु तथा पत्रकारहरु
- सहकारी संस्थाहरु
- धार्मिक तथा साँस्कृतिक समूह तथा ती समूहका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरु
- स्थानीय स्तरमा गठित समूहमा आवद्ध व्यक्ति तथा समूह (आमा समूह, महिला समूह, युवा क्लव, बालक्लव, आदि)
- स्थानीय तहका दक्ष मानवीय स्रोतहरु जस्तै: सिकर्मी, डकर्मीहरु, □ सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी स्रोतव्यक्तिहरु
- स्थानीय व्यवसायी, व्यापारीहरु तथा निर्माण व्यवसायी
- नागरीक समाज
- सार्वजनिक यातायात व्यवसायी, कर्मचारी तथा चालकहरु आदि लगायतका सम्पूर्ण जनसमुदायहरु

अध्याय ८ (आठ)

खासस्व योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन

८.१ खासस्व योजनाको कार्यान्वयन : यस त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको कार्यान्वयन देहाय बमोजिम हुनेछ ।

८.१.१ योजना कार्यान्वयन अवधारणा : नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन गर्दा सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्था र सरोकारवालाहरूले नगरपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका रणनीति र मान्यताहरूलाई अवलम्बन गर्नु पर्नेछ । नगरपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले नगरपालिकामा संचालित कुनै पनि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका कार्यक्रम नेपाल सरकारको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता नीति, नियम र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुरूप संचालन गर्ने सुनिश्चितता एवं सहजीकरण गर्नेछ ।

८.१.२ योजना परिमार्जन नगरपालिकामा खासस्व योजना परिमार्जन गर्नका लागि नगरपालिका खासस्व समन्वय समिति एवं नगरपालिकाको योजना निर्माण समितिको सिफारिसमा आवश्यक देखिए बमोजिम अद्यावधिक वा परिमार्जन गरेर नगर कार्यपालिका बैठकबाट पारित गरिनेछ ।

८.२ अनुगमन योजना (**Monitoring Plan**) : यस खासस्व योजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागी प्रभावकारी र नतिजामुखि अनुगमन प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरी अनुगमन गरिने छ, यसका लागी देहायका विधि अवलम्बन गरिने छ ।

८.२.१ अनुगमन ढाँचा तथा पद्धति नगरपालिका र वडा तहमा यो खासस्व योजना कार्यान्वयन अनुगमनका निम्ति हाल नगरपालिकाको अनुगमन समितिलाई नै जिम्मेवार बनाइने छ । नगरपालिका तहका खासस्व क्रियाकलापहरूको आवधिक अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिकास्तरीय समन्वय समितिसँगको सहकार्यमा नगरपालिकाको अनुगमन समितिले सम्पन्न गर्ने छ । वडा र समुदाय तहमा पनि अनुगमन कार्यदल गठन गरिनेछ । जसमा वडाका सदस्य सहित राजनीतिक दलका सदस्य, नागरिक समाज, शिक्षा, स्वास्थ्य एवं संचार क्षेत्रबाट आवश्यक प्रतिनिधि समावेश गरी गठन गरिनेछ । विभिन्न तहका समन्वय समिति अन्तर्गत गठित अनुगमन दल खासस्व योजनामा समावेश क्रियाकलापहरूको लेखाजोखा तथा अवलोकन गर्नेछ । यसका लागि उद्देश्य, प्रक्रिया, प्रभाव सम्बन्धी सूचकहरू विकास गरिनेछ । स्थानीय उपभोक्ता समिति, उपभोक्ता, कार्यक्रम संचालन गर्ने निकाय नागरिक समाज आदिको उपस्थितिमा अनुगमनका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।

८.२.२ सूचक :

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रमका आधारभूत सूचकहरू ६ महिनाभित्र विकास गरिनेछ । यस्ता सूचकहरू विकास गर्दा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी नीति, नियम, मार्गदर्शन र सम्बन्धित योजनाको उद्देश्य र कार्य पद्धति लगायतका संरचनालाई ध्यान दिइनेछ । ८.२.३ अनुगमनको तह : अनुगमनको तह यसप्रकार हुनेछ

समुदाय स्तर : समुदाय आफै, संघ/संस्थाहरू जस्तै विद्यालय, सामुदायिक वन, स्वास्थ्य संस्थाहरू वडा स्तर : वडा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिती

नगरपालिका स्तर : उप प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समिति ले पनि खासस्वामा प्रस्ताव गरिएका कृयाकलापहरु संचालन, प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सुचकहरु समयमै हाँसिल गरे नगरेको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने ब्यवस्था मिलाइने छ, सो कार्यमा नगरपालिका खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले आवश्यकताका आधारमा सबै सहयोग प्रदान गर्ने बातावरण निर्माण गरिने छ ।

८.२.४ अनुगमन विधि

- कार्यक्रमको प्रभावकारी र ब्यवस्थित अनुगमनको लागि नगरपालिकादेखि समुदाय तथा टोल सम्म अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति गठन गरी क्रियाशिल बनाउने ।
- अनुगमन तथा मूल्यांकन सूचक तयार गरी स्व:अनुगमन, सहभागितात्मक अनुगमन र संयुक्त अनुगमन गर्ने ।
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय वा बाह्य संस्थाहरुबाट सेवा लिई कार्यक्रमले पारेको प्रभावको मध्यावधि तथा अन्तिम मूल्याङ्कन गर्ने ।
- NWASH Apps प्रयोग गरी नियमित रुपमा (२/२ वर्षमा) यो योजना अध्यावधिक (update) गर्ने ।

८.३ निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा : यो खासस्व योजनाको अवधि ५ वर्षको हुनेछ । यस योजनाको कार्यान्वयनमा प्रशस्त चुनौतिहरु रहेका छन् तापनि “खुला दिसामुक्त त्रिवेणी नगरपालिका हाम्रो शान, पूर्ण सरसफाइ उन्मुख नगरपालिका हाम्रो अभियान” नारालाई सफलभूत बनाउन नगरपालिका, सम्पूर्ण जनसमुदाय, दातृ निकाहरु, प्रदेश सरकार र संघिय सरकारको सहयोग र सदभावका साथै संयुक्त प्रयासद्वारा यो अभियानको लक्ष्यमा पुग्न सकिने त्रिवेणी नगरपालिकाको विश्वास रहेको छ । सरसफाइलाई संस्कृतिको रुपमा स्थापित गरी सरसफाइ र स्वच्छतालाई आयआर्जन र जीवनस्तर सुधारका गतिविधमा रुपान्तरण गरिने छ । स्थानीय सरकारको अगुवाइमा फोहोरलाई मोहोर बनाउने विभिन्न सिप तथा ज्ञानहरु समुदायहरुमा हस्तान्तरण गरी सुखि र सम्वृद्ध त्रिवेणीनगरपालिका अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ । यो खासस्व योजना आधुनिक उच्च प्रविधिको प्रयोग गरेर व्यापक रुपमा छलफल र विज्ञ समूहको संलग्नता र छलफल तथा स्थानीय

सरकारको अगुवाई तथा नेतृत्वमा तयार भएको छ । यसैले सोही अनुरूपकै कार्यक्रम संचालन र सूचना व्यवस्थापनका तहमा नगरपालिका नमुना हुनेछ र खासस्व क्षेत्रका जिज्ञासु विद्यार्थीहरुको लागि सिकाई केन्द्रको रुपमा स्थापित हुनेछ भन्ने विश्वास लिइएको छ ।

८.३.१ सिकाईहरु :

खुला दिसा मुक्त अभियानका क्रममा यस नगरपालिका वा साविकका गा वि स हरूलाई प्रशस्त सिकाईहरु भएका छन् । सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रम केवल कार्यक्रम मात्र नभई एउटा अभियानका रुपमा स्थानीय सरकारको नेतृत्वमा संचालन भएमा असम्भव भन्ने कुरा केहि छैन भन्ने एउटा प्रमुख सिकाइ हो । असल अभियानको लागि सहयोगी हातहरु पनि प्रशस्त भेटाइने रहेछन। यसै सिकाइका आधारमा खानेपानी,

सरसफाई तथा स्वच्छता अभियानलाई परिणाममुखि बनाउन हर सम्भव प्रयासहरू आवश्यक छन् भन्ने बोध पनि यस नगरपालिकालाई रहेको छ ।

८.३.२ खासस्व योजना स्वीकृति र अवधि : यस खासस्व योजना नगरपालिकाले स्वीकृत गरेर नगरसभाबाट पास गरेको मितिदेखि लागू हुने छ । यस खासस्व योजनाको समयावधि नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा तयार पारिएको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (कम्प) २०७४२०८७ संग सामन्जस्यता हुने गरी ५ वर्ष (सन् २०२५ अर्थात बि. सं २०८१) सम्मको हुनेछ । यो अवधिलाई दुई चरणमा बाँडिएको छ । पहिलो चरण सन् २०२०-२०२२ र दोस्रो चरण सन् २०२३- २०२५ सम्म हुनेछ । प्रत्येक चरणको समाप्ति र नयाँ चरणमा प्रवेश गर्दा खासस्व योजना अद्यावधिक र पुनरावलोकन गरिने छ ।

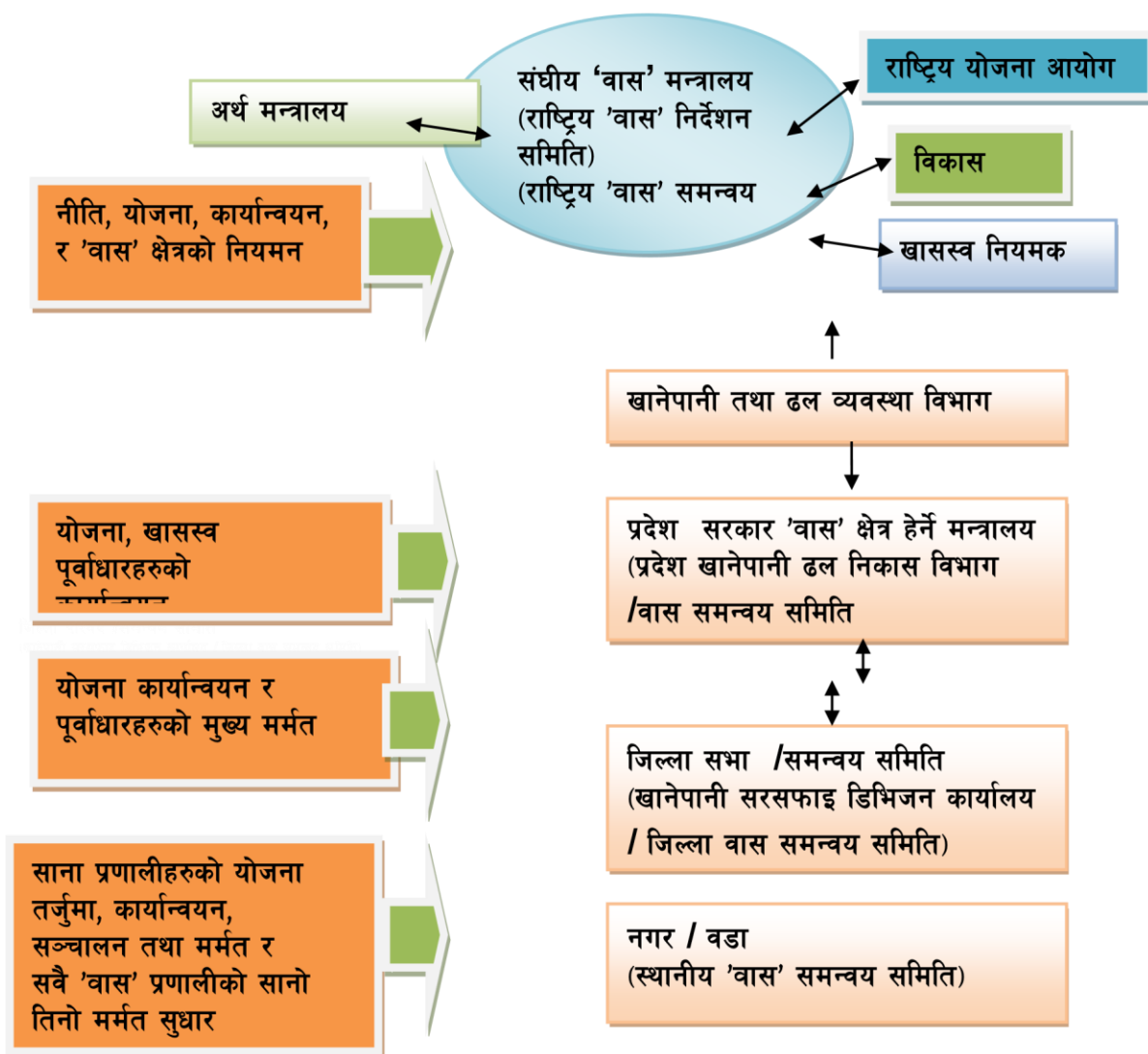
८.४ नगरपालिकाको खासस्व संरचना : राज्य पुनर्संरचना पछिको वर्तमान अवस्थामा हरेक नगरपालिकामा भैँ त्रिवेणीनगरपालिकामा पनि निश्चित संगठनात्मक स्वरूप रहेको छ । खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरू पूर्वाधार विकास र वातावरण शाखा अन्तर्गत संचालन गरिने गरिन्छ । खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यक्रमका लागि छुट्टै वास संरचना बनि नसकेको अवस्थामा यथासक्य चाँडो खासस्वको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता शाखाको स्थापना तथा जिम्मेवार कर्मचारीको व्यवस्थापन गरी त्यसलाई साधन श्रोत सम्पन्न गरेर अगाडि बढ्ने निति यस नगरपालिकाले लिएको छ ।

८.५ नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष : नगरपालिका खासस्व समन्वय समितिको रोहवरमा खासस्व कोषको स्थापना गरिने छ । उक्त कोष खासस्व क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने अन्य संघ संस्थाहरूको पनि सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ । सो कोषको रकम केवल खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता प्रवर्द्धनमा मात्र खर्च गरिने छ । खासस्व समन्वय समितिले कोष संचालन निर्देशिका १ वर्षभित्र तयार गरी कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछ ।

८.६ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता :

८.६.१ संस्थागत संरचना : खासस्व क्षेत्रमा कार्यक्रम योजना बनाउन, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्नका लागि नेपाल सरकारले निम्न संरचनाहरू स्थापना गरेको छ ।

चित्र : "खासस्व" सेवाहरूको लागि संघीय संरचनामा विभिन्न तहको भूमिका र जिम्मेवारी

८.६.२ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि :

खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि संरचनागत तथा सचेतनागत क्रियाकलापहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि अवलम्बन गरिनु पर्ने उपायहरू यसप्रकार छन् :

- तालिम, कार्यशाला, सेमिनार
- समुदाय र संस्थागत सचेतनामूलक कार्यक्रम
- परीक्षण कार्यक्रमहरू
- सरसफाई प्रदर्शनी, महोत्सव,
- अवलोकन भ्रमण
- स्वलेखाजोखा अभ्यास

अध्याय-९ (नौ)

संस्थागत संरचना,सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

९.१ सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी :

क्र.स	सरोकारवाला निकायहरुको विवरण	भूमिका र जिम्मेवारी
१	नगरपालिका	– स्थानीय स्तरमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा नेतृत्व प्रदान गर्ने । – स्थानीय साधन स्रोतको प्रभावकारी उपयोग गर्ने गराउने । – स्थानीय सरोकारवालाहरूसँग समन्वयकारी भूमिका खेल्ने । – खासस्व योजना तर्जुमा गर्न सहयोग र कार्यान्वयन – बजेट तथा मानव संसोधन व्यवस्थापन गर्ने – नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थान – अनुगमन, नियमन र सुपरीवेक्षण
२	वडा कार्यालय	– स्थानीय स्तरमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा समन्वय तथा नेतृत्व प्रदान गर्ने, – सामाजिक परिचालनका अभियानमा नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थान – अनुगमन, नियमन र सुपरीवेक्षण
३	नगरपालिका स्थित खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखा	– कार्यक्रमको मुख्य सहयोगीको भूमिकामा रही आफ्नो कार्यालयमा उपलब्ध आर्थिक र मानवीय स्रोतलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा परिचालन गर्ने, – खानेपानी आयोजनाको निर्माण, मर्मत सुधार तथा क्षमता विकासमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
४	नगरपालिका स्थित शिक्षा शाखा	– विद्यालयको अगुवाइमा सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियान कार्यक्रमको नेतृत्व गर्दै हरेक विद्यालयमा पूर्णसरसफाइ कार्यक्रम संचालन गर्ने,
५	नगरपालिका स्थित स्वास्थ्य शाखा	– स्वास्थ्य, उपस्वास्थ्य चौकीहरुमार्फत हातधुने र अन्य सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउने,सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनीबानीमा

		परिवर्तन अभियान कार्यक्रममा स्वयंसेवीका, मासिकाहरुलाई परिचालन गर्ने,
६	नगरपालिका स्थित महिला तथा बालबालिका शाखा	– महिला सहभागिता अभिवृद्धि गर्नका लागि सशक्तिकरणका कार्यक्रम संचालन गर्ने, – महिला सहकारी संस्था तथा समूहहरु परिचालन गर्ने, – बालकलवहरुलाई सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी कार्यमा

		लाग्न सक्षम बनाउने
७	जिल्ला वन डिभिजन कार्यालय	– सामुदायिक तथा निजी वन समूहको आर्थिक स्रोत र जनशक्तिलाई सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा प्रयोग गर्न मुख्य भूमिका निर्वाह गर्ने, – वन इलाका सेवा केन्द्रहरुलाई समेत सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियानमा लगाउने । – वृक्षारोपण, खानेपानीको मूल संरक्षण तथा भूक्षय नियन्त्रणसम्बन्धी कार्य गर्ने
८	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	– कृषि सेवा केन्द्रहरुको अगुवाईमा स्थानीय कृषि समूहलाई सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा काम गर्न लगाउने, – जैविक कृषि प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गर्ने – भकारी सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने – फोहोरमैलाको व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा सघाउने – आयआर्जनका कार्यमा सहकार्य गरी सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गन

९	भेटेनरी अस्पताल तथा पशु विज्ञ केन्द्र	– गाईवस्तु तथा पशुपंक्षीहरुको व्यवस्थित पालन गर्नको लागि गोठ तथा मलखाद व्यवस्थापनमा मुख्य भूमिका खेल्ने, भकारो सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने – पशुजन्य रोगबाट बच्न सक्ने उपायहरु बारे कार्यक्रम संचालन गर्ने, – चरिचरनको व्यवस्था गर्ने
१०	आमसंचार माध्यमहरु,संचारकर्मी तथा नागरीक समाज	– अभियान र सन्देश मूलक सामग्रीहरुको प्रचारप्रसार – अध्ययन, अवलोकन र सफल कथाहरुको प्रचारप्रसार, – अनुगमन पैरवी
११	विद्यालय	– जीवनउपयोगी ज्ञान, सीप, अभ्यास र सचेतना विस्तार – विद्यार्थी, विद्यालय परिवार र समुदायको सशक्तिकरण र सक्रियता बृद्धि, अभिमुखीकरण र तालिम, अवस्था विश्लेषण, सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहजीकरण – सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रवर्धन गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुत हुने
१२	विकास साभेदार निकायहरु	– प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने, – आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने तथा खोजी गर्ने, – कार्यक्रममा सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
१३	उद्योग वाणिज्य संघ	– सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियानलाई सफल बनाउन निजी क्षेत्रको परिचालन गर्ने, – स्थानीय स्रोत र जनशक्ति परिचालन गर्न सहयोग गर्ने, – नगरपालिका र गाविसका सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानमा सहकार्य र सहयोग गर्ने
१४	अन्तराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु	– आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने – कार्यक्रमको सहजिकरण गर्ने – प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने,
१५	जिल्ला स्थित गैर सरकारी संघ संस्था	– सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियानलाई संस्थाको कार्ययोजनामा राखेर कार्यान्वयन गर्ने, – सामाजिक परिचालनको कार्य गर्ने,

१६	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	- समुदाय स्तरमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने ।
१७	व्यवसायीहरु: होटेल तथा रेष्टुरा थोक तथा खुद्रा व्यापारी, यातायात व्यवसायी कल कारखाना र मठ मन्दिर संचालक	- सरसफाइ सामग्री उत्पादनमा सहयोग र लगानी गर्ने - फोहोर मैलाको वर्गीकरण र व्यवस्थापन - सुरक्षित पिउनेपानी र शौचालयको सुविधा, हात धुने स्थान र सामग्रीको व्यवस्था आदिमा ध्यान दिने ।
१८	स्थानीय क्लव र स्थानीय समूह, उपभोक्ता समिति आदि	- सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहजीकरण - स्थानीय स्तरका कार्यक्रममा अगुवाइ गर्ने

अनुसूचीहरु

अनुसूचि : १ वडागत रुपमा खानेपानीको सेवाको स्तर विवरण

क्रम संख्या	वडा नं	सुरक्षित व्यवस्थित सेवा	आधारभूत सेवा	सीमित सेवा	सेवा छैन	जम्मा
१	१	१२	३६३	०	१	३७६
२	२	१०	३००	०	१	३११

(142)

૩	૩	૧૧	૩૦૭	૦	૧	૩૧૯
૪	૪	૧૪	૪૧૭	૦	૨	૪૩૩
૫	૫	૭	૨૦૯	૦	૧	૨૧૭
૬	૬	૨૦	૫૯૨	૦	૨	૬૧૪
૭	૭	૧૨	૩૬૧	૦	૧	૩૭૪
૮	૮	૧૨	૩૪૯	૦	૧	૩૬૨
૯	૯	૧૯	૫૫૮	૦	૨	૫૭૯
જમ્મા		૧૧૭	૩૪૫૬	૦	૧૨	૩૫૮૫

अनुसुचि :२ खानेपानी आयोजनाहरूको मुख्य भौतिक संरचनाको अवस्था

क्र.स.	आयोजनाको नाम	वडा नं.	ईन्टेक					आर.भी.टी.					धारा					वि.पि.टि तथा अन्य संरचना				
			जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुननिर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुननिर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुननिर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुननिर्माण
१	खर्कखोला खानेपानी योजना	१	१	०	०	१	०	१	०	१	०	०	२	०	०	१						
२	भाटाभके मुहान खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	४	०	४	०	०	११	२	७	२	०	४	०	३	१	०
३	तुलुजहाड खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	२	२	०	०	०	१९	७	१२	०	०	१	०	१	०	०
४	बडेपातल खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	४	१	१	२	०	२	१	०	१	०
५	खर खोला खानेपानी योजना सुनारटोल	३	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	५	४	१	०	०	१	१	०	०	०
६	गीरमील खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	४	०	०	०	१	१	०	०	०	१
७	भेसटा खानेपानी योजना	४	२	०	२	०	०	२	२	०	०	०	१३	११	२	०	०	१	१	०	०	०
८	जल स्वाट खानेपानी योजना	४	१	१	०	०	०	४	३	१	०	०	१८	८	८	१	०	४	४	०	०	०
९	खार्डभुवा खानेपानी योजना	४	२	०	१	०	०	१	१	०	०	०	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०
१०	रुबसेवाहाडा खानेपानी योजना	५	१	०	०	१	०	२	०	१	१	०	१६	०	१५	१	०	१	०	१	०	०

૧૧	માસ્ટેસ્વરી ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૦
----	-------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

૧૨	હલેનીવિહા ખાનેપાની યોજના	૭	૨	૧	૧	૦	૦	૭	૭	૦	૦	૦	૨ ૮	૨૧	૭	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦
૧૩	ટીન્ડીઘટ્ટે ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૩	૧	૩	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૦
૧૪	પાનીમુલ ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૩	૧	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૫	ઠાલસૈના ખાનેપાની યોજના	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૨	૧૨	૦	૦	૦	૩	૩	૦	૦	૦
૧૬	વાનઢાલી ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૦	૧	૦	૦	૨	૦	૨	૦	૦	૧૦	૩	૬	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦
૧૭	વિસાલ વજાર ખાનેપાની યોજના	૧	૨	૨	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૫	૧૪	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦
૧૮	ભીરમા ખાનેપાની યોજના	૧	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૬	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૯	દોગાડી મુલ ખાનેપાની યોજના	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૪	૪	૦	૦	૦	૧૨	૧૧	૧	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૦
૨૦	કાઢાગડું ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૩	૩	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૧	ભાક્ષકાડલ ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૨	તુરીધારા ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૨	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૧	૦	૦
૨૩	નરાલી ખાનેપાની યોજના	૨	૨	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨૪	છીની ખાનેપાની યોજના	૨	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૭	૬	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

२५	चीटानी खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	०	१	०	०	५	१	१	२	०	०	०	०	०	०
२६	दोगडा खानेपानी योजना	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	साहनगर खानेपानी	२	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०

[illegible]

पैरा खानेपानी योजना

बासटोल खानेपानी
योजना

माथिल्लोपैरा खानेपा
योजना

भाडीलाया खानेपानी
योजना

गारुगाडी खनिपाना योजना	दि	ने	दि
------------------------	----	----	----

खानेपानी योजना

सीम खानेपानी योजना

अधेरी खानेपानी

योजना	बिडुपानी	खानेपानी
-------	----------	----------

योजना
खातीपधेरा खानेपानी

याजना

३९	पानीमुल खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४०	बाडे खानेपानी योजना	३	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०	३	३	०	०	०	१	१	०	०	०
४१	कोच खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४२	सुनीखोला खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४३	डाडानौला खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

४४	सिमसेला खानेपानी योजना	३	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
४५	गाखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४६	काला खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४७	जर्ज खानेपानी योजना पिलोडा	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४८	पानीधारा खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४९	तल्लोपानी खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५०	मुगरां खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५१	गाँखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५२	माथिल्लो बडेपातल खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	११	७	१	१	०	२	१	१	०	०

૫૩	ધનાપાની ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૪	ફુચાપાની ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૨	૦	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૫	નાડલી ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૬	બાઢાખેત ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૭	કાલાકિમ ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૮	ગાઢખેત ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫૯	ઁડીવત ખાનેપાની	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

	યોજના																						
૬૦	સાન્નવા ખાનેપાની યોજના	૩	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬૧	ગોગનાડી ખાનેપાની યોજના	૪	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૧૨	૧	૯	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬૨	સીનીડી ખાનેપાની યોજના	૪	૨	૦	૨	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૦	૨	૭	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬૩	ઉબહાખોલા ખાનેપાની યોજના	૪	૨	૦	૧	૧	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૬	૩	૩	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬૪	જુમલી ડાંઢા ખાનેપાની યોજના	૪	૩	૦	૩	૦	૦	૨	૦	૨	૦	૦	૧૩	૦	૧૨	૧	૦	૨	૦	૨	૦	૦	૦
૬૫	જુકેપાની ખાનેપાની યોજના	૪	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૬	૦	૬	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦
૬૬	માલકટ્ટી ખાનેપાની યોજના	૪	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૩	૦	૨	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

૮૧	બાસનીમાઘ્ર ખાનેપાની યોજના	૫	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૪	૦	૪	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૨	પાની ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૩	પાની ખાનેપાની યોજના બુઢાટોલ	૬	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૩	૨	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૪	કૌલાલ ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૪	૨	૧૦	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૫	કિમગાઉ ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૩	૩	૦	૦	૦	૨ ૮	૩	૧૫	૫	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૬	છિડછિડે ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૧૫	૮	૫	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૭	ચોરપાની ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૩	૩	૦	૦	૦	૨૫	૨૪	૧	૦	૦	૨	૨	૦	૦	૦
૮૮	યૂટીસીડી ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૪	૯	૧	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮૯	ગાઢેપાની ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૪	૪	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦
૯૦	પાજીખોલા ખાનેપાની	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૧	૧૦	૧	૦						

	યોજના																					
૯૧	રુવાકા ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૪	૩	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૯૨	સીમખોલા ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૨૧	૧૯	૨	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦
૯૩	જોરપાની ખાનેપાની યોજના	૭	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૧	૧૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૯૪	જુવારી ખાનેપાની યોજના	૬	૧	૦	૦	૧	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૯	૧	૧૨	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦

૧૫	જાતુ ખાનેપાની યોજના	૭	૧	૧	૦	૦	૦	૬	૬	૦	૦	૦	૨૭	૨૭	૦	૦	૦	૫	૫	૦	૦	૦
૧૬	દુડેધારા ખાનેપાની યોજના	૭	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૩	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૭	નરકૈલાસ ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૮	સાડદ વડા ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૨	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૯	નાથવાડા ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦					૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૦	નવદુર્ગા ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૧	પલ્ધારા ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૨	પાટીડીમુહાન ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૬	૩	૨	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦
૧૦૩	પન્તાલી ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧૦	૯	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૪	પન્તાલી ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૪	૪	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૫	રીંછીબન ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૩	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

૧૦૬	જહાડખેત ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૭	ડાડાખેત ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૪	૩	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦૮	બામતોલ ખાનેપાની યોજના	૮	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૩	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦

[illegible][illegible]

१२३	खिनरीकोप्चे खानेपानी योजना	९	२	२	०	०	०	३	२	०	१	०	२२	१२	६	२	०	३	२	१	०	०
१२४	पादीनी मल्लो खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	६	५	१	०	०	१	०	०	१	०
१२५	पादीनी तल्लो खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
१२६	नर्ससरीमुल खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
१२७	टीनबाँज खानेपानी योजना	९	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०
१२८	घटेटेडाँडा खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	९	१	४	४	०	०	०	०	०	०

अनुसुचि :३ मौजुदा खानेपानी आयोजनाको विवरण र श्रोतको प्रकार

District :Bajura

Municipality : Tribeni Municipality

S.N o	Project Code	Project Name	Settlement Name	Ward No.	Number of taps	Households	Male	Female	Total population
1	70109001	Kharkhola WSP,1 Sunartol	Sunar Tol	3	2	7	20	19	39
2	70109002	Bhatabhake Muhan WSP , 2 Sinnekada	Snnekot	2	11	170	137	157	294
3	70109004	Tulujhad WSP, 2, Chausal	Cusal	2	19	48	143	135	278
4	70109005	Badepatal WSP, ward no 3 ,Pubhurt	Purbhuta	3	4	11	115	140	255
5	70109007	Kharkhola WSP, ward no 3 , Sunartol	Purbhuta	3	5	21	67	89	156
6	70109008	Girmel WSP, ward no 3 Sunartol	Saima	3	4	8	23	24	47
7	70109010	Bheseta Khanepani Yojana, ward no 4 ,	pipalshain	4	13	60	259	340	599
8	70109011	Jalshorat WSP 4, Thokdina	Jumlidada	4	18	85	576	779	1355
9	70109012	Khardabhuwa Khanepani Yojana, ward no 4 ,DamanThokdina	Damman	4	3	14	38	56	94
10	70109014	Rubsepahada WSP, ward no 5 ,Kimni	Gautol	5	16	76	429	510	939
11	70109015	Masateshwari WSP 6 ,Pandhra	Masateshwari Pandhara	6	2	0	500	500	1000
12	70109016	Halinibiha WSP, Halinibiha	Malakot Kosedi Dhami Bada Panakatne	7	28	177	2689	3225	5914
13	70109020	Tindeghate WSP, 8 ,Kalapani	kalapani	8	13	65	300	338	638
14	70109022	Panimul WSP, 8 Tallowada	Sarki Tol	8	3	10	27	26	53
15	70109029	Dhaal Saina WSP, ward kedartol	lawadungra	1	12	22	57	51	108
16	70109033	Wandali Mandu WSP ward 1bhadoli	Nayabasti	6	10	42	101	121	222
17	70109034	Bishal Bazar WSP ward 1 Bisalbazar	lawadungra	1	15	127	347	382	729
18	70109038	Bhirma WSP ward 1 Nayabasti	Gatad	1	6	36	83	93	176
19	70109040	Dogadi Mul WSP Bhugatola	Bhugatola	1	12	78	249	281	530

20	70109041	Kada Gau WSP ward 2 Kadagau	simla school	2	3	0	133	155	288
21	70109042	Bhakbhako Aul WSP, ward 2	simla balla	2	1	1	5	5	10
22	70109043	Turi Dhara WSP, ward 2	Turi Dhara	2	2	41	92	102	194
23	70109044	Narali WSP, ward 2	Narali	2	1	1	9	6	15
24	70109045	Chinne WSP, ward 2	Sinnekot	2	7	18	63	63	126
25	70109047	Chitane Gada WSP, ward 2	Chetane Gada	2	5	18	40	47	87
26	70109048	Dogada WSP, ward 2	Selbada	2	6	14	30	38	68
27	70109049	Shah Nagar WSP, ward 2	Shah Nagar	2	3	7	20	36	56
28	70109052	Paira WSP, ward 2	Dada	2	2	2	9	11	20
29	70109056	Bas Tola WSP ward 2	Simla Budha	2	9	77	200	237	437
30	70109061	Mathillo Paira WSP, ward 2	Melgau Simla	2	1	1	4	3	7
31	70109062	Bhade Laya WSP, ward 2	Simla	2	22	74	194	179	373
32	70109063	Garu Gada WSP, ward no. 2	Geru Gada	2	10	15	59	49	108
33	70109064	Mathillo Bhade WSP, ward 2	Simmla Bangau	2	2	3	17	13	30
34	70109065	Hudulla WSP ward 2	Gerugada	2	1	1	5	8	13
35	70109067	Sim WSP, ward 2	Gerugada	2	4	6	34	40	74
36	70109068	Adheri WSP, ward 2	Gerugada	2	16	31	103	117	220
37	70109071	Bedu Pani WSP 3 Bhandari tol	Bhandari Tol	3	1	5	18	17	35
38	70109076	Khati Padhera WSP, ward 3 dhamena	Dhamena	3	0				
39	70109078	Pani Mul WSP 3 Dhamena	Damena	3	0				
40	70109079	Bade WSP, Dhamena	Timuresain	3	3	12	35	40	75
41	70109080	khoch WSP,3 dhamena	Khocha	3	1	3	8	9	17
42	70109081	Saune Khola WSP, ward 3 dhamena	Dhamena	3	1	2	5	7	12
43	70109082	Dada Naula WSP, ward 3 silpel wada	Sil Pel Tol	3	0				
44	70109083	Sim Sela WSP, ward 3 sil pelwada	Haripalya Danda	3	1	10		65	
45	70109084	Ga Khet WSP, 3 sil pelwada	Silpel Tol	3	0				
46	70109085	Kala WSP, ward 3 sil pelwada	kalakim	3	0				

47	70109086	Jaarj WSP, ward 3sil pelwada	Jaaj	3	1	3	8	11	19
48	70109087	Pani Dhara WSP, ward 3 sil pelwada	pani dhara	3	0				

49	70109088	Tallo Pani WSP, 3sil pelwada	Sim Sella	3	0				
50	70109089	Mungra WSP, ward 3 Sunartol	Sunar Tol	3	0				
51	70109090	Ga Khet WSP 3 sunartol	Sunar Tol	3	0				
52	70109093	Mathillo Bade Patal WSP, ward 3 sahitol	Shahi Tol	3	11	40	97	94	191
53	70109094	Dhana Pani WSP ward 3buda wada	Shahi Tol	3	0				
54	70109096	Phucha Pani WSP, ward 3 Sahitol	Dhaulapuri	3	2	0	169	176	345
55	70109097	Nauli WSP ward 3 Sahitol	Shahi Tol	3	0				
56	70109098	Bada Khet WSP, ward 3 Dhamena	Badde Khet	3	0				
57	70109100	Kala Kim WSP, ward 3 Dhamena	kala kim	3	1	3	7	12	19
58	70109101	Gang Khet WSP, ward 3dhamena	Dhamena	3	0				
59	70109102	Aydi Ban WSP, ward 3 Dhamena	Aidy Ban	3	0				
60	70109106	Sannawa WSP ward 3 sannawa	Sannawa	3	0				
61	70109109	Gogan Aidi WSP, ward 4 pipal sain	Danda	4	12	32	167	205	372
62	70109110	Sainedi WSP, ward 4 Dhakena	Dhakena	4	10	38	115	136	251
63	70109111	Ubha Khola WSP ward 4 Dhokdina	Bimeli	4	6	22	62	80	142
64	70109113	Jumli Danda WSP ward 4kotwada	Kotbada	4	13	111	259	391	650
65	70109115	Jukipani WSP, ward 4	Jukepani	4	6	25	80	97	177
66	70109116	Mal katti WSP ward 4 parighar	Parighar	4	3	9	32	30	62
67	70109117	Padheri WSP ward 4	Tolena	4	1	11	32	39	71
68	70109118	Biura Kati WSP, ward 4 rautera	Rautera	4	1	3	8	7	15
69	70109120	kalchi KholaWSP, 4 Salleri pakha	Salleri	4	1	3	16	8	24
70	70109121	Pharse Tala WSP, ward 4	Pharse Tola	4	1	6	21	24	45
71	70109123	Uda Danda WSP, ward 5 kimni	Uda Danda	5	1	3	8	12	20

72	70109124	Bhita Khet Dhunge WSP	Bhita Khet	5	1	4	13	19	32
73	70109125	kulpaiya WSP ward 5 Bhita khet	Bhita khet	5	1	4	13	17	30
74	70109126	Dhami Mare WSP ward 5	Danda Kimni	5	2	3	9	12	21
75	70109127	Sundari Patal WSP, ward 5	Dauthe Gada	5	3	16	17	23	40
76	70109128	Jau Boya WSP ward 5 sabai tol	Danda kimni	5	17	93	279	383	662

77	70109129	Bad lotya khola WSP 5 Ubha danda	Bhita Khet	5	3	10	33	46	79
78	70109130	Mul dor WSP, ward 5kurbure	Kurbure	5	3	20	39	46	85
79	70109131	Goretha Dhungedhara WSP, ward 5giretha	Goretha	5	1	3	9	15	24
80	70109134	Nal Tuda WSP, ward 5 gau tol	Gautol	5	1	4	11	21	32
81	70109135	Basne Majh WSP, ward 5 goretha	Goretha	5	4	15	44	64	108
82	70109144	Pani WSP 6 Budha tol	Budha tol	6	1	20	50	50	100
83	70109145	Pani WSP	Budha Tol	6	3	12	34	44	78
84	70109151	Kulal WSP, 6 Budha tol	Budha Tol	6	14	43	240	252	492
85	70109153	Kim GauWSP 6 Jar Gau tol	Jar Gau Tol	6	28	135	528	595	1123
86	70109157	Chid Chide Pani WSP	Dhurga Bhuwani	6	15	57	153	196	349
87	70109162	Chor Pani WSP	Sim Krishna	6	25	68	264	302	566
88	70109164	Ute Sedi WSP	Gadigau	6	14	54	197	202	399
89	70109169	Gade Pani WSP	Sela Gadi Gau	6	4	9	30	33	63
90	70109177	Page khola WSP	Nepali Tol Pandhara	6	11	55	179	209	388
91	70109182	Ruwaka Pani WSP	Dubka Pandhara	6	4	19	64	74	138
92	70109193	Sim Khola WSP	Badgau Pandhara	6	21	67	232	259	491
93	70109198	Jor Pani WSP	Panedi	7	11	40	216	258	474
94	70109199	Juwari Gada WSP	Mukti Tol Kailasmandu	6	19	100	510	612	1122
95	70109201	Jatu WSP	Okhaldunga Kailasmandu	7	27	74	313	331	644
96	70109209	Dhange Dhara WSP 7mukti tol	Thakuri Tol	7	3	36	105	105	210
97	70109210	Nar kailash WSP	Karasain Tol	8	0				

98	70109213	Saud Wada WSP ward 8 Karasain	Saud Tol	8	2	6	18	26	44
99	70109214	Nath Wada WSP, ward 8kalapani	Nath Tol	8	0				
100	70109215	Nab Durga WSP, ward 8 jhalgau	Nab Durga Cchool	8	1	0	0	0	
101	70109216	Paldhara Muhan WSP, ward 8	Jhalgauw	8	0				
102	70109217	Pateudi Muhan WSP, ward 8	Jhalgauw	8	6	40	72	84	156
103	70109218	Pantali WSP, ward 8 Tallo pantali	Pantali	8	10	24	106	110	216
104	70109219	Pantali WSP, ward 8 Mallo pantali	Mallo Pantali	8	4	13	43	44	87
105	70109221	Rikhi Ban WSP, ward 8dhadali	Dhadali	8	3	9	24	19	43
106	70109223	Jhad Khet WSP, ward 8	Giri Tol	8	0				
107	70109224	Dad Khet WSP, ward 8	Giri Tol	8	4	20	55	61	116
108	70109225	Bam Tol WSP, ward 8 Kala pani	Bam tol	8	3	17	50	50	100
109	70109226	Kalapani WSP 8 kalapani	Thapa tol	8	0				
110	70109227	Kalapani kha. WSP, ward 8 kalapani	Kalapani	8	1	2	6	4	10
111	70109228	Bedu Pani WSP, ward 8	Kala pani	8	0				
112	70109229	Rakshe Pada WSP, ward 8	Karyalaya	8	1	2	6	5	11
113	70109235	Ru WSP, ward 9 Paima tola	Paima Tol	9	8	38	130	147	277
114	70109236	Kafal Bisauna WSP, 9 Paima tola	Paima Tol	9	23	64	215	243	458
115	70109238	Ralda WSP, ward 9 paimatola	Paima	9	6	22	67	63	130
116	70109239	Rainya WSP, ward 9 paimatola	Dalit Tol	9	3	23	67	80	147
117	70109240	Simane WSP, ward 9 Paimatola	Badimalika Tol	9	2	27	53	65	118
118	70109242	Malal Gau WSP, ward 9 Malal gau	Malal Gau	9	13	78	179	214	393
119	70109244	Dhor Mul WSP, ward 9 Malal gau	Malal Gau	9	6	5	408	454	862
120	70109245	Khadima WSP, ward 9 malal gau	Rawol Tol	9	1	4	5	8	13
121	70109246	Tapsi WSP, 9 malal gau	Saud Tol	9	0				
122	70109247	Bine Gada WSP, ward 9	Malalgau Tol	9	0				
123	70109248	Khinnai Kopche WSP, 9 Bahapata	Bagapata	9	22	61	225	219	444
124	70109249	Padeni TalloWSP, ward 9 Bagapata	Bagapata	9	6	24	83	74	157

125	70109250	Padeni Mallo WSP, ward 9 Bagapata	Dalit Tol	9	1	16	20	25	45
126	70109252	Nursary Mul school WSP, 9 Bagapata	Bagapata	9	2	0	280	300	580
127	70109253	Tin Bajh Thakunnali WSP, 9 Bagapata	Saud Tol	9	2	4	10	16	26
128	70109254	Ghatte Danda WP, ward 9 Bagapata	Paima	9	9	13	36	32	68
		Total			743	3181	14064	16346	30410

अनुसूचि : ४ विद्यालय, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि सूचकगत विवरण

क्र.सं	आधारहरु	सूचकहरु		
		एक तारा	दुई तारा	तिन तारा
१	पानी	१.१.पिउन, हातधुन र सरसफाइ गर्नका लागि पानीको उपलब्धता	१.२.विद्यालयमा पिउनका लागि शुद्धीकरण गरिएको पानीको व्यवस्था	१.३.पिउन र सरसफाइका लागि सुरक्षित र पर्याप्त पानीको उपलब्धता (प्रति व्यक्ति दैनिक १२ लि.)
२	शौचालय	२.१.छात्रा तथा छात्रहरूका लागि चुकुल सहितका अलग अलग शौचालय भएको	२.२.बाल, लैङ्गिक, अपाङ्गता र वातावरण मैत्री युरिनल र पानी सहितको धारा भएको शौचालयको व्यवस्था	२.३.सुरक्षित स्थानमा बाल, लैङ्गिक, अपाङ्गता र वातावरण मैत्री १:४० शौचालय र विद्यार्थीको अनुपातमा सुविधा सहित दिसा, पिसाबको सुरक्षित निकास तथा व्यवस्था गरिएको
३	वातावरणिय सरसफाई	३.१.ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा सङ्कलन गरी समय समयमा बिसर्जन गर्ने गरिएको	३.२.ठोस फोहरहरूलाई सिसा वा धातुजन्य, नकुहिने र कुहिने गरी अलग अलग डस्टबिनमा सङ्कलन गरी कम्तिमा हप्तामा एक पटक बिसर्जन गर्ने गरिएको	३.३.सामग्रीहरूको प्रयोग घटाउने, पुनःप्रयोग गर्ने र पुनःचक्रणको पद्धति लागु गरी फोहोरको व्यवस्थापन गरिएको

४	सफा र हरियाली वातावरण	४.१.विद्यालय सेवाक्षेत्र खुला दिसा मुक्त घोषणा भएको	४.२.विद्यालय परिसरभित्र फूलहरू रोपी बगैँचाको व्यवस्था भएको	४.३.विद्यालय भित्रको उपयुक्त खाली जमिनमा वृक्षरोपण र करेसावारीको विकास गरिएका
५	स्वच्छता सुविधा	५.१.पानी र साबुन सहितको हातधुने सुविधा भएको	५.२.समूहमा साबुन पानीले हातधुने स्थायी सुविधा सहित साबुन र पानीको नियमित व्यवस्था भएको	५.३.समूहमा साबुन पानीले हातधुने स्थायी सुविधा (४० विद्यार्थी बराबर एक धारा) मा सबैको सहज पहुँच भई नाली वा सोकपिट वा करेसावारीमा पानीको निकासको व्यवस्था गरिएका
६	स्वच्छता शिक्षा	६.१.सबै कक्षामा स्वच्छता शिक्षा अध्ययन, अध्यापन हुने गरेको र	६.२.विद्यार्थीहरूको व्यावहारिक/जीवन उपयोगी स्वच्छता शिक्षामा सक्रिय	६.३.स्वास्थ्य तथा वातावरण विषयमा विद्यार्थीहरूको व्यक्तिगत सरसफाइ र
		पाँच कक्षाभन्दा माथि महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन पठन पाठन गर्ने गरिएको	सहभागिता हुने गरेको	स्वच्छता व्यवहार का आधारमा अड्क दिने पद्धतिको अवलम्बन गरिएको
७	महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सुविधा	७.१.सेनिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि छात्रा शौचालयहरूमा ढकन सहितको डस्टबिन राखिएको	७.२.आकस्मिक अवस्थाका लागि सहज सेनिटरी प्याडको व्यवस्था र प्रयोग गरिएका प्याडहरूको सुरक्षित बिसर्जन गर्न छात्रा शौचालयमा इन्सीनेटर सुविधा भएको	७.३.छात्राहरूले पुन प्रयोग गर्ने सेनिटरी प्याड तयार गर्ने सिप सिकी व्यवहारमा ल्याएका र महिनावारी स्वच्छता सुविधाहरू सञ्चालनमा रहेका
८	संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना	८.१.बाल क्लब र विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति गठन भएको	८.२.विद्यालय सुधार योजनामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना समावेश भएको	८.३.मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था, आवश्यक सिप र जगेडा औजारहरूको व्यवस्था भएको र नियमित रूपमा तालिका अनुसार शौचालयको सरसफाइ गर्ने गरिएको

९	विपद जोखिम व्यवस्थापन	९.१.शिक्षक तथा बालबालिकाहरूलाई विपत जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा क्षमता विकास गरिएको	९.२.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समेतको विपत पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको र जोखिम नक्साङ्कन तयार गरी सबैले देख्ने स्थानमा टाँगिएको	९.३.खानेपानी तथा सरसफाइका संरचनाहरू नेपाल सरकारको स्वीकृत मापदण्डअनुसार निर्माण भएक
१०	अनुगमन तथा जवाफदेहिता	१०.१.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छताका लागि सम्पर्क शिक्षक (महिलालाई प्राथमिकता) को व्यवस्था गरिएको	१०.२.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छता सम्पर्क शिक्षकको निगरानीमा दैनिक रूपमा शौचालयको सफाइ र साबुन पानीले हात धुने गरिएको	१०.३.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छता सम्पर्क शिक्षकको सहजीकरणमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कर्नर को स्थापना गरिएको

अनुसुचि ५ : विद्यालय,खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको विवरण

विद्यालयको नाम	पुरुष विद्यार्थि	पुरुष शिक्षक	महिला विद्यार्थि	महिला शिक्षक	पानी			२.शौचालय			३.बातावरी ाय सरसफाइ			४.सफा र हरियाली बातावरण			५.स्वच्छता सुविधा			६.स्वच्छता शिक्षा			७.महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सुविधा			संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना			विपद जोखिम व्यवस्थापन			अनुगमन तथा जवाफदेहिता			तारे स्थिति नतिजा /**/**/****
					१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	*			
श्री मन्टेश्वरी आ बि बाजुरा	३३	३	४२	२	०	०	१	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	१	०	०	*	

[illegible][illegible]

श्री नितेश्वरी आ वि बाजुरा	३९	२	५४	४	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*		
श्री पुष्पकमल आ वि बाजुरा	१५६	९	१८६	३	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	१	०	१	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री मण्टेश्वरी आ वि बाजुरा	१६५	१४	१८५	२	०	०	१	१	०	०	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*	
श्री सरस्वती आ वि बाजुरा	२६	३	३१	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
ज्ञानज्यती आ वि	१५४	१२	१८८	३	०	०	१	१	०	०	१	०	०	१	१	०	१	०	०	१	०	०	१	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
बडीमालिका मा वि बाजुरा	३०	४	३५	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री कलेवारी एकेडेमीक वि बाजुरा	१२१	९	१७८	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री तालेदेवल डाँडा मा.वि. बाजुर	८९	२	४१	१	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री त्रिवेणी आधारभुत छिालय बाजुरा	२८	५	३८	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री जनशक्ती आ वि बाजुरा	३५३	१७	३९०	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	१	१	१	०	०	१	०	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*	
श्री ज्ञानज्यती आ वि बाजुरा	२३	१	३१	२	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री रामेश्वर मा वि	२८	१	३३	२	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*	
श्री मास्टामान्डौ फारवस्टर्न एकेडेमीक	२८	२	३७	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री भवानी आ वि बाजुरा	२९	४	३७	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री जे के इड.लिस बोडिड. बाजुरा	५०	२	५७	३	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*	
श्री जनबल्याण बाल विकास केन्द्र बाजुरा	१०८	४	४६	४	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*		

શ્રી નરસિંહ. આ વિ બાજુરા	૧૦૯	૬	૯૭	૫	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૧	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	*	
શ્રી શુર્યદય બાલ વિકાસ કેન્દ્ર બાજુરા	૨૪૩	૬	૯૭	૨																															*	
					૦	૦	૦	૧	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૧				
શ્રી બાલ્કલ્યાન વા વિ બાજુરા	૧૫	૨	૨૭	૧	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૧				*	
					૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૦	૦	૦	૧	૧	૧	૧	૦	૦	૧	૧	૧					
શ્રી પાર્ભતી મા વિ બાજુરા	૨૨૦	૨૧	૨૯૭	૨																														*		
					૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦			
શ્રી ખપરદેવીસ્થલ આ વિ બાજુરા	૬૫	૩	૨૮	૨																														*		
					૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦				
શ્રી જન્તા આ ઠિ બાજુરા	૨૦	૦	૨૫	૨	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	*	
					૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦				
શ્રી ત્રપુરા સુન્દરી આધારભુત ધ્યાલય બાજુરા	૧૨૯	૧૩	૧૪૮	૨																														*		
					૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦				
શ્રી વાર્તા દેવી બાલ વિકસ કેન્દ્ર બાજુરા	૯	૨	૧૧	૧																														*		
					૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦			
શ્રી તૃમુમેશ્વરી મા.વિ. બાજુરા	૨૭	૨	૩૫	૨																														*		
					૦	૦	૧	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૧	૦	૦	૦					
શ્રી સૈમાણ્ડો બાલ વિકાસ કેન્દ્ર બાજુરા	૧૦૭	૧૧	૧૮૫	૪																														*		
					૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૧	૧	૦				
જમ્મા	૩૬૪૦	૨૩૧	૪૦૬૨	૮૧	૭	૦	૨૬	૧૦	૦	૦	૩૫	૧૯	૧૬	૪	૨	૧	૧૨	૨૧	૧૬	૭	૩	૧	૧૬	૧૫	૭	૩૪	૧૦	૧૭	૧૬	૧૬	૧૪					